

IVSTI LIPSI

EPISTOLARVM SELECTARVM CENTVRIA TERTIA MISCELLANEA.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.
cIↃ. IↃC. V.

Cum Priuilegiis Cæsareo & duorum Regum.

AMPL^MO ET NOBIL^MO DOMINO,

D. IOANNI DRENCKWAIRTO

EQVITI, TOPARCHÆ DORMALIÆ,

ſupremo Belgicæ Theſaurario.

ENTVRIAM hanc MISCELLANEAM ad te mitto, non munus, ſed particulam luendi æris, quod varium & multiplex fatemur debere. Decem anni ſunt, cùm me beneficiis alijs ſuper alia cumulas: vt non dicam relationem, ſed actionem gratiarum ſtudio videaris præuenire. Quid autem vel nunc refero? EPISTOLAS, pleraſque ipſas ad te miſſas: & vel eo nomine tibi inſcribendas. Sed EPISTOLAS cùm dico, quid niſi rem leuem & ſubitaneam, & intra verba conſiſtentem di-

co ? Sanè argumenti aut grauioris materia
hîc parum eſt: etſi alibi aliquid intercurrit
ſed qualecumque, nec felicibus boniſqu
temporibus, cùm flos & acumen ingeniorun
fuit, repudiatum ab editione & à famâ ho
genus. Epiſtolas quidem ſcribere, commun
&, vt ſic dicam, paſſiuum eſt: benè ſcribere
infrequens, etiam in communi & frequent
aliquâ linguâ. Eò magis iure laudem poſcit,
quis in Romanâ præſtat, iam olim deſitâ: &
quę tamen diuinâ prouidentiâ vinculum gen
tium in Europâ hæſit, & theſaurus ac condi
torium ſcientiarum. Quid ? inquies. tant
ergo Latinè ſcribere ? non: ſed ſic ſubitò &
in feſtinationis illo calore, & ſine induſtria
colore ſcribere, id fortaſsè pretium habet
apud peritos quidem arbitros rerum & in
geniorum. Nam ſi ſtudium hîc & affectatio
apparet, nihil eſt: ſimplex hoc genus eſt, ſine
fuco aut paraturâ, &

Qualis Apellæis eſt color in tabulis.

Atque ego de elegantiâ neſcio, ſed de facili
tate aut (vt liberè dicam) neglegentiâ ſcio: &
quàm

quàm nobis hæc ſub manu ſeri naſciq́ue ſoleant, celeriùs fortaſſe quàm ſcribam. Itaque velut præcoces quidam fructus ſunt, iidemq́ue fugaces: qui tamen & veſtris magnatum menſis inferri ſolent, & gratiam feſtinationis mereri. Quæſo apud te, Ampliſſime Domine, ita ſit: placeant quia inaffectata ſunt, quia candida & aperta ſunt, ſimillima ingenio & moribus tuis. Scio equidem graues ſeriaſq́ue tuas curas, in officio laborioſo & addam inuidioſo: & in quo non dicam gratiam mereri, ſed odium vitare difficile eſt. Quod tu tamen multos annos eſt, cùm ita ſuſtines, vt induſtriam fidémque tuam Regi anteà, nunc Principibus probaueris; & communiter omnibus integritatem, & animum ab omni labe aut corruptelâ immunem. Nam tu rationes iſtas Belgicæ, publicâ famæ voce adminiſtras, tam abſtinenter quàm alienas, tam diligenter quàm tuas, tam religiosè quàm publicas, & quæ ſacrum illud nomen Patriæ tangunt. Hæc tua laus eſt, & in ſedato animo vigor maximarum rerum capax: quem, vt cœpi, iterùm

rogo, ad hæc etiam minuta, ſed fortaſſe oble-
ctantia, demitti. Legiſtine Achillem inter
media arma citharam & fides interpoſuiſſe,
& animum ægrum curâ aut offensâ recreaſſe?
Idem facito, hæc vt ludicra ſumito: ſed ab
animo tamen ſerio & graui profecta, & in
cultum tui deuoto. Louanij, v. Kalendas
Martias. ∞. IↃCII.

INDEX

INDEX EPISTOLARVM CENTVRIÆ III.

MISCELLANEÆ.

Iano

IVST

IVSTI LIPSI EPISTOLARVM SELECTARVM CENTVRIA TERTIA MISCELLANEA.

EPISTOLA I.

I. LIPSIVS IOANNI MORETO, *Typographo* S. D.

SERIÒ & vno verbo, mi Morete, ſemel hoc crede. quidquid à vobis ad me venit, gratum eſt, iucundum eſt: & meritò iſtæ tuæ litteræ, ſinceriſſimi affectus in me plenæ. Nolo eũ teſtêris: ſcio. nec pariter vllus vnquam Plantinianus ramus erit, quem ego non amem, & cui non benefactum velim ex imo iſto fonte. Oſtendam hoc ſemper, quamdiu melior ille ſpiritus diriget hoc corpus. Sed hæc non neceſſaria. precibus tuis reſpondebo, quas velut publico nomine ad me defers. Thraſeam tuum, inquis, flagitant omnes. De multis, mi Morete, credo: multos etiam aliter eſſe cenſeo, & quibus hæc noſtra nec grata valdè nec magna. Quæ iudicia vt nec magni ipſe facio, nec planè tamen ſperno: ita hoc facilè apud me impetrant, vt differam opus, ſi non vt omittam. Philoſopha iſta non pro omnium guſtu: & calumniam vitare fortaſſe melius, quàm deprecari. Munus aumarij, in quo chartæ & epiſtolæ noſtræ recondantur, an non gratum ſit te mittente? gratiſſimum: ſed & re atque vſu opportunum, & hactenus deſiderabam. In oculis aut manibus cottidie erit: & quod ſequitur, eius auctor. Ergo gratia tibi eſto & dicta, & repoſita: tu aut tui apud me inuenite, & amandi ſemper amate. Lugd. Bat. v. Id. Decemb. ∞. Iↄ. ɪxxxɪɪx.

EPISTOLA II.

IACOBO CARONDELETO, *Cancellario & Canonico*, S. D.

HAVD iniuriâ mihi gratularis, de felici aduentu ad Spada nas Aquas. Certè per multa discrimina, & molestias, hu venimus: è quibus illa Deus depulit, & has mitigauit. Sine illiu præsenti numine & auxilio, per tot ambages viarum, in hac affl ctâ valetudine, numquam venissemus ad propositam metan Sed illi gratia esto, iam hîc sumus: atque eo animo sumus, vt no vltrà reuisamus ambiguos, & bonis parùm gratos, locos. Qu ipsa caussa deserendi. Statuimus in vicino tractu menses aliqu (fortassè & vltrà) agere, & in quiete ac solitudine abdere nos i vetera illa Musarum castra. Rogo eumdem illum Deum, vt cu publico bono. Quod autem amorem tuum præfers, & testari ille verò mihi notus: occasio mihi sit, pariter testificandi & d clarandi mei. Dionysium Villerium iampridem ego noui, & amo hominem verè elegantis ingenij, niuei pectoris, & prorsu de meliore luto. Imò hoc te magis amo, quòd tu illum. Mil valdè in votis, eiusmodi viros amplecti, & alloqui; magis, quàn omnes Principes & Dynastas. De nummis priscis, coràm vide bimus: capior, atque etiam aliquid capio. De fluctibus qui im minere nobis, ex præsagio illius Calchantis, videntur, nō abnuc

*——ἡμῖν γὰρ μέγα πῆμα κυλίνδεται:

sed tamen de exitu haud valdè angor. Quem Deus diligit, pe æqua per iniqua, per fluxus & refluxus perueniet ad suum por tum. Vtinam ego ad illum salutis! salutis inquam duplicis: nar & hæc corporis, videtur per fontes vestros etiam affulgere. Se adhuc incertò: momentum tamen & * ῥοπὴ ad meliora. Vale R. & Nobilissime Vir, & nos sub metam septimanæ proximæ exspe cta. Nam rumor hîc de Aulâ, ad quod nomen fugio. VII. Ka Iulij, ∞. Iↄ. XCI.

*nam nobis magna calamitas voluitur. Pind.

*inclinatio.

EPISTOLA III. *Moguntiacum*

IACOBO CAMPIO, *Archidiacono & Canonico* S. D.

PRAESENTIS tui vultus, & in vultu ipso conspicua probitas me delectarunt: nunc litteræ, hanc ipsam præferentes, &

in m

in me amorem. Gaudeo, & redamo, atque vt litteraria hæc colloquia frequentemus, te rogo. Nummos accepi, atque aliquot Inſcriptiones, ſuo nomine gratas, tum & illius, à quo profecta. Quis ſtudium hoc elegantiæ in viro nobili, & Germano non amet? quæ gens, neſcio quomodo, parùm adhuc eò inclinauit: ſed cùm eiuſmodi proceres viam facient & præibunt, facilè iſtas Lunas ſequentur minora illa aſtra. Deus faxit, & vt huc potiùs ſe dent, quàm ad inutiles & noxias illas ſuper Religione diſputationes. Vno verbo. ego Cancellarium veſtrum amo, & beniuolentiam pariter eius in me pro beneficio amplector. Cur non vidi eum, cùm eſſem in veſtrâ vrbe? Nam ad hoc quidem temporis largiter fuit: ſed credo abfuiſſe; aut de tali viro, & virtute neminem indicium mihi feciſſe. ſi adfuit,& ſiluiſti,tu mi Campi peccaſti. Ego ſalutem, & obſequioſum animum illi defero; & tibi mi Campi ſignifico,me in Eburonibus & nunc eſſe,& videri futurum hanc hiemem. Amici ſunt, qui detinent, tum & locus & vrbs amœna, & caput, quòd res in patriâ noſtrâ eo loco, vt nemo ad eam adſpirare poſſit, cui grata & amica quies. Sed nec ſecuritas in pleriſque oppidis, Batauo inualeſcente,& noſtris per ſecordiam, aut peſſimam diſciplinam infirmis. Me otium capit, non illud ſolutum, & languidum,ſed quod libri, & lucubrationes alant,ac vegetent,& quod aliquid egiſſe nos, etiam cùm nihil egimus, apud poſteros teſtetur. Paro igitur plura: promptiùs, ſi diploma nobis, & interdictum à Cæſare eſſet, ne quis noſtra ſtatim (vulgò iam fit) recuderet, & imitaretur. Fit cum Typographi damno, fit cum meâ fraude, cui via adimitur addendi, immutandi, caſtigandi. Spero me in ipsâ Imperatoris aulâ amicos reperturum, ſed per quos id confici, aut impetrari maximè debeat, ignoro. Tu ſi ſcis, me quoque ſcitiorem facito,& magis magiſque tibi deuinctum deuinci. In Eburonum dominâ vrbe. XI. Kal. Sextilis. ∞.IↃ.XCI.

EPISTOLA IIII. *Leodicum.*

PETRO ORANO *J^to.*

HEVS tu, ſuauiter herè vnà fuimus: & quid dicam niſi me à conſortio veſtro mores ducere,& paullatim hilareſcere?

Deus faxit, remittat ille ater humor, quid nisi pater curarum &
atræ mortis? De floribus meis dicebam, & inuitabam, & nesci
quid promittebam. O benignitatem in inopiâ! Leidæ aliqu
nobis copia,

Huc vna è multis capsula me sequitur.

Tamen veni, vide, cape. Incito te? Carmine etiam facio: se
quod à prorsâ istâ vix abit, & quale sub manu solet nasci.

PETRE, iuris & elegantioris
Musæ candide cultor, & sacerdos;
Quem ni sic amo, vt hos meos ocellos,
Atque vt tu geminos tuos puellos,
Jupiter mihi perdat hos ocellos:
Quando ad me venies, meosque flores?
Namque & gestio ego ipse te videre,
Atque illi mage gestiunt videri.
En Sol purior hic, & aura Veris,
Pinxit, vt Babylonicum tapete,
Nostras areolas. veni, videbis,
Gaudebis quoque. namque pars eorum,
Herculi vt decimæ, tibi sacrata est.
Ecquid te traho? sed veni, peribunt
Illi, ni properas, tuumque donum.

EPISTOLA V. *Herbipolim*

NIC. SERARIO, *Soc. Jesu* S. D.

CVM vsurâ salutem tribui, quæ epistolam bonam & vbe
rem ad me traxit. Ita liberalis es? tamen, non mentiar
illo pænè fine misi. Quid dissimulem? amare te cœpi, cùm
ob tua bona quæ ille ab alto tribuit, tum quia audiebam quò
me amares. Non debuit diutiùs quasi sub cineribus delitescer
hic ignis: quin, quia honestus est, exserat se, & chartarum isto ad
miniculo det flammam. Ergo apertè iam mi Serari, amo te, &
cupio à te amari. Spem facis, aut potiùs fidem, ita esse: atque eg
non desistam, & donec oculi isti claudentur, non claudet hic af
fectus. Mittamus blanda. Lecmputium meum (ita appello
am

amo virum, & longi molestiq; itineris mei comitem fidum) honore apud vos & titulo publicè auctum, gaudeo: & scio meruisse. In patriam iuit, vtinam labascenti illi fulcrum! quod vix spero, ita omnia non ad inclinationem spectare videntur, sed ad ruinam. Pax quàm proteruiter reiecta nuper, & illa Pindari *ἡσυχία φιλόφρων, δίκης θυγάτηρ? O misera, exsulat ab Europâ: quia nec diu sedem habitura videtur in Germaniâ vestrâ. Illi Martiales iterùm ad suum Martem: vellem ob aliam caussam, quàm istam. Sed hæc infelicitas nostri æui est, innouare, turbare, pugnare: & id specie Pietatis. In eapsâ, hortaris vt in meis refingam vbi opus, aut certè illustrem. Iamdiu statui; impediunt aut tardant partim typographi, partim quòd circumagimur, nec fiximus adhuc stabilem sedem. Scis quietæ mentis, imò & temporis, esse tale aliquod opus. Atqui conabor. & si mors præuenit, testor me alienum ab omni nouitiâ opinione aut errore, firmum in veterum scitis. Vale. Leodici, XVI. Kal. Maijas. ∞. IↃ. XCII.

*tranquillitas benigna, iustitiæ filia.

EPISTOLA VI. *Leodicum.*

DANIELI SVSIO IACOBI F. V. N. S. D.

VT audiui de morte optimi patris tui, etsi ipse doleam, tamen erexi me ad te solandum. Scio quàm afflicteris; & inter alias virtutes, noui tuam pietatem. Sed mi Susi, debuisse illum mori non ignoras: & si tempora, & ea quæ circumstant, aspicis; fateberis, non potuisse opportuniùs mori. Æuum pessimum, & vix in spe correctionis: vt felices meritò censeamus, & verè μακαριτάς, qui educti. Ipse in ætate quoque iam pessimâ, & non senex sed senior, cùm illud Lucretij locum habere incipit:

Claudicat ingenium, delirat linguaque, mensque.

Itaque si vmquam etymon illud Grecorum habere fidem debet, in his talibus potest: *τὸ γῆρας, παρὰ τὸ γῆς ἐρᾷν, dictum esse. Ipsi, inquam, qui in eâ ætate, abire desiderant, extra miserias suas, & ludibria aliena. Iam quicquid optandum homini, & quæ vitæ longioris caussa esse & votum solet, ipse adeptus. optimam famam, liberos propaginem stirpis, atque eos in fortunatis coniugiis, iterùm ad propagandum. Alia quæ in te vidit, apud te non dicam. Optare debuit mori, in hoc sereno Fortunę, & priusquam

* Senium ab eo, quòd terram spectet.

nubes aliqua offuſcaret. Addo, quod caput eſt, mortuum piè,
in ſano de religione & Deo ſenſu. Itaque ne mortuus quiden
ſed terra hîc relicta & terræ reddita; ipſe immortalis in cælu
migrauit, ad immortalem illum patrem. Hæc te ſolentur. n
abſentiam eius cogita, quin vnà vbi ſit cogites: & ſi pius es, in a
terno eius gaudio gaude. Facturum te confido, & habes q
quod ego breuiter & aridè, copiosè & vbertim tibi inſtillent: i
ter eos, Delrium noſtrum. Animum tamen meum vides, que
ſcito in amore tui eſſe & fore firmum. Louanij, VI. Idus Decem
∞. IↃ. XCII.

EPISTOLA VII. *Antuerpian*

LAEVINO TORRENTIO *Epiſcopo.*

ADOLESCENTES eos vidi, quos per epiſtolam mihi com
mendas: nec fruſtrà. Quid enim tu à me fruſtrà? quin i
promptè volo, & debeo, quidquid voles, vt admoneri modò d
beam, non rogari. Et ſanè in iſtâ re litterariâ, libens etiam off
cium confero; quia cenſeo in publicum me impendere, qui
quid ad culturam facit noſtratium ingeniorum. Paucos per hæ
bella, omnino paucos, ad artes noſtras adſpirare non ignoras: &
cò magis prouehendi ſunt, ſi qui adſpirant. Quæ enim reſ
tandem futura, ſi veteres, vt ſic dicam, arbores excidantur au
concidant, nouellæ ſtirpes non depangantur in earum locum
Vaſtitas profectò, & tenebræ, & boni honeſtiq; inſcitia, &, quo
ſequitur, contemptus. O vir magne, ſi plerique, qui ad remp. ſe
dent, hæc tecum iuxtà intelligant! maior certè honos aut cura e
ſet eorum, qui has artes profitentur aut ornant; nec ſic iaceret hæ
ipſa (Louanium dico) earum ſedes. In quâ, præter veterem no
minis dignitatem, quid pænè reliquum? nec publicis opibus, ſe
famâ ſuâ dixeris eam ſtare. Et tamen ſtabit, niſi vniuerſa ruin
patriam hanc inuoluit: à quâ nonnullus mihi interdum metu
eſt, euentus iſtos improſperos, & magis cauſſas eorum intuenti
Sed benignus ille Deus, ſemper noſtri tutor, auxiliabitur: qui t
quoque Reu^me^ in C. P. ſeruabit Eccleſiæ ſuæ & Reipub. ful
crum. Louanij, III. Idus Sept. ∞. IↃ. XCIII.

EPI

EPISTOLA VIII. *Dolam.*

CLAVDIO FROSSARDO A BROISSIA S. D.

AMOREM ego, non audaciam interpretor, mi Claudi, quòd ad me ſcribis. Etſi enim varij interpellant, & verè dicam, melior diei pars ſcriptiunculis perit: tamen numquam mihi graue, capere aut reddere litteras ijs, qui tui ſimiles, in virtutis & doctrinæ viâ recto curſu pergunt. Eſt etiam naturâ inſitum, vt amemus faueamuſque ijs, quos putamus operâ noſtrâ meliores, aut inſtructiores. quo in numero cenſere te non deſinam, qui aliquamdiu cum affectu & induſtriâ nos audiſti. Et nunc patria tua te habet, magis loco alio quàm animo, vti confido; & pergis haud dubiè in ijs, quæ benè cœpiſti, & exſtrues ædificium, cuius iacta iamdiu fundamenta. Deus faciat. & (ne aliò te mittam) pater tuus, vir magnus, tibi ſit in oculis, quem ad culmen hoc honorum eaipſa ſtudia arteſque duxerunt, ad quas te vocamus. Vixi ipſe olim in eâ vrbe veſtrâ, ſed non longùm: & ſpecimen etiam tunc aliquod publicè dedimus ingenij, aut facundiæ, ſiquid in nobis erat. velim ſcire, ecquid ſchola nunc floreat? vereor vt minimè, cùm motus, ſi non veſtros, vicinos tamen video, & Martem ac Bellonam vbique in pretio magis, quàm Phæbum aut Muſas. Iſtę vices rerum ſunt, & magnus ille gubernator, modò temporum lenem aliquam miteṁque æſtatem inducit; modò aſperam turbanteṁque hiemem. Ferenda omnia, & exſpectanda ac votis expetenda meliora. ſed vita in primis: quæ ſi emendata, profectò hæc quoque breui emendentur. Vale mi Claudi, & Ampliſſimo parenti tuo officium & ſalutem meam defer. Louanij, VII. Kal. Febr. ∞. IↃ. XCIIII.

EPISTOLA IX. *Vratiſlauiam.*

MATHAEO WACHERO *Cancellario Sileſiæ* S. D.

SI à frequentiâ ſcribendi animum meum æſtimas & amorem; malè audiam neceſſe eſt, & deſeruiſſe videbor militiæ huius ſigna. Quod non ita eſt, ſpondeo: ſed laxat me, & velut commeatum aliquem liberiorem dat, valetudo. Pares non ſumus, quod apud te profiteor, reponere tot epiſtolis, quas vndique &

que & assiduè missas lectitamus. Tamen vos mihi pauci illîc eximij; & ipsa cessatio etiam habuit caussam, vt in occasione te affarer. Ecce data est, scribo, & vnà libellos de CRVCE mitto. Titulus magnum aliquid spondet: tractatui autem stilus noster fortassè non respondet. sed vos legite, & quod amicorum est, iudicate, atque etiam indicate. Amo admoneri. De filio, quod postremis litteris consilium meum quæsieras, nunc dabo: etsi ex ipso silentio videre potuisti, quid sentiam. Nam si mittendum huc iudicassem, certè respondissem & id scripsissem: non placuit, ne nunc quidem. quid ita? non quin iucundum esset, tuum aliquem, imò te ipsum quodammodo, hîc habere; sed quia omnia bello etiam iacent, nec est vetus illa schola quæ fuit. Exteri non conueniunt, ob viarum discrimina, & quia in vicino hostis. Qui Louanij iam agimus, nihil mentiemur, si in liberâ quâdam custodiâ nos agere dicemus. Vestigium extra vrbem tutò non ponimus, & illa prata, campi, siluulæ, calcantur aut adeuntur raro pede. Cur igitur nos ipsi hîc agimus? quia alia nostra ratio à iuuentute. Quiescere nobis propositum; illis discere, tutò agere & iucundè. denique hæc patria mea est, & incommoda etiam eius meritò fero. Vt parentis aspera aliqua verba, filius patienter audiat, extraneus aspernetur: simile hîc esse dicam. Mollit etiam, quòd Rex & Ordines honestè me & benignè habent. Sic agimus mi Wachere: vt apud te omnia benè & votiuè, idque in longum, Deum equidem rogo. Louanij, Nonis Feb. ∞. Iↄ XCIIII.

EPISTOLA X. *Bruxellam*

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Thesaurario supremo Regio.*

HARTIVM dimittere sine litteris nolui, illũ Hartium in amore vtriusque nostrûm. Et quod me in tuo esse voluisti gratias habeo, & in animo agnosco. Non fallunt me aut verba tam benigna, aut ipse vultus, affectus tui index. Habeo, inquam gratiam, & debeo: atque vtinam in me sit, quo foueam honestum istum ignem! Quod quidem petebas à me nuper, de adolescente aliquo, quem ad manum & honestiora munera haberes, qui esset ex meâ institutione: hoc ipso quid de me sentias video, & statim dedi operam, vt effectum darem. Scripsi ad quem-

dam

dam, qui nunc Mechliniæ; ſed fruſtrà, quia fides eius alteri iam obligata. Putabam tamen illum aptum futurum, ingenio, doctrinâ, moribus. Sed de alio cogitabo & diſpiciam, ſi eruere alicundè poſſim. Nam bonâ fide, eiuſmodi adoleſcentum copia rara eſt, qui cum litteris Modeſtiam ſociant & Virtutem. Sunt qui in illis aliquid poſſunt; ſed ferè iidem vani, elati, & mores demutant. Scio te vtrumque velle, & à litteraturâ modicè inſtructum, & à moribus vel maximè ornatum. Sicut arborum illæ optimè, quæ non florem ſolùm, ſed fructum ferunt: ſic hominum, quibus præter ornamenta doctrinæ, vita etiam eſt ad frugem. Sed cùm de fructibus, tibi quoque agendæ gratiæ, qui altiles opimos carduos ex horto tuo ſubmiſiſti. Quid remitto? animum ſeriò ſemper tuum. Louanij, XVII. Kal. Sextil. ∞. IↃ. XCIIII.

EPISTOLA XI. *Antuerpiam.*

ABRAHAMO ORTELIO S. D.

DISSEREBAMVS nuper, vt ſcis, in menſâ apud Antiſtitem noſtrum de Geſtatione: & erat qui fortiter negaret in eſſedo eam fuiſſe. Contrà tendebam, & ſciebam: ſed non pertendebam, vt meus mos eſt, & vincar in talibus citiùs quàm pugnem. Itaque altercationem deſij; abeunti tibi & requirenti obtuli, ſcripto me conſignaturum, quod eius rei eſſet. Feci largiter, & totum hunc ritum explicatum, & in oculis ecce habes. Videbis, iudicabis, me amabis. GESTATIO veteribus Romanis crebro, vel aſſiduo potiùs in vſu, exercitij & valetudinis gratiâ: idque ferè ſub balnei aut cænæ tempus. Quia, inquam, exercitij: ideò Gloſſæ veteres explicant *Geſtationem*, γυμνασίαν: itémque, *Geſtatorem*, γυμναστήν. Sed laxum eſt, & finem rei, non rem dicunt. Preſſiùs meliuſque eædem alibi: Αἰῶρα, *Geſtatio.* &, Αἰωρίζεται, *Geſtatur.* Id verum eſt. & latio omnis aut vectatio in naui, lecticâ, curru, venit in hoc nomen. Celſus per partes explicat libro II. in Capite proprio, *De Geſtatione. Genera*, inquit, *geſtationum plura. ſed tamen leuiſſima eſt naui, vel in portu vel in flumine: vehementior in alto mari, vel lecticâ aut ſcamno: acrior vehiculo.* Omitto illas in aquis, in terrâ igitur triplex eſt: Lecticâ, Scamno, Vehi-

 culo.

culo. De Lecticâ, notum est, & * alibi explicaui: Scamnum qui est? dico idem esse, quod Sellam. Nam in Lecticâ iacentes fe vehebantur; in Sellâ sedentes, ideoque & Scamnum dixêr Haud sæpè legas, sed in Iuuenalis Scholiaste veteri, huic senten tiæ firmamentum repperi. qui vbi Iuuenalis dixerat,

*In 1. Elector.

———strata positus longaque cathedra:

interpretatus est, *Ceruicalibus stratis, Scamnum dicit.* Ergo eo aucto re, idem Scamnum quod Cathedra siue Sella. Hæc est quæ *Se gestatoria* Suetonio dicitur Neronis cap. x. Vitellij XVI. De dupli isto genere, iunctim ita Seneca De breuitate vitæ: *Ne illos quide inter otiosos numeraueris, qui Sella se & Lectica huc illuc ferunt, & ad Gestationum suarum, quasi deserere eas non liceat, horas occurrun* De scamno idem, epistolâ LV. *A Gestatione cùm maximè veni non minùs fatigatus, quàm si tantum ambulassem, quantum sedi. lab est enim diu ferri.* Posset quidem hoc & ad Vehiculum aptar sed de Scamno verius, quia dixit, *Ferri.* At tertia est in Vehicu siue Essedo. & communiter valdè sic vtebantur, & hanc max mè intellegebant. Suetonius Vespasiano: *Post decisa, quæcumq obueniebant, negotia Gestationi, & inde Quieti vacabat.* Eadem eni illa quasi interpretans Aurelius Victor: *Pòst autem negotiis, qu cumque obuenissent, auditis, exerceri Vectatione, deinde requiescer* Idem Suetonius Galbâ: *Ne ad gestandum quidem vmquam alit egressus* (ita hęc legerim) *quàm vt proximo vehiculo secum decies* H *in auro efferret.* Significat, sic timidum an cautum fuisse Galban vt numquam vel leuiter domo egrederetur, etiam ad Gestan dum; quin secum altero & sequente vehiculo, decies illud H quasi subsidium fugæ (si interuenisset) efferret. Nec sanè quic quam in eâ lectione mutandum est. Seneca de peruerso illo Sp nio, epist. CXXIII. *Quæro circa horam noctis octauam, quis sit i rotarum sonus? dicitur velle Gestari.* Manifestè dat rotas: ergo ess dum fuit. Sic Martialis:

Illîc Flaminiæ Salariæque
Gestator patet essedo tacente,
Ne blando rota sit molesta somno.

Suetonius de Claudio: *Solitus etiam in Gestatione ludere, ita essec alueoque adaptatis, ne confunderetur ludus.* In essedo igitur, subiun ctis equis, aut mulis: & quis vltrà neget? Sanè mulos. Iuuenal

ads

adſignat, verſibus mox dandis; equos Martialis, in iſtis:

Geſtatus biiugis Regulus eſſet equis.

Quia autem crebra, imò aſsidua hæc Geſtatio;curæ fuit,vt locus eſſet in vrbe aut villis duplex, Apertus & Tectus. Ille in æſtate vſui; hic hieme. Et apertæ quidem Geſtationes non niſi *arboribus claudebantur ad latera, plerumque infructuoſis, & quæ ſpeciem modò haberent. Vlpianus de Vſufructu: *Et ſi fortè voluptare fuit prædium, viridaria vel Geſtationes, vel deambulationes, arboribus infructuoſis opacas atque amœnas, non debebit deiicere.* Plinius lib. II. Epiſtolar. *Geſtatio buxo aut rore marino ambitur.* At tectæ, porticibus claudebantur, opere & manu factis. Vtrumque genus Iuuenalis tetigit, Sat. IIII.

* Vt Xyſti. & ſunt ipſi.

Quid refert igitur, quantis iumenta fatiget
Porticibus? quantâ nemorum vectetur in vmbrâ?

Nam priora palàm ad porticum Geſtatoriam, in quâ eſſedo curſus. Et poſteriora explicat Scholiaſtes, *Viridaria, vbi ſolent Geſtari.* Iterùm de Tectis, idem Sat. VII.

Balnea ſexcentis, & pluris Porticus, in quâ
Geſtetur dominus, quoties pluit. ánne ſerenum
Exſpectet, ſpargatque luto iumenta recenti?

Atque eæ Porticus, fortaſſè & Viridaria, plerumque rotundæ, & in orbem ibant. Quare? quia in exiguo ſpatio ſcilicet, amplior ita vectatio, continens & recurrens. Plinius indicauit, cùm dixit: *Rore marino ambitur.* Ergo Ambitus fuit: & clariùs inſcriptio hæc marmoris, vbi & magnitudo Porticus expreſſa:

GESTATIO
CIRCINI. EXTERIOR
A DIAETA. APOLLINIS
AD. DIAETA. EANDEM
IN. CIRCVITV. P. ∞. CC.
LXXVII.

Has tales, ditiores etiam in ipsâ vrbe habebant, ſuiſq; domibus. nec Martialem aliter exaudio, lib. XII. ad Sparſum quemdam:

Et rus in vrbe eſt, vinitorque Romanus,
Intraque limen clauſus eſſedo curſus.

Non aliud quàm Geſtatio clauſa tectaque eſt: eoq; non placeat reſcribi, *latus eſſedo curſus.* Noto denique, ſolum ipſum in his arte

factum & duratum fuisse leuiter: vt & concussio leuior esset, ne rotæ inæqualiter imprimerentur. Plinius in laudibus suburban Comensis, lib. I. Epist. *Quid Euripus viridis & gemmeus? qui illa mollis, & tamen solida Gestatio?* Nam pro ipso loco accipit, v superiora aliquot exempla item euincunt. Hæc veteres, & pr bono valetudinis, quod res ipsa dicit. Plinius item, lib. XXVIII *Inprimis verò prodest* (valetudini) *Ambulatio, Gestatio, & ea pluri bus modis.* Seneca commendat, epist. XV. *Gestatio & corpus con cutit, & studio non officit. poßis legere, possis dictare, possis loqui, possi audire.* Et de concussione illâ distinctiùs, epist. LVI. *Mihi tame opus erat concutere corpus, vt siue bilis insederat faucibus, discuteretur siue ipse ex aliquâ caussâ spiritus densior erat, extenuaret illum iactatio* Sanè litteratorum, & qui menti operantur, exercitium illu sit: doleo periisse, aut certè per mores siue opes à nobis no vsurpari. Tu vale mi Orteli. In Musæo nostro, prid. Kal. Iu ∞. IↃ. XCIV.

EPISTOLA XII. *Bruxellan*

OTHONI HARTIO I^{tꝰ} S. D.

EN, mi Otho, ad nostrum Thesaurarium, (quídni nostrum ego hercules corde veneror & amo) en inquam, de re quar commisit. Iuuenis de quo dixeram, & qui initio excusaue rat, nunc paratus videtur, & rumpet vinculum quod liga bat. Scripsi igitur, & exspecto quid videatur. Si arcessi eum pla cet, & coràm conspici atque audiri; hoc approbem, ne vniu mei suffragio admittatur. Confido equidem fore, qualem volu mus, & esse in eo quæ volumus; sed vos quoque diiudicare, qui nocet? imò id opus est, & decet. Rescribe verbo, non longo logos, auocor, & fabri mei strepunt. Adfirmo tibi, per læuar hanc occupatiunculam iacere studia, & interiores litterulas no stras. Sed non diu me tenebit, abi ædificatio, meam imm nuis, res tuas tibi habe. Vale. Louanij, VII. Kalend. Sep ∞. IↃ. XCIIII.

EP

EPISTOLA XIII. *Bruxellam.*

IOHANNI DRENCKWAIRTO, *supremo Regio Thesaurario.*

QVOD agere cœperam cum adolescenteillo Batauo, vt operam daret tibi in scriptione, & alio ministerio honesto, etsi initio remora aut impedimentum fuit, tamen videor peregisse. Peregisse inquam, quod ad ipsum attinet: qui iam inclinat, & exspecto voluntatis tuæ nutum. Si ita sedet, mittam ipsum ad te vt videas, explores; & transigas etiam, si approbabis. Equidem falli possum, sed moribus, industriâ, & mediocri doctrinâ, spero sustinere meam & tuam exspectationem posse. Honestus inter suos est, & natus è Persinis: sed pietas & religionis studium (ama caussam) amouit eum è patriâ, vbi parentes quoque sunt inter planè probos. Cetera, Vir Ampl^me^ tuo iudicio relinquo, quod certum mihi est acre esse & rectum. Verbo si rescribis, mittam eum ad te, & Mechliniâ euocabo, vbi nunc agit. Amplissᵐᵉ & Nobil^me^ Domine, diu reip. regi, & nobis, salue. Louanij, VII. Kal. Sextil. ∞. IↃ. XCIIII.

EPISTOLA XIIII. *Antuerpiam.*

CORNELIO PRVNIO V. C. S. D.

EVGE, euge benignitatem tuam! qui munera ad me mittis, non plenâ manu aut sinu, quod dicitur, sed toto curru. Fatebor tibi, velut ictu lætitiæ percussus sum, cùm vidi: & horto perpetuum emblema & ornamentum inseuisti, quo maximè egebat. Nam florum aliquid, fruticum istorum nihil habebam: vt munus tuum non magnitudine solùm (verè tale est) sed opportunitate mihi sit gratum. Fecisti quod scripseras, & Ditem patrem ab inferis excitasti, qui non florilegam Proserpinam, sed Floram ipsam raperet & Pomonam. Amo amo te, etiam cognatum tuum *Dilstium*, qui tam promptè, tam benignè, hoc curauit. Quid autem vltrà dicam? etiam illud, pœnitentiam iam agere impudentiæ meæ incipiebam, qui sic confidenter postulassem, quod ipse non haberes. Sed næ ego pœnitentiæ illius magnam nunc pœnitentiam ago, cùm successum video, & ius mihi hoc fuisse in candidissimo tuo amore. Enimuerò, mi Pruni,

ferrea hæc ſunt tempora, liceat etiam vti interdum ferreâ fronte. Etſi mollis ea mihi per naturam eſt, ſed ſic deſiderium & cupido indurat: qui auidè iſta hortenſia appeto, auocamenta non à ſtudijs ſolùm, ſed à curis. quas tempora hæc aſſiduè & vbertim gignunt. Quibus etſi non tollitur lumen illud, vt ſic dicam, mentis: tamen interdum offuſcatur, & velut nubeculâ ſerenitatem eius ſubducunt. Tu verò accumulas etiam beneficium, & de feneſtris in nouâ domo iterùm offers. Accepi & accipio, feneſtras inquam: & duas nomini tuo inſcribam. Te autem ipſum V. C. in hoc pectore, è quo nulla dies euellat. Louanij. III. Kal. Oct. ∞. Iↄ. XCIIII.

EPISTOLA XV. *Ingolſtadium*

HVBERTO GIFFANIO *I^cto* S. D.

CVM Francofurti te vidi, & magis cùm audiui, decretum mihi certò amicitiam tecum colere, quam etiam colo. Nihil in animo remiſi, etſi in ſcriptione fortaſſe aliquid fuit, variâ vel culpâ vel cauſſâ. Culpa quidem in ijs, ſiqui meas (bis enim ſcripſi) aut non reddiderunt per neglegentiam, aut per malitiam ſuppreſſerunt: cauſſa etiam in me, quem occupatiunculæ, & valetudinis infirmitas recidere cogunt & imminuere totum hoc genus ſcriptionis. Sumus Louanij, docemus, ædificamus etiam: an non bono magnoque animo, inter medias res aduerſas? Litteris quidem quid hîc fiat, per te intellegis, nec pueros Muſarum nunc in pretio, ſed Martis. Apud vos aliter, & video Germaniam totam excoli, & fugitiuas è Gallia artes ſedem figere illîc. Longùm ita ſit, nec magnus ille hoſtis quietem iſtam turbet, qui in limite, vt audimus, aſſultat. Ego ab Italis variè vocor, Piſas, Patauium, Mediolanum: tenet patria, à quâ tamen vel inuitus auellar, ſi poſſidet & mancipio habet eam Mauors. De Ic^tis quod requiris, nihil mihi nunc in promptu: ſed nec otium noſtra diſpiciendi. Militia me exercet, ſed vetus illa Romana: & cœpta iam eſt cudi. Tu quid agas, quî agas, & ſatin' ex voto tuo illîc & merito, velim ſcire: & te ætatem valere. Vale V. Cl. Louanij, Idibus Nouemb. ∞. Iↄ. XCIIII.

EPI-

EPISTOLA XVI.

CAROLO CLVSIO S. D.

ARGVMENTVM te ſcribendi non habere,& tamen ſcribere, certè amoris eſt argumentum mi Cluſi. De quo inter nos ambigere quî poſſumus? inueterauit iamdiu,& vt annoſa arbor,

——quantum vertice ad auras
Æthereas, tantum radice ad tartara tendit.

Sed mitto blandiri. Germanum nobilem, te myſtagogo, in amicitiæ noſtræ ædem recepi: & vt tua elogia ſunt, non eam maculabit. Valetudinem tibi in hac ætate ſatis validam eſſe, gaudeo, & diu talem precor: de meâ quod quæris, ambigua eſt, & vt cum noſtro Comico, magis varia quàm panthera. Totâ quidem hac æſtate aduerſa fuit: ſperaſſem meliorem, ſi Aquis Spadanis vti mihi per terrores veſtros licuiſſet. Videbo quid in proximâ erit, ſi tamen Deus & hanc dabit. Tu mi Cluſi ſalue, & hunc ineuntem annum atque alios felix vide. Louanij, III. Kal. Ianuar. ∞. IↃ. XCV.

EPISTOLA XVII. *Leodicum.*

GVILIELMO BEECKMANNO I^{to} S. D.

NVPER admodum litteras tuas accepi, & hauebam iamnunc reſpondere, ſed muliercula elapſa mihi celeriùs opinione fuit. In morâ nihil intertrimenti: animus in te eſt qui fuit, imò addo qui erit: id eſt, iudicio & affectu tui amans. Iudicium meum meruerunt cùm alia in te, tum modeſtia: quæ numquam me fefellit radix eſſe & altrix virtutis & veræ famæ. Oculi & animus mihi ſæpè dolent. cùm aliam iuuentutem iſtam video, proteruam, lubricam, vanam; & id in laudabilium omnium rerum inopiâ, aut raritate. At firma & bona mens, vt ager poſt quietem, fructus promittit vberes, & non fallaces. In eâ re vtinam contulerit, aut conferat aliquid, conſuetudo vel auditio mea! Scio optare, & non minùs tibi fauentem, quàm tuos eſſe. Tu autem non ſperas tantùm, ſed iactas, & inuidioſum exemplum adfers Alexandri & Ariſtotelis: quod non agnoſco, & ſcio eſſe ſuper

ſortem

sortem nostram. Affectum tamen tuum agnosco & amplector, nec nolo sic errare leuiter, qui doctorem me habuerunt, aut habent: hoc fine, vt ardentiùs amplectantur aut perseuerent, qua præscripsi. Duxisse enim & præiuisse ad bona me spero, & porrò volo mi Beeckmanne, vbi occasio aut facultas erit. De Orano iam olim meo, spondere ausim, quòd te amabit, iuuabit, pro copiâ suâ & Genio temporum: nec vltrà te scio velle. Ego hoc vnum à te, vti me ames, & fratri tuo Canonico affectum hunc a me nuncies cũ salute. Louanij, postr. Non. anni noui ∞. IϽ. XCV.

EPISTOLA XVIII.

Ariam

FRANCISCO MODIO S. D.

GRATVLOR redijsse mi Modi, gratulor, & animi mei voto tibi adsum. Quando ad nos? inuise veteres tuas sedes, veteres etiam amicos: reperies & affectus veteres, nec temporum aut locorum interuallo mutasse. Ille quem amare me inuito solebas (liberè dicam) abijt

Illuc, vnde negant redire quemquam.

Sed abijt & noster ille Victor, ingenio dissimilis, & totus puritas, candor, fides. Rogas de meis studijs. quid si iacere ea dicam, pe tempora parùm ijs amica? nec mirum, nec iniquum dicam: tamen, vt possum, erigo, & pars altera Militiæ me habebat. Machinas & instrumenta eius tractabam. O me vel in turbis beatum, quòd animum abduco, & his oblectatiunculis pasco!

——— nihil amplius oro

Maiâ nate, nisi vt propria hæc mihi munera faxis.

Eodem te, mi Modi, voco. nec ad elegantiæ illa solùm, sed sapientiæ studia: quæ & æuo huic, & ætati tuæ maturiori, sint apta. *Satis multum temporis sparsimus*, ait ille, *incipiamus in senectut vasa colligere*. In freto viximus, moriamur in portu. Fac, fac ô ad alta natum ingenium! & semper sic sensi de te, & magnum spopondi. Quod autem in extremo me rogas, siquid in Cæsareo scriptores habeam, communicem: parare te eorum editionem ecce subiunxi. & amplius dico, siquid in aliâ re iuuare te, etian re meâ possim, pete, & puta factum. Louanij, VIII. Kal. Febr ∞. IϽ. XCV.

In Vu

In Vulcatij Cassio scribitur:

Enumerauit deinde omnes Principes, qui essent occisi. dicens meruisse Neronem, debuisse Caligulam, Othonem & Vitellium nec imperare voluisse. Nam de Pertinace & Galbâ paria sentiebat, cùm diceret, In imperatore auaritiam esse acerbißimum malum.

Mirum de *Pertinace* hîc dici, & illum *Galbæ* etiam (quanto post Galbam?) præponi. Sed magis mirum, hæc ab Antonino Imp. dici, qui Pertinacem antecessit. An ille de morte eius si fortè diuinauit? Putarem, *de pertinaciâ Galbæ.* & propriè significat vel tenacem nimis fuisse; vel & peruicacem in proposito non largiendi. Spartianus videatur eâ voce sic vsus in Seuero: *Cognomen Pertinacis, non tam ex suâ voluntate, quàm ex morum parcimoniâ videtur habuisse.* Nam Pertinacem & Parcum æquiparat. Sed videndum ne ibi veriùs (ex sententiâ) *morum acrimoniâ.* Sic Capitolinus, in Albino: *Cum suis numquam cœnauit, vel propter vinolentiam, vel propter morum acrimoniam.* Lampridius in Alexandro:

Aulicum ministerium contraxit. ita vt annonas non dignitatem acciperent, fullones, vestitores, pictores, & pincernæ, omnes castrenses ministri.

Itáne *Castrenses ministri* cum Aulicis hîc miscentur? atque adeò *pincernis* & id genus iunguntur. Vide num, *gastrenses:* παρὰ τὴν γαςέρα. qui, inquam, ventris ministri sunt. Ita Ammianus libro XXV. *Hyperochum antehac rectè gastrensis ministrum, id est ventris & gutturis.* An placet *sectæ gastrensis?* sed vox compâret. In Festo est: *Mugger dicitur à castrensium hominibus, quasi muccosus, qui talis malè ludit.* Suspicabar & hîc, *gastrensium.* quid enim talis, cum castris? qui illinc, vulgò certè, exsulabant. Atqui vulgi hoc verbum. Si tamen retines; tum placeat *telis* legi: & sic dictum ioco militari, qui in cottidianis proludijs siue exercitijs tela ignauè & languidè mitteret. In Lampridij Heligabalo:

Vt ex totâ penitus vrbe atque ex nauticis monobelos quærerent. sic eos appellabant, qui viriliores videbantur.

Caussam eius nominis haud assequor satis, nec nimis scrutor: sed mihi clarius esset, *onobelos*: quasi asinino telo insignes. Ita Commodus hominem habuit magnâ prominentiâ, quem *Onon* appellabat. In Capitolini M. Antonino:

Cùm ægrotare cœpisset, filium aduocauit, atque ab eo primùm petijt,

vt belli reliquias non contemneret, ne videretur Remp. prodere. & *cùm filius ei respondisset, cupere se primùm sanitatem, vt velle* *permisit; petens tamen vt exspectaret paucos dies, aut simul pro*-*ficisceretur.*

A sententiâ corrigere admoneor, *cupere se primùm ciuitatem.* Pat quidem filium Commodum hortabatur belli reliqua conficer sed ille ad vrbem adspirabat, quasi illîc imperium firmandun & sedes eius occupanda. Sed reuerà deliciæ & luxus eum trahe bant: quod ex Herodiano disces, quem hîc vide. In sequenti bus etiam lego: *vt vnà proficiscerentur.* Cùm vidit pater decr tum ei ire; permisit, inquit, rogans tamen moram aliquam po suam mortem, vt nempe funere facto, vrnam paternam & rel quias secum ferret: atque ita *vnà proficiscerentur.* In Vulcat Cassio:

Scis enim ipse, quòd Maiestatis hæc natura est, vt videantur vi *pati, etiam quibus probatur.*

Sunt verba ex ipsâ epistolâ Marci ad Verum, sed emendand *etiam quibus parabatur*: vel, *& à quibus.* Dissuadet Marcus pu niri Cassium, etsi affectati regni & (vt loquebantur) Maiestat suspectum. Caussam dat, quia ęgrè persuadetur alijs, quemquai hoc tentasse: & vim, inquit, atque iniuriam passi videntur, qui ip si eam parabant. Hoc est, quod subiicit: *Non credi Principib de affectatâ tyrannide, nisi interfectis.* In Capitolini Maximo & Balbino:

Maximum igitur atque Balbinum, quorum vnus in re militari tan *tus est, vti nobilitatem generis splendore virtutis allexerit; alter i* *clarus nobilitate est, vt & morum lenitate reip. sit necessarius.*

Constat maximum istum è nobilitate non fuisse: atque ipse Ca pitolinus mox addidit: *Maximo pater fuit è plebe.* Itaque legen dum: *vt ignobilitatem generis splendore virtutis texerit:* aut siqu mauult, *alluxerit.* In Spartiani Hadriano:

Omnibus Hispanis Tarraconem vocatis, dilectumque iocülariter (v *verba ipsa ponit Marius Maximus) detrectantibus.*

Imò tota hæc res iocularis non fuit: seriò actum, & puniti mo detractantes. Scribam ego: *populariter detractantibus.* In Lam pridij Alexandro:

Historicos eius temporis legant, & maximè Acholium, qui & *itiner*

itinera huius Principis scripsit.
Conuenire magis censebam, *qui & intima.* Iterùm in Lampridij Alexandro:
Antonini nomen suscipi mereatur, Senatus Antonini mereatur.
Veriùs: *suscipe. Mereatur Senatus, Antonini mereantur.* Ohe, satis hæc sunto. μὴ κόρ@ ἐλθὼν κνίσῃ, ait Pindarus. Vale.

EPISTOLA XIX. *Leodicum.*

P. LEONARDO LESSIO, *Theol. Soc. Iesu* S. D.

FONTES & ego te exspectamus. Quid venisti vt sic abires, consors discriminis tantùm, & vix fructus? Redi cum bono Deo, ille aderit & securitatem dabit, fortasse & sanitatem. Turba quidem hîc nunc exigua, sed crescet: & illiipsi qui Limburgi sunt, & vibices vinculorum adhuc gestant, illi, inquam, redeunt, & sperant meliora. Post latrocinium recens, viæ tutiores sunt, post tempestatem ferè serenitas: nobis, post periculum & fugam, quies & securitas adsint. Principi Electori qui à consilijs sunt, polliciti mihi tutelam, & nostri curam: nihil tamen adhuc factum cuius fructus appareat, & in oculos incurrat. Salue mi Pater, & tecum Smithus. Quandocunque venietis, cænulam vobis paratam apud me scitote, ex legibus Spadanis, tenuem, frugalem, cum fame dimissuram. Spadæ, IV. Idus Iulij ∞. IↃ.XCV.

EPISTOLA XX. *Antuerpiam.*

IOH. BRANTIO, *Graphiario* S. D.

IN ipsâ tristitiâ tuâ & luctu super paternâ morte, gaudium aliquod mihi fuisse, non possum mi Branti negare. Non quin dolori mihi dolor tuus fuerit, & seriò fuerit: sed quòd memoria mei in illiipso adhuc actu apud te fuerit, & binis tuis litteris me compellaris. Benè factum, in tali sorte exprimit se animus & clarè ostendit quos habeat inclusos. Itaque hoc ipso video valdè me à te amari, quòd cogitationem & scripta etiam ad me mittas, & tacitè solatium aliquod petas. Vtinam dare possim, vt volo, mi Branti! si non pulsus dolor tuus, certè fractus esset, & talis à quo periculum non esset viro forti. Etsi cur ego

dem? te ita cùm video, nihil opus: qui & legisti hæc omnia, qu dici possunt & solent, & excerpta eorum quædam in epistolâ t vtiliter sparsa cerno. Duo quidem sunt, quæ solari te maximè d bent. & communis illa lex, quam fatuus est qui non cogit DEBVISSE MORI: & quòd indulgentiâ quâdam & benignit te diuinâ diutissimè eo fruitus es, & præter communem more Ad extremam ætatem parens ille tuus venerat, vidit in plerisq liberorum, quæ voluit: te coniugio, prole, officio florentem: qu vltrà ei gaudij accedere potuit, imò quid non doloris? Ætas il pessima subiecta tot incommodis, ætas hæc publica tot vitijs a cladibus: vt nihil nisi miserias propagari illi voluerit, qui vitar Votis, votis prosequendus est cùm abiuit mi Branti, vt feli it & ad supera illa ierit; non querelæ interponendæ, nec reuocar dus ad humum & miserias humanas. Quas qui recto oculo i tuetur & diiudicat, proh Deus quid in vitâ eum teneat aut i uet? Sed fatui ita plerique & terreni sensus sumus, vt viuere ta tùm vt viuamus iuuet, & quia innatus aliquis metus est à sol tione & morte. Tolle hunc, vitæ suauitatem sustuleris; & vere vt plerique faciant, quod ille qui Platonis Phædone lecto prop rauit ad spontaneam mortem. Hęc & talia meditanda mi Bran non dilato, quia & scire te scio, & spero vsurpare. Nos Louar iterùm sumus Spadâ reduces, & pęnè in Batauiam reduces, vis fuit & insidię hostiles. At Deus tutatus est, & velut nube n velatum ab ijs texit. Vbi dixi, v. Idus Sextil. ∞. IↃ. XCV.

EPISTOLA XXI. *Leodicun*

PETRO ORANO I^{cto}.

BEKEMANNVS ad vos venit, quem litteræ meæ non ta conciliant, quàm ostendunt. Vidisse eum & nouisse, ama est: ita sunt mores & ingenium adolescentis, addo & doctrina super hanc ætatem. Doctrina autem ipsa melior politiorque e in Iure vestro sine sordibus aut scabritie, denique & à Gręcis fo tibus hausta. Siue erit apud te in contubernio, siue crebrò venie benignus ei meâ caussâ esto; & tua audacter aperi, non priua consilij solùm, sed & publici. De fide, & arcani patientiâ, spo sorem me cape. Filium tuum hîc erudiuit in Iuris rudiment diligent

diligenter & libenter: qui filius adhuc benè valet, & se gerit, spero & semper. Vale mi Orane. Louanij, prid. Kal. xbres, ∞. IↃ. XCV.

EPISTOLA XXII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Thesaurario supremo Regio.*

CVM ipsa liberalitas Fontani Comitis mihi grata est, tum gratior te nunciante. Quid potest benignius, à tali viro? & affectũ profectò in me ostendis, quem animo æstimare magis & pendere possum, quàm sermone promere aut linguâ. Quid autẽ gratias tibi agam? nec veteres quidem exsolui, & iamnũc tacitus mihi morsus est, quòd pro nupero beneficio pecuniæ annumeratæ, nihil feci aut dixi, quo internam hanc gratitudinem testarer. Certè enim ea in animo est, crede Vir Amplissime; & inter omnes Belgarum proceres, tibi fatemur nos obstrictos. Age, quæ benignitas tua est, amare imò & curare (ita enim facis) me perge: non quò magis tuus fiam, quod vix potest, sed quia generosis animis ita insitum est, beneficia sua amare. Amp. & N. D. Regi & Reip. vale. Louanij, prid. Kal. Decemb. ∞. IↃ. XCV.

EPISTOLA XXIII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Thesaurario supremo Regio.*

QVOD iamdiu insueui, id facio; & cùm auxilij aut opis egeo, ad te recurro. Fiducia benignitatis tuæ, in me toties declaratæ, impellit; tum etiam, quia ista res est, quæ propriè te & tribunal tuum spectat. Nam cum Ærario regio mihi res est: quæ? vt id exhauriam (iocanti dabis veniam) & ego quoque inter publicas necessitates, vnà cum multis, veniam petitor. Cum multis, sed in caussâ remotâ & propriâ, & vt stipendij semestris solutionem impetrem, quod Rex titulo Historiographi sui voluit me ferre acceptum. Libellum communiter ad Senatum vestrum (ita moris esse audio) concepi: sed tuâ auctoritate & gratiâ inprimis niti me fateor: ac rogo, vt pro affectu tuo veteri, Amp. & N. D. mihi consulas, & rem hanc ex tardâ aut turbidâ expeditam reddas & tranquillam. Louanij, XII. Kalend. Sept. ∞. IↃ. XCVI.

EPISTOLA XXIIII.

IACOBO MARCHANTIO S. D.

LIBRVM tuum & litteras vnà accepi, etſi eundem librum a-
liquot iam ſeptimanis antè à Moreto, ſed ita vt ipſe popo
ſcerim: nam tenebat me (vt verum dicam) auiditas videndi. Vi
di, legi, & vel publicè tibi velim dare teſtimonium, induſtriæ
prudentiæ, ſed & eloquentiæ, pro hiſtorico quidem modo. Illu
vellem (vt omnia dicam) diffuſiorem te alibi fuiſſe; non mihi
cui abundè hæc ſatis ſunt, & neruoſa placere ſolent, ſed alijs, qu
aut non capiunt hæc breuia, aut ad ea non excitantur. Cetera, i
*Cenſores. re accurata & inquiſita ſunt; nec moueat te, ſiquid * ἐξεταςαὶ mu
tarunt, aut detraxerunt. Solet olim & nunc fieri, & ſapientis e
publicis his iudicijs ſuum dare. Illud doleo, nihil benignè ad
huc in te factum ab ijs, qui poſſunt & deberent, ſi mens & indo
les illa vetus eſſet. Heu ſæculum, non pro noſtris artibus! & ego
quem tu in copiâ amicorum, circumfluere aliâ copiâ cenſes, i
me ſentio: qui nihil magnoperè è ſtudijs meis rettuli, præter no
men & famam, & ea quoque à multis calcata. Quid faciamus
quod fecimus. ſi rectum honeſtumque eſt iſta colere, perſeuere
mus: & præmium in illiſipſis, ac fructu noſtro interno, pona
mus. Mihi crede, aurifer ille Tagus non nobis fluit: quidquid
conetur, & ſpem faciat amica ibi tua proles. Quam animo com
plector & ſaluto, fac tu & meis verbis, cùm ſcribes. Vale Vi
Clme. Louanij, poſtr. Idus Ian. ∞. IↃ. XCVII.

EPISTOLA XXV. *Leodicum*

HERMANNO MALLEANO S. D.

BINAS à te accepi, fateor, ſed vnis tantùm poſtremiſque re-
ſpondere mihi fas ſit: tum quia occupatiunculæ ita ſua-
dent, tum quia in prioribus tuis nihil pręter affectum in me erat,
quem notum habeo, & item carum. Reponi cum pro meâ par-
te, ſemel ſcito. Rogas & angi te ſignificas de valetudine meâ, præ-
ſertim in hac aëris intemperie, quæ multos in valetudinarium,
multos in Charonium, apud nos quoque miſit. Audi quod
gaudeas,

gaudeas, ſatis valeo, meliuſculè etiam quàm ſoleo: adeò in hac quoque re morbus meus ſingularis eſt, & extra leges communes abit. At horti quoque noſtri rident & florent, ſed ſubdolum, vt vereor: & proxima æſtas funera nobis aut dabit, aut oſtendet. Nam iamnunc eſſe arbitror, ſed terra tegit & occultat. De otio tuo ſic honeſto & induſtrioſo, gaudeo & gratulor. Perge in iſtis, nec Electa illa (ſic appellare ſoleo) omitte, ſegetem veram doctrinæ. Qui è variâ illâ lectione nihil colligit, ſeponit, diſponit: nugas agit, & in acceptum pauca refert. Ordo cuique ſuus ſolet eſſe, nec in eâ re temerè præſcribam: tuum illum ſerua, & minora quæ occurrent, in Alphabeti ſeriem diſtingue. Sed heus, te dubitare etiam de fato Bogardi, olim hoſpitis tui! ille verò vixit, & dum Bruxellæ eſſem, ante quatuor circiter ſeptimanas, ſubito morbo exſtinctus eſt. Quid nouum? homo erat, & omnia in vnâ voce dicta. Te valere & viuere opto, mi Malleanc. Louanij, XIII. Kal. Febr. ∞. Iↄ. XCVII.

EPISTOLA XXVI. *Brugas.*

GVILIELMO MICHIELSIO J^{to} S. D.

SCRIPTIO tua, quâ beniuolentiam in me abundè teſtaris, pergrata ſanè fuit: neque tarda, vt dicis. Nam ſcio multa interuenire in peregrinatione & itinere, ac priuſquam ſtabilis aliqua ſedes ſit, quæ mentem à tali cogitatione auocent: tam mihi excuſanda, quàm illud dolendum, morbum etiam inter cauſſas fuiſſe. Sed benè, quòd fuiſſe: & meliorem firmioremque te nunc eſſe, eædem litteræ nunciabant. Vtinam de matre tuâ eadem ſpes ſit! quam ego vereor, vti hoc genus morbi eſt, ad lentam & certam mortem ire. Sed præcipe tale iamnunc animo, & illum firma atque erige in omnem euentum. Vitæ hoc ſalum, vt ſic dicam, iam ingredi ſeriò incipis: pueritia & adoleſcentia tua luſit adhuc circa litus. Propone tibi & ſcito, multa ſalſa & amara euentura; ſed quæ tamen voluptate aut amœnitate aliquâ ſummus ille Deus ſolet temperare. Vtraque modicè habenda ſunt ſapienti: hæc cum metu aliquo, illa cum ſpe, quia vtraque incerta, & vicibus ſuis mutantur. Idem in Republicâ tibi eueniet, cuius partem (& gratulor) nunc attigiſti. Habeas, quæſo, illam vt publicam,

publicam,& valdè nunc afflictam pro viribus erige aut solare. In
eâ quoque vices videbis, & Deum nunc vindicem, nunc fauto-
rem : vt vel merita nostra sunt, aut consilia eius occulta. Itaque
nec in propinquo quidem naufragio eius despera. ita homini vi-
debitur, sed ille vno nutu attollet, qui omnia nutu suo regit. D
Lernutio meo, grata quæ nuncias. amo veteri & fido affectu il-
lum virum: & tempora si alia sint (spero, breui) ita viuam, vt ip-
se me, aut ego illum videbo. Vale mi Michielsi. Louanij, postr
Kal. Febr. ∞. IↃ. XCVII.

EPISTOLA XXVII. *Colonian*

CAROLO VTENHOVIO.

EPISTOLAS crebras ad me mittis, & nouo planè genere scr-
ptas. Nam solutis verbis cùm legere me censeo, & scriptu-
ra præferat, mox versum & vincula agnosco: nec tamen vel pr
mâ scriptione me fefellisti. Ita me Musæ, Musicum & lepidu
hoc genus est, & quod pauci imitentur, nec nisi quibus pect
imbutum poëticâ eâ copiâ, & stilus factus ad promendum. Mi
te, mitte sæpiùs, & nos oblecta. Scribis de Pannonico bello, quo
feruet, & quid mihi videatur. Mihi? quod Principes faciunt, b
nè factum, nec in consilia illa inquiro. Videtur & necessitas fui
bellandi, cùm gens illa effera sic instaret, & identidem induci
ac pacta violaret. Sempérne contemni & calcari ? Et tamen be
lum magnum, anceps præuideo, & cum poëtâ,

Eheu quantus equis, quantus adest viris
Sudor?

imò & sanguis : nec vno alteroque prœlio res ibi decernend
De exitu tamen benè sperem, quia caussa bona est : & confida
etiam, si Germani, qui fuerunt, sient. Cum bonâ veniâ gentis c
xerim, ab annis centum quæ mutatio, id est inclinatio facta ?
robore, in opibus, in animis : nec dixeris esse vltrà Martis il
pullos, & Homeri verbo, * θυμολέοντας. Profectò fuerunt. nec ol
& Romano solùm æuo; sed Caroli magni, atque infra, persev
rarunt. Ecce, in Fridericorum, Othonum, Henricorum reb
quàm multa egregiæ fortitudinis opera ? Vnum in Frider
primi occurrit mirabile. Obsidebatur Tusculi Antistes Co
nien

* animo leonino.

niensis à triginta millibus Romanorum, qui tunc Imperatori hostes. Ad opem ferendam, ceteris cunctantibus, Moguntinus progreditur, & *quingentos suos milites, cum Cæsarianis octingentis* educit. Instruuntur acies, sine astu aut fraude palàm certatur: fusi fugatique Itali, & *ad quindecim millia ex iis cæsa.* Res fide pænè maior: sed eius æui scriptoribus adfirmata. Neque alibi similia, si non paria, exempla desunt. vt iure iactare & dicere Rudolfus Austriacus primus potuerit: * *Se in qualibet mundi parte, cum electis quattuor galeatorum, & quadraginta peditum armatorum de Alemaniâ millibus, stare inuictum: æstimans hos omnem multitudinem aggressuros.* En robora illius gentis: quid potentia & opes? paucis indicijs colligendæ. Rudolfus Austriacus electus Imperator, cùm Aquasgrani venit, coronæ causŝâ: *occurrerunt ei Dux Bauariæ, Saxoniæ, & alij cum viginti millibus equitum. Multitudinem aliam hominum strata publica, vsque ad tria milliaria, vix commodè recipiebat.* Posteà deinde, in Adolphi electione: *equos phaleratos habuerunt Moguntinus mille quingentos, Treuirensis mille trecentos, Albertus dux mille quingentos*: & vbi reliqua omnis Nobilitas vtriusque classis? Vnus Fuldensis Abbas *sexaginta millia bellatorum Imperatori præbebat in hostem.* Nec in hominibus tantùm, sed in auro & argento exuberabant. *Ciues Friburgenses comiti* (Rudolfo) *domino suo, pro modicâ * emendâ, viginti millia marcarum tradiderunt.* Item: *Ciues Columbarienses regi Rudolfo, vno anno, librarum triginta millia transmiserunt.* Paullò pòst: *Thuricenses mille quingentas, Constantienses mille ducentas, Columbarienses quingentas marcas regi Rudolfo dederunt. Columbarienses, præter hæc, mille octingentas libras expenderant pro cibarijs & seruitijs dominorum.* Sed & quidam Imperatorum in pompâ & instrumento insignes. De Carolo Boëmo Imperatore, Annales: *Erant omnia paramenta mensæ suæ ad comedendum & bibendum, & * nauicula continens eleemosynam illius mensæ, omnia de auro puro, nec quidquam inibi apparebat argenti: omnia autem inferiorum mensarum paramenta, etiam pro garcionibus, & currus ducens nauem continentem eleemosynam, de argento fuerunt.* Ecce, in illius æui simplicitate, etiam splendorem, imò luxum. Omnia tamen superabant Ecclesiarum opes, quæ pænè immodicæ tunc fuerunt. Vno exemplo ostendam. Exstat pars *Chronici veteris rerum Maguntiacarum, per Conradum Episcopum*: in quo recensentur

*Verba ipsa in M. Alberto, eius æui.

* *Amendâ, siue mulctâ.*

* *Arca magna & receptaculũ vasorum.*

templi eius vasa, vestes, ornamenta, Deus bone, cui sine stupor
legenda? *Purpuræ, tapetia, dorsalia, pallæ, casulæ, tunicæ, infulæ, tiar*
anuli, thuribula, grues, pelues, vrcei, calices, gemmæ: tantâ copiâ, pon
dere, pretio, varietate, vt recensere deterrear: duo tantùm ex om
ni cumulo excerpam. *Erant calices tres aurei* (auratos omitto:
qui omnes habebant suas ampullas: & pyxidem ad hostias ex auro pu
rißimo, & margaritis. Vno calice aureo solus Pontifex, vel prælati
Ecclesiæ in summis festiuitatibus vtebatur. Alij duo, tantæ erant quan
titatis, quòd cum ipsis diuina mysteria nequaquam poterant celebrari. E
rat enim vnus maior altero. minor habebat cum patená marcas auri ele
ctißimi octodecim: in cuius pede per circuitum erant pretiosi lapid
valdè, & in patenæ circuitu limbus, qui & ipse gemmis non careba
Calix maior quot marcas auri habuerit, nescio: certum autem est, quò
spißitudo eius erat digiti, & per totum, tam in pede quàm suprà, gen
mis erat pretiosißimis adornatus. Habebat etiam idem calix duas ansa
quæ manus poterant implere leuantis. Huius patena talis erat latitud
nis & spissitudinis, quod ipsi congruebat, & ipsa gemmis per circuitu
decorata. Hic calix habebat altitudinem vnius vlnæ, & capere poter
dimidium sextarium vini: nec ab omni homine poterat leuari à terr
Alterum, quod eligo. inter varias Cruces, vna fuit *lignea, auro op*
timo vestita. in quá imago erat aurea Domini crucifixi, quæ imago cu
iuslibet hominis communis magnitudinem excedebat: concaua, sed mu
tùm spissa: cuius venter plenus erat reliquiis, & gemmis pretiosissimu
Dicebatur autem nec Romanum Imperium meliores habere. In huiu
imaginis capite, loco oculorum, erant duæ gemmæ quas carbunculos vo
cant, tantæ magnitudinis, vt duo vitelli ouorum, qui in tenebris coru
cabant. Huic cruci inscriptus erat versus iste:

Auri sexcentas habet hæc crux aurea libras.

Et nota, quòd vna libra habet duas marcas. Sic ergo erant mille & du
centæ marcæ auri probatissimi. Pro speciali huius auri examinatissim
valore, crux ipsa proprio nomine censebatur, vocabatur autem BENNA
Ex his mi Vtenhoui, robur, potentiam, opes, velut per transen
nam vides: & quàm ab ijs ætas hæc defecerit, quæ non nisi i
vitia & luxum surgit. Quæ caussa mutationis? plures, nec lube
dicere. vnam præcipuam à factionibus scio, quæ diuellunt iun
ctas olim vires: & Imperatori quid nisi precariũ pænè ius & im
perium manet? Sed produco scriptionem, voto non querel
claudem

claudendam. ——*ſtet Capitolium*
Fulgens, triumphaliſque poßit
Roma ferox dare iura Medis.
Vale. Louanij, Kal. Iunijs. ∞. Iↄ. XCVII.

EPISTOLA XXVIII. *Mechliniam.*

IANO BERNARTIO I^{ti} S. D.

MELIVSCVLE mihi eſſe, aut potiùs minùs malè quàm fuit, hoc tibi nuncio: etſi vires aut alacritatem, quæ in ipſo iſto perpeti languore aliqua fuit, nondum recepi. Cùm Deo videbitur, fiet; aut eò me recipiã, quò noſter Berchemius. quem virum vnicè probum & litteratum nos amiſiſſe, fideli teſtimonio meo ſcito. Heu, quid iſtud eſt, virtutem & prudentiam omnem à nobis ſic abire: vitia, arma, barbariam manere, vel augeri? Iampridem vidimus, quidquid illud eſt, mutationem in Europâ & nobis Deum parare, & velut refingere velle hunc orbem. Sed hæc exſpectanda nobis ſcilicet, & ferenda mente, quæ fortes & peritos cæleſtium decet. Queri, mollitia eſt; reluctari, inſania. Sed ad te, laudo quòd pedem figas in genere vitæ, quod Deum & fata quoque ſcire debes tibi impoſuiſſe. Aliud aliquod animo magis allubeſcit fortaſſè: ſed quod tibi, hoc illis quoque euenire ſcito, qui compotes ſunt eius, quod tu petis. Ij ſibi diſplicent, tædia & moleſtias ſuas habent, & fortaſſè ad tuum illud acriter anhelant. Miſeria aut inſipientia noſtra! numquam deſiderijs aut iudicijs quieſcere, abſentia petere, præſentia contemnere; & vitam ſemper inter vota ſuſpenſam habere. Intereà illa venit, quæ ad Berchemium vênit, & bonâ fide quietos ſemel ſilenteſque reddit. At tu, mi Bernarti, viue & vale tuis. nam & augendum te breui aliâ prole ex famâ, an ex tuis litteris accepi? Louanij, IIII. Idus Iun. ∞. Iↄ. XCVII.

EPISTOLA XXIX. *Bruxellam.*

OTHONI HARTIO I^{to}.

INTELLEXI iamnunc ex litteris Marchantij de obitu Caroli filioli tui, neque neſcio, ex communi parentum ſenſu, & tacitâ

quâdam naturæ lege, te & matrem dolere. eoque manum stil
admoui, vt breuiter, sed fortiter te solarer. Quem? virum vsu &
doctrinâ, rerúm humanarum peritum & gnarum. Quid igitu
tam obuium, tam assiduum in ijs, quàm iste casus? Perambul
cogitatione vrbis tuæ domos: rara est excepta, quæ familiar
quidem & proles habet. Comparatione illâ inuenies, benign
etiam tecum agi, qui non plures amiseris: & plures sanè habe
atque vt diu in solatium & fulcrum instantis senij habeas, Deur
rogo. Sed enim iste eminere genio & ingenio videbatur. Cred
equidem, & hoc ipsum est cur hîc non perennârit: quia Deus i
le optimus, optima ferè ad se trahit. Ad se, inquam mi Harti: &
hoc caput alloquij, in superis beatisque locis filius tuus agit. Du
bitare non potes: dolere igitur non debes, gaudere potiùs, si ip
sum & bona eius amas. Atqui citò perijt. Quid hoc est? au
quantulum istud ipsum, quod longum nobis videtur? Triginta
sexaginta, centum anni, si cum volumine illo æui & cæli compa
rentur, quid sunt? punctistitium, & vix mereantur hoc nomen
Nihil hîc diuturnum: & verâ imagine tibi exprimam nostran
vitam? Vidisti fabulas haud dubiè actitari sæpè, atque etiam
iuuentute in scholis. Prodeunt reges, satrapæ, alia officia, & qui
dam satellites, ac personæ in speciem, & mutæ. Ecce alij diutiù
ex ijs hærent in scænâ, & loquuntur; alij ostendunt se tantùm, &
nec vocem édunt: simile nobis est, vario munere aut dignitat
in theatrum hoc Vniuersi mittimur; alij silentio transimus, au
ostendimur tantùm. Nihilo tamen deterior ille, qui in vili veste
qui non diu hæsit, quàm ille qui regem aut longum carmen egit
Apud Deum vita longa non optima, sed innocentissima: & eam
filius tuus in purâ illâ ætate habuit, & nunc gaudium & trium-
phum. Adspicit te, & tuos, proque ijs orat & vota concipit: tu
pone luctum, & patrem exue, indue Christianum, & virum
Cui rei quoniam & consuetudo & alloquia amicorum aliquic
faciunt, ego & vxor vocamus amanter te & tuam ad nostros istos
festiuos dies, & rogamus vt non negetis. Domus vobis mea pa-
tet, & totus hic animus: venite, possidete, valete. Louanij, IIII
Nonas Sept. ∞. IↃ. XCVII.

EPI-

EPISTOLA XXX. *Augustam.*

MATTHAEO RADERO, *Soc. Iesu*, S. D.

ET amicitiam libens tecum iungo mi Radere; & illi firmandæ, quod petis de Martiale, in parte effeci. Amicum me toti Societati vestræ esse, quídni profitear? quæ prima litteris his alijsque me imbuit, quæ salutaria in omnem vitam præcepta dedit & præiuit. Amo hoc corpus, amo & membra: te inter isthæc, qui vel affectu tuo, vel iudicio de me, hunc affectum merebare. Etsi de iudicio, noli attollere nimis mi Radere. ego me non vectari inter summos scio, sed inter medios incedere, paullò altiorem fortasse ijs qui serpunt. Sed de Martiale quod tetigi, rem ecce habes. quid rem? pauca verba & notulas, atque eas alibi fortasse notandas. Tu facito, & Censor esto: tum etiam siquid vltrà scire me putas, pete, non grauabor respondere, & certè te amare. Vnà etiam Pontanum, eruditum & disertum virum, collegam tuum, quem saluto. Louanij, III. Kal. xbres. ∞. IↃ. XCVII.

EPISTOLA XXXI. *Antuerpiam.*

FRANCISCO SCHOTTO, *Senatori* S. D.

BONAE fidei creditum est negotium, vt video, quod tam sedulò & maturè redditum est effectum. Tibi, & fratri tuo, hoc nomine debeo: & magis etiam pro affectu, quem in me ostendistis. Antuerpiam non temerè semper amaui, in quâ tam multi qui me amant. Coràm hoc nuper didici, atque abundè & largiter me vobis dedi. At tu & alij, inquis, queruntur de celeri discessu? Itáne? amicè magis, quàm iustè profectò: & quæ vrbs me tamdiu tenuisset? non ipsa Bruxella, quæ patria mea esse vult, nec est tamen nisi incolatu. Alibi natus, ibi educatus sum. Sed confidite. si proxima æstas viuum & valentem me habet, mensem totum etiam vobis dabo, & conuiuam: sed eâ lege, vt semel in die epulemur, reliquum fabulis & sermunculis, aut etiam occupatiunculis, detur. Vtinam frater tuus intereà ex Hispanis adsit! quem virum iam olim noui, & quia noui, amo. est inter eos, qui rem non speciem in doctrinâ habent. Vale. Louanij, Non. Nouemb. ∞. IↃ. XCVII.

EPISTOLA XXXII.

EVERARDO POLLIONI, Ito.

LAETVM me epiſtola tua reddiderat mi Pollio: ecce alteram ab amico aperio & lego, atque ibi triſte illud de obitu parentis tui fulmen. Scio, & in animo iſto ſentio, ac quaſi video dolorem tuum & complorationem: eò ſcilicet maiorem, quo melior ille tibi parens, & tu filius ei fuiſti. Non ſenſibus ſolùm & animis, ſed domo & contubernio hærebatis: vt ſi amorem natura & ſanguis non inderet, poſſet dediſſe conſuetudo. O triſte diſcidium! ſed ſoletur te mi Pollio, breue diſcidium: & quamdiu ſcilicet hæc terra & alienum domicilium nos habebit? Viue diu, & ita voueo: ſed vt viuas diutiſſimè, quid niſi ſeptuaginta aut vt improbè, centum annos? Leue & breue eſt, ſi Æuum reſpicis, quod fluxit ab æterno & fluet. O miſeras, ô vanas cogitationes noſtras & curas! congerimus, ædificamus, libros ſcribimus, & ęternitatem nobis quacumque viâ ſpondemus aut optamus. Quid tamen aut quantula iſta ſunt? quamdiu etiam ſunt? non loquar de opibus aut ædificijs, quæ ſtatim æuo aut caſu pereunt: ipſa illa Fama, bonorum ingeniorum morbus, quouſque ſe producit? Aliquid de Cicerone hodie aut Senecâ: idipſum variè, inter culpas & laudes: ſed quot anni ſunt? vix mille quingenti, aut paullò vltrà. Caput ipſum ingeniorum Homerus, nomen vindicat & poſſidet à bis mille quingentis & paullò amplius annis. Enimuerò quid hoc eſt? trigeſimâ aut quadrageſimâ ſtirpe potui eum attingere, & vide quid longum aut diuturnum vocemus. Cogitatio iſta ſæpè me & ſolata eſt, & erexit ad contemptum aut calcationem potiùs rerum fugacium, id eſt humanarum. Conſolatio altera, à communi omnibus lege. Rideamus, ſiquis cùm tributa populariter danda ſunt, lamentetur, & ſortem ſuam accuſet. quid ita? quia omnes cùm dant, non ſuperbè ſolùm ſed ſtultè facit, qui ſe vult eximium aut exſortem. In hoc humani generis tributo cur non ſic affecti ſumus? cur ſuâ mollitie querelam & planctum miſcemus? Hoc ipſo quòd homo natus es, mori natus es: & ſiquid vltra punctum, horam, diem, annum viuis, donum eſt non debitum, & in gratiâ ac lucro

ponas. At nos obliuiscimur, aut non attendimus, & in tot mortibus quæ cottidie occurrunt aut ingeruntur, vna aut altera nos mouet & deijcit, quæ nos tangit. Alij si pereant, nihil noui aut mali est: si nostri, ô nos miseros, ô infelices! Verba aut inuentiunculæ non desunt, cur iniuria sit facta, cur Parca maligna fuerit: & vides sæpè ac rides, credo, in hac re scænam vulgi. Stulti, bis stulti, quod sumus cogitemus, & non magis miremur hominem subitò, quàm florem mori. At tertiò, diuina cogitemus. Ad meliora eundum est, ad puriora, lætiora, prauis, turbidis, tristibus his relictis. Si ad ea te aptasti, & viaticum (vt sic dicam) corrogasti virtutum & pietatis, quid malè te habet abire, aut alium abisse? Gratare, si sapis ô homo, plausu & cantu prosequere, qui non diu in salo iactatus peruenit ad beatum portum. Plura sunt, quæ tu tibi mi Pollio dices. Ego ex animo in dolore tuo doleo, quem aliquem esse & cupio, & par est (neque enim hominem exuimus) sed temperatum nec longum esse, hoc suadeo & opto. Tu inquam tibi dices. quídni hoc sperem, qui mihi sic lubenti prædicas studium tuum sapientiæ & quietis? Exosculatus sum eam vocem. tu re effice, & nostri miserere qui volentes & adspirantes ægrè huc venîmus. Scripta nostra vides multum (ingenuè fateor) à vano trahentia: ô si meo iudicio & voto illa sint, quàm alia & diuersa sint? Verbum aut calami ductum non perdam in illis, quæ ad solam fortassè scientiam faciunt: occuper in istis, quæ ducunt ad duo dicta. Sapientia, inquam, me sibi mancipet, Quies interna & externa (si possit) habeat: sibi alij famam, honores, opes, cetera humana. Vt claudam, amo te mi Pollio in intimo isto pectore, & opus te meum esse (ita profiteris) non admitto solùm, sed gaudens subsigno. Perge, perge in viâ quam pauci calcant, sed Deo & pietate ducibus, & per intemerata vestigia maiorum. Louanij, Nonis xbris. ∞. IↃ. XCVII. Nam tuas litteras satis serò accepi, & heri demum.

EPISTOLA XXXIII. *Lutetiam.*

GVILIELMO BARCLAYO S. D.

AT tu siles. vbi promissa de Iliade aut Chiliade ad vnam lineam nostram? Expostulo. eò magis, quia materies illîc scribendi,

scribendi & seges, quam desectam referas in horrea nostra. A
alijs de te cur audio, quæ non à te audio? Morsus & versiculo
in doctores aduenas vidi, nec sine strictura nominis mei. Parùn
est. tu modò rectus perge, nec deiicere, sed nec deflecte aut sist
ad repugnandum. Monui anteà, & itero: modestia est, quæ
gratiosum exteris, quæ magnum etiam faciat & seruet. Ad con
tentiones si venitur, clades erunt, & Thebana aliqua pugna, i
quâ victi victoresque plorent. Miseri homines, cur eò inclina
mus? malitia est: vince, & quam dixi modestiam & frigus, a
me, ama. Louanij, ∞. IↃ. XCVIII.

EPISTOLA XXXIIII. *Augustan*

IACOBO PONTANO, *Soc. Iesu.*

IN summo hoc frigore, cuius ego quidem impatientissimu
sum, calfecit me tamen amica tua scriptio mi Pontane: & ex
citauit non ad scribendum solùm, sed ad redamandum. An no
talem virum? inclino iamdiu, & ipse quod tu voluisti volui, e
quo scripta tua prima vidi: quod fuit Augustæ Treuirorum, e
dono & beneficio Principum Bauariæ, quos transiens ante sep
ennium illìc salutaui. Ab eo tempore, credes mihi hoc Pontan
& memoria tui inhæsit & probatio: atque ideò facile accende
hanc materiam, igni sic paratam. Quæ tu porrò in me nimis be
nigno corde & ore laudas, scito pauciora omnia esse: dare tame
operam vt sint, inprimis Modestia & Probitas, quas ego æstim
& tollo super nomen omne litterarum. O institutionem vestra
olim mihi vtilem! inhæret ea & inhæsit, atque illa Pallas fui
quæ inter tempestates, imò naufragia, seruauit hunc Vlyssen
Eadem iudicium & sensum istum ad virtutes formauit, qua
vtinam sic indipisci, vt sequi, detur! sed conandum est, & Deu
manum dabit. Is te mi Pontane seruet, & inter nos mutuun
hunc amorem. Louanij, x. Kal. Febr. ∞. IↃ. XCVIII.

EP

EPISTOLA XXXV. *Lutetiam.*

STEPHANO TVRNEBO *Senatori* S. D.

TRISTE mihi auditu fuit, de Hadriani fratris tui morte, triste: & pænè sic, quasi alterum illum, tuum & Musarum parentem, iterùm amisissemus. Nam & amicitia iam inter nos vetus satis, & certè fida, coäluerat: & raritas ibi nunc talium, à clade istâ funesti belli. Solatur tamen, quòd & malis temporibus optimus ille subductus sit, & ne in virtutum & artium bonarum isto naufragio diutiùs iactaretur: solatur, quòd & tu in locum & vicem eius sic vltrò venis, germanus Turnebi sanguis. Veni, patent animi huius fores, & affectui tuo velut brachia pando & occurro. Sicut agricola in locum amissæ arboris aliam subserit: sic nos in amicis oportet. Equidem & corporis huius oculis vsurpare te, atque alios insignes ibi viros, aueam: & spésne est, vt vel obiter fiat? Aliqua, cùm pacem hanc video: maior, si valetudinem non videam, inclinantem & de ruinâ (cur dissimulem?) minantem. Sed siue viuo aut morior, vestri amans viuam moriarque: vt tu mei, per parentis, & nunc fratris, magnos manes precor. Louanij, postrid. Kal. Sextil. ∞. IↃ. XCVIII.

EPISTOLA XXXVI. *Antuerpiam.*

IOANNI MORETO, *Typographo celeberrimo.*

BRVXELLAE fuimus, ADMIRANDA obtulimus, grati fuimus: quid vltrà? inquies. Hoc satis: & cultum hunc atque alium Principibus debemus; & iamdiu imbibi bonum, quia bonum, amare. Externa ab his internis expetere aut exspectare, inscitia sit: & cum alio æuo hæc fuerunt. Qui nunc, inquam, hæc quærit; audacter ei edico abiicere

Hæc studia, atque omnes delicias animi.

Recudere te autem ADMIRANDA nostra, mihi gratum sit, priusquam alibi alij. Factum in quibusdam meis in Italiâ aut Galliâ: & indignor, aut si nō licet, doleo. quia & perperàm multa; & mihiipsi præripiunt castigare quædam, aut recésere. Quid? polita omnia, & sub asciâ, vt sic dicam, à nobis dedicata? Non

hercules. neque ita me *ludit amabilis insania*: neq; sum ille vbiqu

Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos.

Næui alibi, nodi, laxa quædam aut manca: & præoptem eluere dissoluere, adstringere, adimplere. Nescio enim quomodo facilius hæc diiudico & arbitror, nitidè excusa à vobis, quàm confusè à me scripta. non enim exscripta: & primam ferè manum nostram semper habes. At isti properi impediunt: calumniæ aupetitioni me exponunt. Nosti hodiernum * τὸ φιλεπίτιμον. & quàm multi, qui legunt hoc tantùm, vt carpant? scire abnuunt, & sumunt iudicare.

*cupidum reprehendere.

——hic nigræ succus lolliginis, hæc est

Ærugo mera.

Iamnunc expertus in quodam altioris ordinis, qui luminibu meis ædificio suo sublimi obstruxit scilicet, & titulum mihi ereptum inscripsit. Faciat ipse, aut alij: quid lædunt? non me quidem. sed vt Sarpedon ille apud Homerum, hastâ petens Patroclum, equum eius iugalem interfecit: sic isti non me tangunt fortasse impetum & velut ardorem illum animi prosternunt quo ad honesta vehebamur. Etsi nec istum, & melior mentis ignis suscitat, siquid soporis infuderunt. Sed abeant hæc, & valeãt ego vt istud, ad vos adspiro. Quando? quàm maturrimè potero nam etsi domi etiamnunc vincula, nec aperti carceres;

——tamen istuc mens animusque

Fert, & amat spatiis obstantia rumpere claustra.

Semper ego non apud vos solùm hilarior, sed à vobis melior redeo: gratia amicis & tibi, qui sic comiter habetis. Tibi, cuius domo, cuius mensâ vtor, pascor: an non hereditarium tibi onus Nam cum Plantino, heu illo nostro, tessera hæc mihi sancti hospitij: cum vxore post illum: & te liberem, vtriusque heredem. Amice, ego tamquam polypus hæreo: per anticum emitte, per posticum insinuabo. Rides. & veni securus ab hoc metu, inquies. Scio, veniam: & fors sit scriptorum aliquid mecum. Vale, cum tuâ carâ & caris, quos saluto. Louanij, VIII. Kal. Octob. ∞, IↃ. XCVIII.

EPI-

EPISTOLA XXXVII. *Antuerpiam.*

IOANNI BRANTIO, *Graphiario* S. D.

SOCERVM tuum libens vidi, mi Branti, virum prudentem, probum, patriæ amantem. Cuiusmodi paucos hodie habemus: & multi res ſuas agunt & augent, communium prætextu. Enimuerò, ſpes ſub nouo hoc Principe & ſtatu noua ac melior nos reſpicit: ſi tamen & pax ab Angliâ affulget. Si non illa, & Bataui idem pertendunt: quam Salutis arcem vides? At ſunt qui etiam de Regis noſtri fato, ſanè importuno (ſi ita eſt) narrant. Id verò fuerit omnibus conſilijs noſtris, ſi non turbandis, certè tardandis. Deus adiuua, & miſeros Belgas tandem ſolatij aliquâ aurâ adſpira. De Orteliano Epitaphio, tecum volo: ſed languor meus mentem aut ſtilum vix erigit: & occupor, ſi vmquam, omninò tempore mihi opus, vt ſemel & opportunè fiat. Vale mi Branti. Louanij, VII. Idus Septembr. ∞. IↃ. XCVIII.

EPISTOLA XXXVIII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Theſaurario.*

VENIT ad me Balduinus tuus, planè meus futurus, quia tuus. Nec aliâ commendatione eſt opus. In ſtudijs eius dirigendis prima nunc cura erit: & placuit valdè iudicium tuum de Græcis. Profectò, vt hodie iudicia ſunt & exacta eruditio, nemo in aliquâ claſſe, qui linguâ eâ non ſit ſaltem tinctus. Et vſum etiam ſuum, immò dixerim neceſſitatem, in omni ferè ſcientiarum genere habet. Itaque diſcet: ſed non apud alium, quàm me præceptorem. nam domi exercitia, & quaſi gymnaſium eius linguæ habemus. De Philoſophicis, mihi ſatis videbatur eum ad diſputationes ſæpè ire, quæ publicè in Collegijs habentur: atque ea optima ratio eſt & repetendi, & examinandi. Supereſt Iuris ſtudium, quò credo eum deſtinari. & putem ſatis eſſe primo hoc anno, ſi Inſtitutiones audiat, nec longiùs in illud pelagus ſe mittat. Nam ſtilus, & eloquentia etiam aliqua aſſumenda ſunt, atque vtiliſſimæ huic in omnem vitam parti dandæ ſuæ partes. Hæc ita faciemus, niſi ipſe aliquid mutas: & paullatim ac per gradus optimam indolem (ita mihi videtur) ducemus ad op-

tima, & ſcientiarum laudatum illud culmen. Deum precor, v
adſpiret: eundem vt te, Ampliſſ^me & Nob^me Domine, Princi-
pibus, & rebus noſtris diutiſſimè incolumem ſeruet. Louanij
VIII. Kal. Feb. ∞. Iↄ. XCIX.

EPISTOLA XXXIX.

HVBERTO AVDEIANTIO.

IN domum meam cùm venturus ſis (ita vterque volumus: quid præcipui muneris tui futurum, non ignoras. Prædixi. manu, lectione, & ſtudijs mihi eris: alîus functionis, quæ ab in genio aut inſtituto tuo diſcordet, immunis. In excipiendo auten aut deſcribendo, dixi Orthographiam aliquam noſtram ſequi & ſcire te debere: ſed & vſum diſtinctionum, qui nobis frequen tatur. De iſtis hauebas diſcere: & quamquam ad quædam in publico Dictata te remitterem, tamen ecce ipſe operam hanc tib iterùm ſubij, & ſcripto complexus ſum quidquid huius rei, pr meo ſenſu, eſſet. Lege, ſequere & vſurpa. *Diſtinctio* duplex, *Ser monis* & *Scripti*. Illa, *quam in pronunciando adhibemus, & per inter ualla ſuſtinemus, ſuſpendimus, aut deponimus ſermonem.* Comma ſuſ tinet, Colon ſuſpendit, Periodus deponit. *Hæc virtus Diſtinguen di* (ait Fabius) *fortaſſè ſit parua, ſine quâ tamen eſſe alia nulla in a gendo poteſt.* En momentum, quod in Sermone habet: quid maius etiam in Scripto dicam? Nam hercules confuſa tota le ctio & intellectio, niſi notæ ſuæ diuidant & quaſi manuducant Quid igitur ea eſt? *Notandi certa ratio, quâ ſecamus & partimu ſcriptionem.* Ea quæ veteribus fuerit, quærunt: ego ampliùs, an fuerit, quæro. Nam priſca omnia monumenta, lapides, tabulæ, æra legum aut orationum: in quibus omnimoda adhiberi ea potuit: nullam præferunt aut habent. Niſi hanc tamen, quâ ſin- gula verba punctis ſuis diſparant & ſecernunt: ſed punctis vniuſ- modi ſemper & pari formâ. Quæ res, vt verum fatear, turbet magis & ſiſtat lectorem, quàm transferat & adiutet. Quod de lapidibus dico, ad libros etiam priſcos traho: nec in ijs Diſtin- ctionum illæ variantes notæ. Vt alios omittam, exſtant nobiles illæ Pandectæ Etruſcæ, à Iuſtiniani æuo: quære, non dabunt. Quid ergo? ante Iuſtiniani æuum non fuerunt? mox videbo: ſed

ſed tamen antiquitùs omnino, haud puto. Atqui Cicero &
alij videntur agnouiſſe. vt Craſſus apud eum loquens inducitur:
Non librariorum notis, ſed verborum & ſententiarum modo, interpun- III. De
ctas clauſulas in orationibus veteres eſſe voluerunt. En *notas à libra-* Orat.
rijs, & quidem in *clauſulis*, & gratiâ interpungendi. Idem pro
Muræna, in Iuriſconſultos illudens: *eos in ſingulis litteris, & in-*
terpũctionibus verborum occupari. Significat ſenſum mutari, & cau-
tionem vel cauillum eſſe, ex interpunctis. Quid Seneca, nónne
clarè? *Nos*, inquit, *etiam cùm ſcribimus, interpungere ſolemus.* Ecce
interpuncta, & quidem *ſollennia in ſcribendo.* Hæc ſiſtant, aut viâ
illâ ſententiæ eijciant: ſed neſcio an prouidum & ſagacem. Nam
prior Tullij locus poſſit planiſſimè altrouorſum duci, quaſi dicat
Veteres ideò non vſurpaſſe in clauſulis interpuncta, ne ea potiùs,
quàm modum & modulum, in verbis, conſiderarent. Locus al-
ter, dicat Iuris interpretes in minutis occupari, ſcrutari in contra-
ctibus apices litterarum, & puncta verborum: quia nempe am-
bigua ſæpè hæc iſta, & ad anteriora aut ſequentia ducenda. Id e-
nim eueniebat in illis ſolitarijs punctis, quæ verba, vt dixi, ſin-
gula, non membra aut ſenſus ſecernebant. In Senecâ hæreo. &
an dicit, ſpiritum ſtilumque hominis naturaliter etiam pauſare
in ſcribendo, & interquieſcere cum ſententiâ: non rapidè ſem-
per, & torrentis vicem, ferri? Profectò dicit: vide. Nam tota eius
diſſertatio eſt, contra præcipites illos & effuſos in loquendo, &
curſu verba conuoluentes. Quando igitur origo? nam res tam
vtilis, &, quod caput, tam obuia, ad quam Natura ipſa ducit,
non debuit, non potuit diu quæri. Dicat aliquis ſub Hadriano
cœpiſſe. quia in Suidâ lego de Nicanore quodam Grammatico In Νικάνωρ.
eius æui, ſcripſiſſe περὶ στιγμῆς τοῦ καθόλου βιβλία ἕξ: *De interpunctione*
in genere libros ſex: itemque partitè, περὶ στιγμῆς τῆς παρ' Ὁμήρῳ, καὶ τῆς
παρὰ Καλλιμάχῳ: *De interpunctione apud Homerum, & apud Calli-*
machum: neque aliud egit aut ſcripſit, ita vt per iocum στιγματίας,
Interpunctus aut *compunctus* (ſeruile conuiciũ eſt) vocaretur. Potuit
igitur tunc agitari de inducendâ, etſi nondũ vulgò inductâ. Cer-
tiſſima quam reperio, mentio eſt in Diomede Grammatico: qui Lib. II. cap. De
appoſitionem puncti (ita loquitur) in triplici differentia agnoſcit. Pronunciat.
Differentia eſt, quæ clariùs apud Caſſiodorum ſic expreſſa: *Sed* Lib I. Inſtit.
vt his omnibus addere videaris ornatũ, Poſituras quas Græci θέσεις *vo-* Diuinar. Lect.

 cant,

cant, id est puncta breuissima pariter & rotunda, & planissima, singulis quibusque pone Capitibus, præter translationem sancti Hieronymi, quæ colis & commatibus ornata consistit. quoniam illustrem faciunt orationem, quando suis locis aptata resplendent. Nam si corpus nostrum indiget per membra cognosci, cur lectio, cùm suis partibus videatur esse distincta, confusa relinquitur? Iste quidem Positure seu Puncta, quasi quædam viæ sunt sensuum, & lumina dictionum, quæ sic lectores dociles faciunt, tamquam si clarissimis expositoribus imbuantur. Prima est Media; secunda, Subdistinctio; tertia, Plena. Quas à maioribus nostris ideò constat inuentas, vt spiritus longâ dictione fatigatus, vires suas per spatia decreta (siue *discreta*) *resumeret. Quas si mauis cupidus lector agnoscere, Donatum lege, qui te possit de hac re, breui compendio instruere.* Pleraque omnia hîc habes: Nomen, Vsum, Discrimen. Nam veteres *Posituras* vocarunt: atque ita Isidorus. *Positura,* inquit, *est figura ad distinguendos sensus per Cola, & Commata, & Periodos. dicta, vel quia punctis positis annotantur; vel quia ibi vox, pro interuallo distinctionis, deponitur.* Ex nomine nouitio (hoc quidem sensu) vides rem non esse perantiquam. Addit Vsum, qui liquet. Discrimen deinde, triplicem eam esse, *Mediam, Subdistinctionem, Plenam.* Isidorus autem ita: *Sunt tres Posituræ. Prima Subdistinctio dicitur: eadem & Comma. Media distinctio sequens est: ipsa & Colon. Vltima distinctio, quæ totam sententiam claudit: ipsa est Periodus.* Talia Diomedes: & consentiunt etiam in Notis, quæ, Isidori verbis, sunt istæ. *Vbi in initio pronunciationis necdum plena pars sensus est, fit Comma: Punctusque ad imam litteram ponitur. & vocatur Subdistinctio, ab eo quòd Punctum subtus, id est ad imam litteram accipit. Vbi autem in sequentibus iam sententia sensum præstat, sed adhuc aliquid superest, fit Colon, mediamque litteram puncto notamus: & Mediam distinctionem vocamus, quia Punctum ad mediam litteram ponimus. Vbi verò iam per gradus plenam sententiæ clausulam facimus, fit Periodus: Punctumque ad caput litteræ ponimus, & vocatur distinctio.* Vbi vides aliam à nostrâ distinctionem fuisse, quod ad notandi posituram aut signum. Nam idem Punctum manebat, sed locis variabat. In fine Cassiodorus remittit ad Donatũ: & sunt eadem ista etiam hodie in illo mutilo & fracto. quid opus verba reddere? Nos variasse isto ęuo, nõ ignoras. & viros doctos pleniùs paullò distinxisse, in *Comma, Semicolon, Colon, Periodum. Comma,* vbi

Lib. I. cap. XIX.

minima

minima reſpiratio eſt, & ſemicirculo notamus , . *Semicolon*, vbi paullò maior, nec ad Colon tamen accedit, notamuſque; . quod locum ſæpe habet in *Contrarijs*, aut *Diſiunctis*, aut variâ *Partitione*. *Colon* autem, ſententiâ in parte perfectâ, ſed etiam creſcente, & ſignamus duo puncta: At *Periodi* nota eſt punctum, longæ ſiue breuis. Nam & breues Periodi ſunt (in epiſtolis creberrimè) quaſi membra : & hæc ipſa punctus ſignet: ſed cum diſcrimine, vt grandiore capitali litterâ non excipiantur. Iſta de Diſtinctione veteri, & noſtrâ, ſed in vnâ Periodo aut ſenſu. Eſt alia, quę veterum fuit, nunc deſijt, meo voto reuocanda. Per verſus libros diuidebant, & curiosè librarij ſubnotabant : quod vetus eſſe, & ab Aſconij, id eſt Claudij æuo, apparet. Nam is in Commentarijs, verba Ciceronis cùm citat & aduocat: *Verſu*, inquit, *à primo* DCCCL. Item : *Verſu circiter* ∞ . XI. iterumque : *Circa verſum à primo* LXXX. Verſus appellat. vt & Gręci στίχους. Nam ita Diogenes de Ariſtotele: *Libros eius omnes* continere μυριάδας στίχων τέτταρας καὶ τετταράκοντα, πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις καὶ διακοσίοις ἑβδομήκοντα: *quadringenta quadraginta quinque millia verſuum, itemq; ducentos ſeptuaginta.* Item de Chryſippo, qui πολυγραφώτατος fuit, *in diem ſcripſiſſe verſus quingentos*. Plinius de Zoröaſtre : *vicies centum ab eo millia verſuum condita.* Galenus, *Lyci cuiuſdam commentarium ſe legiſſe, adeò prolixum, vt quinque millia verſuum contineret.* In Diuo Hieronymo, epiſtolâ ad Magnum, oratorem Rom. *Scripſerunt contra nos Celſus atque Porphyrius: priori Origines, alteri Methodius reſponderunt. Quorum Origines octo ſcripſit libros, Methodius vſque ad decem millia procedit verſuum.* Iterùm ad Damaſum , Epiſcopum Rom. *Quos mihi iampridem dederas Lactantij libros, ideò non libenter lego, quia & plurimæ epiſtolæ in eis vſque ad mille ſpatia verſuum tenduntur.* Denique Iuſtinianus in Pandectis ſuis *quindecim myriades verſuum eſſe.* Ex quibus omnibus liqueat, certam & perpetuam diſtinctionem in Verſus fuiſſe, in omni volumine & deſcriptione reperiendam. Sed fuerúntne igitur veri Verſus , ſiue lineæ ? Hæremus. ſi fuiſſent; quomodo in membranâ aliâ atque aliâ ſic caderent ? quomodo in litterâ maiore aut minore, vt ſolet ? Niſi quis putat aut variaſſe per libros: aut certos modulos cuique volumini tributos, quos velut lege ſeruarent. Tale aliquid Iſidorus : *Quædam nomina librorum apud antiquos certis modulis conficiebantur.* Lib. VI.

bantur. breuiore formâ Carmina atque Epistolæ, at verò Historiæ ma-iore modulo scribebantur. An satis huc faciat aut firmet, nescio: pos-sit tamen aliquis & Versus explicare membra minuta, & sectio-nes sic institutas. Hieronymum auctorem habeat. qui alibi *Pro-phetas versibus descriptos* à se fatetur: & communiter de libris Sa-cris, *Siluam nominum, sensuúmque barbariem per cola versuum digessis-se.* Neque aliud sanè vult, quàm quod Cassiodorus: *Primum D. Hieronymum, propter simplicitatem fratrum, colis & commatibus ordinasse translationem suam.* Et idem alibi: *Translatio sancti Hiero-nymi colis & commatibus ornata consistit.* Ergo idem isti *Versi* (Hieronymo quidem) quod *Cola* & *Commata*: & quid autem ista nil nisi *Mēbra*, & *Sectiones*. Nam sic hodieque *Biblia* illa *Sacra* v-tiliter legimus distincta, & ipsi *Versus* appellamus. Notat autem idem sanctus scriptor, exemplo prisco se hoc fecisse: *quia idem*, in-quit, *in Demosthene & Tullio fieri solet, vt per cola scribantur & commata.* Caue acceperis de Interpunctis, eo nomine: fallêris quod dixi intellegunt: & ita Demetrius definit, *Colon, aut simpli-cem periodum, aut compositæ periodi partem.* Ita Cicero *Commata* sen-tentias accisas & breuiores, sed plenas: ita & Hermogenes genu-tale sermonis, κομματικὸν καὶ διαλεκτικὸν appellat. Hæc igitur fuis-se videntur. si non; vt nunc sint, & exemplum illud Hieronymia-num vsurpetur, consilium meum sit & votum. Valdè ex vsu lectorum, & eorum qui excerptum aut subnotatum aliquid vo-lunt, hoc esset. cùm ecce Liuium, Ciceronem, tales, non nisi per libros aut orationes diuisos habemus: & longum nec promptum in totis ijs aliquid quærere; facile & obuium, si Versus designa-rent. Industrius aliquis vir facere debeat, & Typographi imitari. Vale, & ad nos quàm maturrimè veni.

Præfat. in Isaï.

Prolog. in Paralip.

Lib. I. Instit. diu. Lect.

In Esai.

In Orat. ad Brutū.

EPISTOLA XL. *Vltraiectum*

HADRIANO VANDER-BVRCHIO S. D.

OSCVLA tua & OCVLOS accepi, & FVNERA mox & TRI-STIA, quæ decorè subiunxisti. Æterna ita lex est, vt ha- in vitâ & vsu temperentur: benè ergo & in Carmine, quòd ima-ginem illius habet. Grata fuerunt, vnâ re minùs, quòd nissionem eam excusandam putasti. Apud méne? qui semper talibus de-

lecto

lector, vel pascor veriùs: & certè non sæpè nunc, vt æuum est, ingeruntur hæc mella. Ferox ille Mars, qui regnum possidet, animis ferociam & duritiã inserit, & abducit ab omni cùm humanitate, tum humaniorum artium cultu. Patiamur, quæ non mutamus. At de EPISTOLIS meis, etiámne illîc vobis visæ? & tibi placuisse significas: non aliis fortasse, siqui alieni sunt à nobis. Vtinam religionis illa caussa, id est res capitalis, vos nõ diuidat! cetera dissimulari possint, etsi non probari. Quando autẽ emendari? leuis & frigida spes, si homines video; si Deum, magna. Vtinam nos modò emendemur, &

Per nostrum liceat scelus
Iracunda Iouem ponere fulmina!

Sed de EPISTOLIS, alias paramus: neque temerè tamen vos amicos immiscemus, ne beniuolentiæ specie noceamus. Vale V. Cl. & fratrem tuum V.R. Decanum saluta. Louanij, VIII. Kal. Maijas, statim vt tuas accepi.

EPISTOLA XLI. *Bruxellam.*

IO. CAROLO ÆNOBARBO, V. N. S. D.

SERIVS omninò epistolam tuam accepi, non amoris solùm, sed curæ de me plenam. Cùm enim Antuerpiæ fuissem, itemque dies aliquot Bruxellæ vestræ; ecce reuerso demùm epistola ea mihi reddita, cui alioquin animus & ratio erat vel statim respondere. Hoc igitur excuso, & ad rem nunc ipsam pergo. Ais te audisse de itinere meo in Italiam, & parùm probare significas, imò libero & aperto ore (hoc quoque amici) dissuades. Vt tibi totum sensum meum aperiam, diffundam me paullùm, & in hoc chartaceo æquore exspatiabor, te, vt spero, fauente aut certè non sistente. Igitur de migratione aut mutatione aliquâ consilij aut status, hoc inprimis cogitare te deprecor: neque est tale aut fuit, & in istâ præsenti meâ conditione & patriâ aquiesco. Quid enim alibi quæram aut spectem? opes? modicæ obuenerunt, sed quas animus iste (audacter dicam) magnas facit, in minoribus etiam magnus. Fines mihi habendi iamdiu posui, & quod naturæ satis est, etiam cupiditati. Sed mihi vltrà obuênit, & ad morem etiam viuere possum, non solùm ad naturam. Ergo ab eâ parte

nulla caussa migrandi aut innouandi. An ambitio fortasse im-
pellit? & famam nouam apud nouas gentes quærimus? Liber
dixerim, adesse eam super vota, non solùm super merita: & vnu
illud mihi curæ esse, non vt augeam, sed vt coërceam, ne in van
aut ventosa effundar. Itaque ab vtrouis isto telo an stimulo no
impellor: quæ autem vera caussa consilij mei, candidè & simpli-
citer audi. Annus Sæcularis ille sacer instat, qui ex omni terra
rum orbe Christo sacratos homines ad se euocat: ecce inter illo
ego sum: cur non fas obire & frui hunc Pietatis fructum? Eg
verò fecero, eò iustiùs promptiusque, quòd onera domi non sin
quæ remorentur aut sistant. Nulla iuuencula vxor, quæ humen
tibus oculis abeuntem detineat; nulli parui liberi, qui collo se in
nectant & ingeminent parentem. Pietatis hoc studium liberum
est: & propior aut iustior nulla ratio, quæ sistat. At caussa etiam
altera, Valetudo. Tredecim amplius annos in tristi eâ sum & ad-
uersâ; vitam nec vitalem, vt sic dicam, viuo; & traho magis spi-
ritum, quàm duco. Quis ille baro mihi inuideat aut obiiciat,
refouere eam vel instaurare peregrinatiunculâ tentem? At enim
tenue aut infirmum mihi corpus, nec par molestiis. Agnosco, se
hoc quoque vsu didici, illudipsum assurgere & excitari per viâ &
motum. Meliùs notabiliter habere soleo, cùm ambulo: & ide
iure hanc veniam peto, vt ij qui viuere me volunt, patiâtur trans-
ferri & moueri. Denique caussa tertia, viri Principes qui inui-
tant. Humanitatis est iis se dare, & animum flectere ad desideri
aut imperia illorum. At, inquies, illiipsi te illigabunt & sistent
& hoc amicos tuos angit. Audio, fateor, ab aliis metus similes
& timere me aliquid inducat communis hic timor. Cùm tamen
oculos ad me & hoc animi decretum reflexi, ridere magis subit
quàm vereri. Egóne vt in hac ætate, & quod caput est in ho
languore, ad sedes me dem & spes nouas? Iamdiu in ipsâ pa-
triâ meâ rudem cogito, & mereri me autumo: transibo, & in-
cludi me patiar, in nouum ludum? Non faciam mi Ænobar-
be: apud me, apud meos maneo: & nisi Fatum aut Vis inter-
cipiunt, intra paucos menses Belgis me reponam. Deum rogo
vt ita sit: te autem, vt hanc esse mentem meam credas, quam ip-
sam tibi aperui, remoto omni simulationum velo. Vale Vir No-
bilis & Cl^me^. Louanij, VIII. Kal. Iul. ∞. IↃ. XCIX.

EPI

EPISTOLA XLII.

IOANNI DRENCKVVAIRTO, *Thesaurario.*

SICVT inter primos consilij mei de peregrinatione Italicâ certiorem te feci: ita nunc debeo de impeditâ eâ, aut suspensâ. Litteras ex Italiâ nudiustertius accepi, quibus significant & pestem in aditu atque ore Italiæ sæuire incipere, & metum esse ne in reliquum corpus peruadat. Imò iam in Ferrariensi tractu initia etiam esse. Itaque addunt deliberari Romæ, an sacer annus in alterum sequentemque non sit prorogandus. Hæc caussa iustissimè facit, vt tardem in hoc itinere, & in Veris saltem tempus protollam, aut & totum omittam. Nam cur apud te dissimulem? Animus auet & impellit peregrinari, sed corpusculi huius imbecillitas & pertinax inualetudo, cùm ad iudicium redij, dissuadent. Ergo de cognato tuo nihil vltrà, nunc quidem, cogitandum. maneat, studeat, ad metam suam eat. Quod cum bono Deo facturum eum spero: vtinam nos publicè ad optatam illam metam Pacis! nec despero in Principum aduentu. Ampl. & Nob^me^ Domine, Deus te Reip. & Principibus, sed & nobis, ætatem seruet. Louanij, VIII. Kal. Sextil. ∞ . IↃ. XCIX.

EPISTOLA XLIII. *Antuerpiam.*

PETRO LAFAILLIO, CAROLI F.

EPISTOLAM perbenignam à te accepi, inopinatam, & ideò magis gratam, quia iuuat tales habere qui ament, cupiant, iuuent. Nam nec hoc postremum abnuerim, vbi opus sit aut opportunitas: ac fuisset sanè in Italico nostro itinere, si id pertendissemus. Sed quæ interuenerint, audisti. Omitto meam inualetudinem sic affectam, vt medici pro sano me non facturum putent, si suscepissem: omitto inquam, & animus potuisset corpori imperare & vincere: sed publicæ illîc caussæ sunt, quæ me quidem iustè videntur vel tardare vel arcere. Quídni, cùm illi ipsi deliberent & cunctentur, qui me vocant? In hâc ætate aliquid calidè aut temerè à me fieri indecorum sit, nec veniam habeat quam in iuuentute. Itaque differo aut supersedeo; haud li-

bens, sed fatis, id est, Deo didici parêre. Tibi autem gratias debeo, & semper in animo habebo, pro hâc beniuolâ oblatione hospitij in domo tuâ Veronæ: quam vrbem certum mihi erat videre, & suâ elegantiâ celebrem, & memoriâ antiquâ. Quod reponam, nunc non habeo, præter animum: quem scito & tibi addictum prõptumq. esse, atq. etiam tuis. Inter eos Petro Scholerio, cognato tuo: cui factum volo, & faciam vbi occasio erit. Re hoc malo ostensum, quàm verbis dictum. Vale Vir ornatissime, & cum tuâ tuisque salue. Louanij, IX. Kal. Sextil. ∞.IↃ.XCIX.

EPISTOLA XLIIII. *Antuerpiam.*

IO. VVOVERIO *suo* S. D.

HABES hesternas meas, quid istis opus erat? in vnâ modò re, quam memoria tunc mihi subduxit. Buytevvechianæ epistolæ exemplar Micaultianę iniiciendum erat: quia scis quàm res eum tangat. Itaque neglectum à me, fieri per te rogo. Amplius, ferre te hanc mutationem consilij, & in eâ philosophari circa spes aut cupidines coërcendas. Numquam indulgendum nimis esse. sed vt ij qui in procliui sunt, sese & equos sistunt: sic in optabilibus & lætis faciendum, ad quæ animus sponte fertur. Vis cogitare Deum aliquem moderatorem vitæ & actionum esse? illum amantem & curantem nostri? Impediuit, disturbauit: ergo noluit: ergo neque ex vsu fuit, etsi animus aliter vellet. Illum igitur ad diuinum apto, & non renuenti passu fati cursum sequor. Fac mi VVoueri, & simul quid parẽti & tibi visum (in tuis rebus dico) fac sciam. Vale. Louanij, VII. Kal. Sext. ∞.IↃ.XCIX.

EPISTOLA XLV. *Leodicum.*

P. IOANNI ORANO, *Sacerd. Soc. Iesu.*

IAM denique sedet tuum & amicorum consilium (nam omnes amici in eâ parte:) manemus, nec Italiam hoc tempore adimus. Præter valetudinem meam nimis tenuem & infirmam, mouet & publica in Italiâ lues, quæ ipsa limina iam insedit. Ab Vrbe litteras habeo, & moneor ab iis qui calidissimè inuitarunt, vt deliberem & cuncter, quò lues se ista dabit. Imò seriò agitant

de An

de Anno ſacro prorogando, ſi paullùm ſe diffundit. Scis autem quas moleſtias Italia peregrinantibus dare ſoleat, vbi vel ſuſpicio eius morbi eſt; nedum vbi ipſe. Itaque iam ſcripſi dilaturum me iter in Ver proximum, & tunc fortaſſè omnia ſerena magis, & certa quidem fore. Quid ipſos aut me iuuet, periculis & moleſtiis fruſtrà exponi? Ea dilatio conſilium etiam magis dabit, etſi propẽdeo in patriâ & meâ iſtâ Spartâ manere. Apud te hoc promo. & quid me inuitet? pietatem tamen ſepono: an pecunia? nec exſpecto, nec peto: an ambitio? fortaſſè minuam aliquid de famâ aſpectus, nihil ad eam addam. Quicquid ſit, ætas mea & iudicium iam maturiora, à vanitate abhorrent: & fortaſſè in pompam ac ſpeciem multa illîc dicenda, aut gerenda. Præcogitaſſes hoc, inquies, nec addixiſſes. Melius erat. ſed tamen vel ſic præſtat ante viam ſiſtere, & temerè aut calidè aliquid dixiſſe, quàm feciſſe. Calorem tamen meum religio & pietas excuſabit, quam Deo teſte affirmo in oculis præcipuè mihi fuiſſe. Vale Reu^de^ Domine, & hæc cum fratre tuo V.C. Petro Orano, id eſt, cum me altero participato. Lampſonium communem viam iniiſſe audimus: Deus manibus eius propitius eſto. Louanij, VI. Kal. Sextil. ∞. IↃ. XCIX.

EPISTOLA XLVI. *Antuerpiam.*

HENRICO VVVENO *I^cto^.*

BENE eſt mi Vvvene, benè eſt (nam familiariter & abruptè apud te ordiar) quòd in eandem ſententiæ partem mecum venis. Improbari tibi ſignificas iter Italicum, idque magis quàm magis cogitas: tibi autem? imò addo verè & ſeriò, amicis pleriſque meis omnibus, cum quibus ſcripto vel ſermone de eo egi. Quid autem alios nominem? ego ille paullò antè calidus valdè & deſtinatus, cùm iuſtâ iudicij lance rem pondero, remitto affectum, & in rationis partem incipio propendêre. Duo me maximè mouent. prius, quod & tu tangis, metum ſubeſſe ne veniam faciliùs, quàm me recipiam: & ne remora mihi illîc, aut & manus iniectio, per beniuolentiam fiat. Quod ſi eſſet; iuro tibi ſanctè, vitalis non ſim, & nullo modo mores, ingenium, vitam ad illud cælum & homines nunc aptem. En ſeneſco, & cani ſpargunt

meas genas: mutabo familiarem aërem, locum, victum, amicos? omnia noua sensibus oculisque istis obiiciam, & in metá pænè vitæ, noua vitæ spatia ingrediar & decurram? Mihi crede hæream aut deficiam iuxta ipsos carceres: neque nunc ad senile & compositum ingenium faciant, quæ voluptati erant olim Pompam dico, & splendorem, & speciosa omnia: præ quibus maturus & iam frigens hic animus otium, secessum, tranquillitatem amat. Duæ pestes humani generis Ambitio & Auaritia, altera nec olim me cepit; altera iam à plusculis annis dimisit, & ne laciniâ me tenet. Quid cogitem, aut cupiam? nisi paucos hos & extremos annos, id est, pauxillum vini mei reliquum, Deo libare & melioribus vtilioribusq́. Musis, quatenus eidem Deo visum Huic fini quies mihi conuenit, nec concutere corpusculum ho caducum, fragile, & velut putre ædificium, ruinæ iam propinquum. Enimuerò cogitaui & anteà, fateor; sed Spes illa blanda & insidiosa mortalibus diua, suggerebat ipso motu & mutatione valetudinem posse corrigi, fortassè & erigi in rectum & veterem suum statum. Suggerebat: sed cùm rei vicinus & viæ, m examino (secundum hoc quod me mouet, esto:) Deũ testor, tan imparem me longo huic itineri, quàm nauigationi ad extremo Indos esse. Suscipere possum, patrare non possum, & in viæ quadrante deficiam aut subsistam. Hæc ita sunt: sed quare addixisti? inquies. Nollem factum, vt liberè dicam: sed me & illorum qui vocabant, benignitas induxit; & mea item cupiditas (cui pietas mixta) prouexit. Suaue erat in cogitatione & animo, reuise visa olim loca, tot vrbes, tot homines nobiles, & multos ex iis nobis amicos. Sit venia honesto desiderio: sit venia etiam impotentiæ, quæ exsortem me effectus facit. Quid autem quòd ab ipsis mihi suggesta excusatio? imò disertè iam bis scriptum, nequi adproperem; & metum ibi luis esse, ac iam fines & limina Italiæ insedisse. Vt nihil aliud sit, honestiùs aut certè prouidentiù maneo, & iter totum si non tollo, iustè protollo. Quod autem tu mantellum etiam & velum aliquod ab Aulâ quæris, nihil e nec eò iuerim: & transluceat hæc purgatio, & callidi illi demant verâ facie hâc personâ. Itaq. in re maneamus, securi iudiciorum siqua præter rem dabuntur. Extremum quod vel inimici dixerint, sit leuitas & temeritas: esto: malim dixisse aliquid teme

au

aut ſcripſiſſe,quàm feciſſe. Ibi pudor dumtaxat, hîc pœnitentia ſit adiuncta. Vale mi amice, & ſeriò te ſcio mihi,& me tibi eſſe. Louanij, Kalendis ipſis Sextilibus. ∞. IↃ. XCIX.

EPISTOLA XLVII. *Eódem.*

IO. VVOVERIO *ſuo* S. D.

EGÓNE vt de Galliâ tibi diſſuadeam? tum planè à me abeam,imò mentis meæ exſors ſim,& cum Homero, * τὰς φρένας ἐκπεπαταγμένος. Galliam, Galliã in pectore amo,in ore circumfero: & quídni? bonarum artium amantem,& ideò mei quoque (vtinam meruerim!) diligentem. Illa verò tellus ingenia ſemper habet, plurimùm format: & ſiquid nunc incultum aut ferox, à triſti & * πελωρίῳ iſto Marte eſt,qui nimis diu eos preſſit.Ipſa gens facta ad virtutem,alacritatem, humanitatem: quâ poſtremâ ceteras orbis terræ gentes vincunt, certè vicerunt. Sed fuerint hæc * σκυθρωπὰ καὶ ὀλέθρια: beata Pax tranquilla omnia referat, & veterem iis indolem ac mores reddat. Eſt,aut erit: tu intereà me auctore viſe, oblectare, diſce. hoc poſtremum ſeriò, nec ludus aut aberratio tibi ſit, peregrinari. Plato iuuenes in ſuâ Rep.ab eo arcebat,quia vix apti eligere, & nouiſſe quæ proſint: at ſenes non ire ſolùm, ſed mitti volebat, relaturos ſiquid boni moris aut exempli vſquam eſſet. Hunc finem,hunc animum, etſi non annos, habe: & velut ſpeculatorem miſſum te cenſe, cum Diogene aliquo, ad res humanas explorandas. Splendet aliquid aut placet? accede, tenta, an verâ luce: & ſi illâ,mirare, aut adſume. Sordet aut iacet? calca, non ſolùm tranſi,& animoſâ fiduciâ ad meliora abi. Vt rem tibi dicam, vbique vtrumque reperies: alibi crebriùs, rariùs,bona,mala,mixta. Iuuet te,quòd iudicium iam(aut fallor) in bonam partem formaueris, & firmus ſtare poſſis contra vanitatem,non ſolùm prauitatem.O fac,& contubernio meo honorem hunc concilia, prudentiæ aliquid ab eo, non ſolùm ſcientiæ hauſiſſe. Si hanc ſolam; abdico,vt olim ſeueri illi parentes. Ceterùm de Italiâ,nolim vltrà te aut me titillet. mihi exſtinctus ille ardor (ita enim fuit) à ſedatæ rationis quodam imbre: velim & te reſidere, nec meditari fortaſſe vana rerum. Res ipſas quæramus: vmbras, pompas, breues ſtricturas, recto oculo videamus,

*mente captus.

*immani.

*aſpera & pernicioſa.

deamus, noscamus, spernamus. Testimonium, quale volebas, h
habebis: de litteris fac nunc gratiam; occupor, quâ in re? extr
mâ (ne percellere) & testamentum cum vxore meâ iunctim con
do. Hoc vera sapientia iam olim fieri suasit; nunc etiam plebei
postquam superus ille Apollo * Νοῦσον ἀνὰ πόλιν ὦρσε κακλώ. Itaqu
funera in oculis habemus, etsi per hos dies rariora, & mitescer
malum videatur. Deus donet, & te quò tendis sanum ire, redir
& manere meum semper. Louanij, IV. Idus Sextil. ∞.IↃ.IC

* *Vrbi immisit morbum tristem.*

TESTIMONIVM.

EGO, *si quidquam bonâ fide, iamnunc testificor, hunc* IO. VVOVI RIVM *è contubernio & domo meâ adolescentem, mihi carum Modestiæ, & Musis fuisse: quas semper coluit, & vitam ad optim præcepta, ingenium ad artes conformauit. Commendo seriò, bis seri quicumque illa amant: addam & verecundè, si quis me amat, vt f ctum huic velit. Fuco verborum nemini imponam, nec ipse morum: ca didus est, bonis benè natus est, & siquid ad rem, in re bonâ. Fauet qui hæc legitis, & breue sed fidum elogium censete: quod à vobis an plius auferet, si noscetis. Louanij,* IV. *Idus Sextil.* ∞.IↃ.XCIX.

IVSTVS LIPSIVS.

EPISTOLA XLVIII. *Bruxella*

IOANNI DRENCKVVAIRTO, *Thesaurario Belgij.*

VALETVDO mea adegit, vt domum properarem: idq; br uiore viâ illâ Mechliniensi. Ita vos non vidi, nisi affectu animo: quem quomodò non sæpè istuc mittam, magis magis beneficiis vestris deuinctus? Ingratissimus hominum sim, & d gnus cui vel frons, exemplo Macedonici illius militis, inurat Balduinus tuus ad nos sanus saluusque rediit: hoc momord quòd non te talem reliquisset. Si vota nostra locum habea non illud modò sis, sed pænè dicam immortalis. Balduinu tuum scandere ad tituli illius apicem curabimus: atque vtina breui ad ipsum illud culmen, quò adspirat! Ipse adnititur, n alleuabimus: sed nihil properè, ne non ascensum sed ruinam s struat. Sicut aues matres non patiuntur pullos suos longiùs a

la

lare, ſed comitantur & ſiſtunt, & docent : nos item hæc talia in noſtrâ iuuentute. At te, Ampl^me & Nobil^me Domine, ſanum & firmum ſeriò vouemus, publicâ & noſtrâ cauſſâ. Louanij, III. Idus Sextil. ∞. IↃC.

EPISTOLA XLIX. *Bruxellam.*

BALDVINO IVNIO *ſuo* S. D.

NIHIL timidè ad me aut cunctanter ſcriptione debes accedere. cur facias? amo affectum, qui impellit: ſed & ipſum illud ſcribere amo, quod te exerceat, me delectet. In alto otio es, etſi in negotioſâ & turbidâ vrbe : ſed in quâ vana & ambitioſa multa rerum videas, nec pro mente ſtudiis melioribus operatâ. Sicut terrâ interiectâ, Luna lumen à ſole amittit : ſic animus obnubilatur, interuentu iſto viliorum rerum. Itaque meritò eas fugis, & ad nos adſpiras. etſi es tamen in contubernio Ampliſſimi viri, tui auunculi : à quo haurias præcepta, & exempla item videas, ad Virtutem. Sed vt nunc tua ætas, Louanium & hæc Mineruæ dicata loca, magis tibi faciunt : redibis igitur, cùm illi viſum, quia lues fit rarior & mitior, imò pennas quatere videtur, & à nobis abire (fiat, fiat) mala illa Diua. Cenſeo tamen Principum aduentum exſpectes, qui appropinquare dicuntur, vt ſollennia illa videas, nec viſa tibi nec fortean videnda. Hoc ſuadeo. etiam illud, vt mentem & oculos ad libellos flectas, manum ſubinde ad ſtilum, ne otioſum tuum illud otium ſit: id eſt, vt noſter Seneca appellat, *hominis viui ſepultura.* Vale. Louanij, XVII. Kal. Sept. ∞. IↃ. XCIX.

EPISTOLA L. *Eódem.*

GVIL. SCARBERGERO *ſuo* S. D.

BRVXELLA te etiam habet haud dubiè, & dies fortaſſe aliquot habebit, in hâc publicâ lætitiâ & pompâ, quâ veſtra ætas, quid veſtra? ſerior etiam aliqua meritò delectetur. Sed vt te deinde Louanium noſtrum, & domus etiam mea, habeat, id cupio : & hæc cauſſa ſcribendi. Reuiſe nos, non quia diu abfueris, ſed quia fortaſſe abfuturus : & in anteceſſum, vt aiunt, con-

suetudinis hunc fructum capiamus. Coràm de itinere tuo & meo consilio. De Italico quidem ne vltrà cogita, tam periit quàm extrema faba, vt Comicus ille iocatur. Caussæ nimis iustæ sunt & vel sola tenuitas mea, & hic homo, vt sic dicam, monogrammus, pro mille. Par non sum, quicquid coner, quicquid cupiam & non Italia, sed via mihi sit sepulchrum. Vale, mi Scarbergere & quod dixi, & (si voles etiam) iussi, veni. Louanij, III. Non. Sept. ∞. IↃ. XCIX.

EPISTOLA LI.

AD CONTVBERNALES SVOS,

Franciscum Oranum.
Io. Baptistă Peresium Baronium.
Guilielmum Richardotum.
Antonium Richardotum.
Guilielmum Scarbergerum.
Cornelium Anchemantum.
Joannem VVouerium.
Balduinum Iunium.
Philippum Rubenium.
Hubertum Audeiantium.

ITANE de *Potoribus* & *Edonibus* scire auetis? & decorè hoc poscitis? Ita. quia in Scholâ etiam disserui in occasione, vt dicitis & velletis rariora ista exempla in promptu habere, non ad imitandum, sed narrandum. Addam ego, & detestandum. nam sic oportet. monstra hominum fuêre, qui huc se dedere; etsi in theatris & regiis etiam spectati, cum fauore suo & plausu. Sed videamus igitur primò *Potores*, & istos, cum poëtâ prisco,

* Συμποσίου ναύτας, καὶ κυλίκων ἐρέτας.

** Conuiuij nautas, & calicum remiges siue trahones.*

Proludo autem leuiter & vniuersè de toto genere: quos vbi & quando non est inuenire? In veteri & nostro æuo, in noto & nouo orbe videas: & Plinij dicto, *nullâ in parte mundi cessare ebrietatem.* Nec vina solùm huic rei expeti, sed aquam adsumi: ô sagacitatem ingenij! quâ repertum, vt hæc quoque inebriaret. Frugibus corrumpi variè eam scis, & herbis, & melle: quid quòd & fumis atque odoribus alibi (de Peruanâ Indiâ scribunt) inducitur alienatio hæc mentis? Quacumque viâ, madescere tamen volunt & desipere: ac pro plurium mente ille apud Comicum sentit:

Antiphanes apud Athen. libro I.

——τὸ δὲ ζῆν
Εἰπέ μοι τί δ' ἐστι; τὸ πίνειν γε, φήμ' ἐγώ.

Ορᾷς παρὰ ῥείθροισι χειμάῤῥοις, ὅσα
Δένδρων ἀεὶ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν
Βρέχεται, μέγεθος καὶ κάλλος οἷα γίνεται.
Τὰ δ' ἀντιτείνοντ', οἱονεὶ δίψαν τινὰ
Η ξηρασίαν ἔχοντ', αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται:

——sed viuere
Quid tibi videtur? mihíne? bibere, ego inquio.
Vidésne vt, ad fluenta consitæ arbores,
Et quæ diebus perpetim atque noctibus
Rigantur, alto stipite & læta comâ
Cælo minentur? contrà, quæ velut sitim
Patiuntur, has perire cernas stirpitus.

Plures, inquam, consentiunt: imò velut ad palmam currunt in Dionysiaco hoc agone. Qui olim eam populariter tulerunt, Platonis iudicio sunt *Scythæ, Thraces, Celtæ, Iberi*: nec vel hodie id culpes, nisi fortè in Iberis, qui demutarunt. Sed bellum, quod de iis etiam addit: Σκύθαι δὲ Θρᾷκες ἀκράτῳ παντάπασι χρώμενοι, γυναῖκές τε καὶ αὐτοὶ, καὶ κατὰ τῶν ἱματίων καταχεόμενοι, καλὸν καὶ εὔδαιμον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύειν νενομίκασι: *Scythæ & Thraces meraco vino passim vtentes, viri atque etiam fœminæ, & in vestes sibi defundentes, bellam & beatam vitam viuere se censent.* Quid ais? agnoscísne hæc & in nostris moribus? non etiam illud de effusione? quâ bibuli isti vtuntur, siue cùm recusanti alteri poculum in sinum vestis proiiciunt; siue cùm ipsi auidè bibentes, suum stillatim perfundunt. Sed Græcos tuos Plato quid ita omittis? scimus & eos in hac classe, & prouerbio innotuisse. Etiam Diui Basilij reprehensione acri, quâ mores sui æui ita corrigit, vt tamen reuelet. *Bibunt*, inquit, *auidè & comessantur, & propinant*: sed bellum acroama, προϊόντος ἤδη τοῦ πότου, ἐπεισέρχεταί τις αὐτοῖς νεανίας, γενναῖος τοὺς ὤμους, οὔπω μεθύων, φιάλην φέρων εὐμεγέθη οἴνου κατεψυγμένου. ὃς τὸν οἰνοχόον αὐτῶν παρωσάμενος, καταστὰς εἰς τὸ μέσον, διὰ σκολιῶν σωλήνων ἴσην τοῖς συμπόταις διανέμει τὴν μέθην. διψώμενοι γὰρ τὰς ὑδρορροίας, καὶ τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἕκαστος τετραμμένην ὑποδεξάμενος, ὥσπερ ἀπό τινος δεξαμενῆς ἀπνευστὶ πίνουσιν, ὡς οἱ βόες, τοσοῦτον ὑφέλκειν ἐπειγόμενοι τοῖς λαιμοῖς, ὅσον αὐτοῖς ἄνωθεν ὁ φυκτὴρ διὰ τῶν ἀργυρέων ὀχετῶν ἐπαφίησι: *potione iam longiùs progressa, intrat adolescens aliquis, validis humeris, & nondum ebrius, vas magnum ferens & sustinens vini refrigerati. Atque is propulso ordinario pincernâ,*

in medio adstans, per obliquos canales quosdam, æqualem omnibus di- *tribuit ebrietatem. Partiti enim tubos illos, & ad se versum quisqu-* *accipiens & excipiens, tamquam è cisternâ vno spiritu bibunt, prorsu-* *vt boues: adacti tantum in guttur adtrahere & demittere, quantu-* *supernè vas illud per argenteos siphanos siue canales infundit.* O bellum morem! ô Græcis illis elegantibus dignum! tam herculè quàm alter iste (iuuat commemorare, vterque nouitius nobis est:) alte- inquam Philoni expressus, & apud stirpem illam Græcorũ Ale-

De Plantat. Noë. xandrinos vsurpatus. *Certant vino,* inquit, *bibunt confertim & vi-* *spiritum recipientes, cùm identidem pueros à poculis iubent infundere* *& si vel leuiter tardent, acriter increpant, quòd calidum ijs (sic loquun-* *tur) frigefaciant.* Denique in pulchro hoc certamine μεγάλα καὶ κα- λὰ ἀλλήλοις ἀντιδρῶσιν, ὦτα, ῥῖνας, καὶ χειρῶν ἄκρους δακτύλους, καὶ ὁποῖα δ' ἂ- τύχῃ μέρη τοῦ σώματος ἀπεσθίοντες: *magna & pulchra inuicem patiuntu-* *& faciunt, aures, nares, manuum extremos digitos, & siquam aliam* *corporis partem fors tulit, sibi mutuò prærodentes.* O non amentiam sed insaniam! & fidem mihi aliquis habeat, nisi ipsa verba fi- auctoris adnumerem? Vide autem blanditias. nam sic ego in- terpreter: & suaues isti compotorculi, vino madidi, sensuum in- opes, ita se comprimunt, dissuauiantur, allambunt. Dij deæque quid irati aut hostes aliud faciant? Sed populos omitto, ne mec- fortasse opus habeam tangere: viros videamus (is enim præci- puus noster tunc sermo) & qui singuli fortiter certarunt hoc cer- tamen. Ecce Alexander Macedo olim, ipse quoque vini auidu- & capiens, & addam, suo & alieno malo captus quoque, is dic- præmium aliquãdo publicè proposuit ἀκρατοποσίας, siue *meri potio-* *nis.* Ludos rege illo dignos, qui per Liberi vestigia ibat scilicet, & hunc quoque honorem ei habebat. Ipse igitur editor & arbiter certant plures. sed qui *plurimum hausit* (ait Plutarchus) *Proma-*

*Duodecim pocula. *chus quidam fuit, qui ad* congios quattuor peruenit.* Congius cepit o- lim *libras decẽ* circiter, siue *sextarios sex: essent nobis tria vini pocu-* *la*, largè. quod autem premium? talentum. quod etiam? mors quæ homini post triduum aduênit: itemque aliis quadraginta & vni, qui miselli super vires certarant. Felicior alter apud eumdem

Lib. x. regem, in eodem isto vini modo, *Proteus Macedo.* qui, vt Ephip- pus scribit apud Athenæum, *valido & sano semper corpore egit, et-* *si vino adsiduè immersus. Fuit aliquando,* inquit, *vt Alexander in con-*

uiu-

uiuio grande poculum posceret duorum congiorum, atque id Proteo offerret. Ille gratanter accipiens, & regem comitatis laudans, cum plausu omnium ebibit. Ac subinde idem poculum repetens, iterùm eduxit, & obtulit impletum Alexandro. Quod hic quoque suscipiens ebibit, sed impar viribus non sustinuit, & in puluinar reclinato poculum è manibus est elapsum. Vides & hunc *Quadricōgium* potorem: & vix est vt supra donem. Nam Plinianus ille *Nouellius Torquatus Mediolanensis* (Gallus fuit, vindicemus hominem cum hac gloriâ) *tres* dumtaxat *congios bibit*: sed quod miremur, *vno impetu*, (Plinij verba) *spectante miraculi gratiá Tiberio Principe.* Hem, vno impetu, id est ἀπνευστί? Et quod ampliùs miremur, *in eo* (iterùm Plinij verba) *rara hæc gloria, non labasse sermone, nec leuatum vomitione, non alterá corporis parte, dum biberet: matutinas obisse vigilias: plurimum hausisse vno potu, plurimum prætereà aliis minoribus addidisse: optimá fide non respirasse in hauriendo, neque exspuisse, neque ad elidendum in pauimento sonum ex vino reliquisse.* O potorem omnibus numeris perfectum! quis contendet? non tu Cicero fili, qui *duos congios* simul haurire solitus: sed quid ad hunc aut priores? Abi proles à patre degener, & nec in vitio satis fortis. *Firmus* nominetur potiùs, qui Aureliani temporibus in Ægypto imperium vsurpauit. Is *vini non multum bibit, aquæ plurimum; mente firmißimus, neruis robustißimus.* & tamen cùm ad bibendum à notissimo quodam potatore, *Barburo*, prouocatus esset, *situlas duas plenas mero duxit: & toto posteà conuiuio sobrius fuit.* Cui non dissimilis *Bonosus*, item inter minutos tyrannos. qui, vt Spartiani verba sunt, *bibit quantum hominum nemo. De quo Aurelianus sæpè dicebat, Non vt viuat natus est, sed vt bibat. Quem tamen diu in honore habuit, caussâ militiæ. Nam siquando legati barbarorum, vndecumque gentium, venissent, ipsis propinabat vt eos inebriaret, atque ab his per vinum cuncta cognosceret. Ipse quantumlibet bibisset, semper securus & sobrius, & vt Onesimus dicit scriptor vitæ Probi, adhuc in vino prudentior. Habuit prætereà rem mirabilem, vt quantum bibisset, tantum mingeret, neque vmquam aut eius pectus, aut venter, aut vesica grauaretur.* Is ipse cùm, victus à Probo, laqueo vitam finisset, ioco locum dedit, *Amphoram pendêre, non hominem.* Infelix quidem in Martis militiâ, fateor; sed hac Bacchi mirificus, & iuxta vel supra *Torquatum Tricongium* illum ponendus. Quid autem de *Camatero Logothetá*

Lib. XIV. Nat. Hist.

Spartian.

thetâ pronunciabo, qui Manuelis Byzantini Imp. æuo & rebu
interfuit? nam & is palmam sibi poscit. Nicetas Choniates d
Lib. III. eo: *Ingenio præstanti fuisse, eloquentiæ extemporalis studiosum & feli
cem: sed eumdem omnium mortalium edonem & bibonem maximum
Et quamuis vinum auidissimè & largissimè sumeret, & spongiarum
instar madesceret, tamen mentem non mergebat ea copia; sed pedibus, ca
pite, linguâ constabat, vt sobrij, imò crescebat in eo ratio & oratio velu
igne illo humoris accensa simul & irrigata. Hoc genere vitæ non solùm
Imperatori acceptus erat, sed & gentium dynastis. ad quos Legatu
missus, alios in soporem collocabat, alios æquabat potionum veteres, qu
que amphoras, vt calices, digitis versare soliti essent. Sponsionem ver
aliquando cum ipso Imperatore iniit, exhausturum se vas Porphyreti
cum aquâ repletum: quod olim in aulâ subdiali Nicephori Phocæ fui
nunc visitur in huius Michaëlis cõclaui aurato, quod struxit. Demira
tus Imperator, Euge, inquit, ô Logotheta. vestes floridas, & minas al
quot auri accipies, si faxis; sin autem, ipse dabis. Ille nihil moratus, va
illud, quod ad duas chöas siue congios capiebat, corpore & capite in
clinato, instar bouis, totum simul exhausit: & accepit statim ex pac
promissa.* Quid dicitis? non hic palmam, vt aiebam, iure suo po
scit, & quidem duplicem: non vini solùm, sed aquæ singular
potor? Et ecce iam huic aut prioribus dabam: sed è German
superuenit qui reuocet, & quidem nouus nouitius athleta. N
ptias ante pauculos annos in Norico fuisse audio viri nobilis. i
ad conuiuas hilarandos, certamen potionis propositum editun
que, inter eorum ministros. Magno numero conuenerant: se
* Octodecim pocula. vnus forticulus paullò minus* *sex congiis*, haud longâ morâ, fertu
ebibisse, & simul præmium meruisse. A me quoque, ô homo a
orca, accipe: & fateor nihil simile vidisse, audisse, legisse. In vn
quidem isto potionis genere. nam Edones magnos, & simul p
tores, repperi fortasse, & super istum. Videamus. Mulier Al
xandriæ olim fuit, quam Athenæus prodit, *Libras carnis duodec
edisse, panis quattuor chœnicas, id est totidem & amplius librarum; v
ni autem congium adbibisse.* O mea Venus, ô delicium, bella es
digna marito, sed Vulcano. Super hanc longè (quid in viro m
rum?) Imperator Maximinus. quem Capitolinus auctor, *bibi
sæpè in die vini Capitolinam amphoram: comedisse & quadraginta
bras carnis; vt autem Cordus dicit, etiam sexaginta.* Scitis, quid
amphor

amphora ? *quadragintaocto* sextarios capit : id est , ipsos *Congios octo*. Trepidarem hæc dicere : sed bonus & priscæ fidei auctor adserit , quam ego non fugillem. Sed audi & crede etiam maiora. Vopiscus in Aureliano principe : *Vehementissimè*, inquit, *delectatus est Phagone. qui vsqueeò multum comedit, vt vno die, ante mensam eius, Aprum integrum, centum Panes, Veruecem & Porcellum comederet.* Clamas, & resilis ? sustine etiam : *biberet autem, infundibulo apposito, plus Orcâ.* Cetera liquent : de *Orcâ*, scio vas vinarium fuisse, & amphorâ sanè maius, sed quantum, mihi latet. Quid Clodius Albinus Imperator ? is, Capitolino scribente, *tantum pomorum hausit, quantum* RATIO HVMANA *non patitur. Nam & quingentas ficus passarias, quas Græci Callistruthias vocant*, IEIVNVM *comedisse, Cordus dicit : & centum Persica Campana, & Melones Ostienses decem, & vuarum Lauicanarum pondo viginti, & Ficedulas centum, & Ostrea quadringenta.* Hem, hem!

—— *dij talem terris auertite pestem:*

certè à nostris hortis, quos ille cum toto foro olitorio depascatur & vastet. Scio vos etiamnunc vacillaturos, & * ἐποχῇ quâdam vsuros in assentiendo : & dedi tamen testes , dignos credi. Vultis & exemplum à superiore paullùm æuo ? nam vetera nunc ferè hoc fatum habent, vt etsi vera, vix videantur : an sui magnitudine, an nostrâ declinatione. Sed addamus non tale aut tantum ; quod tamen venire in numerum possit. *Vguccio Fagiolanus* inter Italiæ tyranniones fuit, & sedes ei plerumque Lucæ, donec pelleretur. Exsul igitur & iam senex, apud Canem Scaligerum, Veronæ gloriabatur in mensâ : *se iuuenem quaternos capos altiles, & totidem perdices, item hædi clunes assos, & vituli infarctum pectus, præter salsamenta, vnâ in cœnâ esitasse.* Atque hic homo non in præmium, sed in vsum & pellendæ fami faciebat : quid si exercuisset se , & neruos intendisset ? Satis talium. ite prodigia, & istos gurgites , pænè dicam , maris aliquis gurges mergat. Louanij, in nostrâ domo : quam quo fine incolitis , vt hunc tangatis, Deum precor.

*inhibitione.

EPI-

EPISTOLA LII.

Bruxellan

BALDVINO IVNIO *suo* S. D.

ECCE ad ipsum auunculum scripsi, & metum ademi, q te à nobis amouit. Quid superest, nisi vt iterùm te admo ueas, & Deas reuisas, quarum amore cales? O gratus ille mih ô tibi vtilis affectus! & quid in hac ætate melius potes, apti potes? Cole, cole nunc istum adolescentiæ agrum, bonâ fru scientiarum consere: & maturior, accipies suaues illos Pruden tiæ, imò & Sapientiæ, fructus. Miseros, qui aut nolunt, aut neg legunt! miserandos, qui cùm velint, non possunt! At tibi facu tas inprimis adest, & alter ille tuus parens (scis me Thesaur rium dicere:) vbertim suppeditat, quicquid studiis, & eoru instrumentis, est opus. Voluntas à te est, atque etiam in te e quod gaudeo: vt serues, vel vt augeas potiùs, hortor. Mi hoc crede. perueniet ad optatam calcem, quisquis seriò vo & nitetur: & talibus vtroque oculo Iuppiter annuit, Merc rius dirigit, ipsa Minerua manum & mentem iis, & cum i mouet. Abripior, & Scarbergerus abit. Louanij, pridie Id Septembr. ∞. IↃ.XCIX.

EPISTOLA LIII.

IOANNI DRENCKWAIRTO *Thesaurario.*

SCRIPTIONI huic nullum argumentum est, nisi affe ct meus & mos maiorum. Vterque suadet, vt vota, quæ p salute tua corde facimus, stilo consignem & ad te perferam: s priùs ad illum calidè missa, qui compotes (ita spero) faciet vot rum. Deum igitur rogo, quantum animo possum, vt hunc S cularem nouum annum felicem tibi tuisque decurrere, te vale per eum & vigere, Principibus & Reip. sine offensâ vacare, n amare donet, qui sum perpetuus & deuotus tuus cultor ac clien Louanij, postridie Kal. anni IↃC. supra ∞. Balduinus tu apud me valet, quod facere eum vis facit.

EP

EPISTOLA LIIII. *Mechliniam.*

IOANNI BERNARTIO *suo* S. D.

ECQVID agis, mi Bernarti? Rarò, inquies, interrogas. Fateor, & ignauum me cum annis fieri, hocquoque fateor: sed non in amore & interiore affectu remissum. *Omnia fert ætas*, ait ille, *animum quoque*. Sentire incipio, & ingenio tam diu, tam assiduè exercito, torpor aliquis adgnascitur, & quod libenter facit, impromptè facit, aut nec facit. Ignosce. ita tu & tui ad æui hanc lineam veniatis, aut potiùs superetis, beati & felices. Quod precor tibi religioso & prisco voto, in auspicijs huius anni: quo me Italia sibi spondebat, & ego me illi: sed, ô numen quod nos temperat, quàm irritâ destinatione! In patriâ hæreo, neque res tantùm abiit, sed desiderium, vt verum apud te liberè loquar. Etsi assiduè litteras etiamnunc recipio inuitantes, & nimiâ benignitate prouocantes. Sed quid verbis opus? Fatalem vim magis & magis indies agnosco, in publicis, in priuatis, in meipso. Ratio omnis vellet fortassè non peregrinari me, sed abire: tamen maneo & video diuinitùs decretum, LIPSIVM IN BELGIS MORI. Fiat. apud multos incuriosos mei, paucos contemptores, fortassè & nonnullos æmulos: sed & amicos volentesque alios, inter quos *te* Mechlinia & *Oudartum* meum cum *Hartio*, sacra mihi nomina, habet. Eandem vrbem vestram & iste insidere parat *Vibrandus Anskema*, Iurisconsulti nunc titulo donatus, iam olim inter Musarum cultores, imò etiam mystas. Vtrâque oratione valet solutâ & vinctâ: quod magis ex illo noto, nosces, atq. vt velis te rogo. Louanij, postridie Idus anni Sæcularis ∞. IↃC.
Vxori tuæ suauissimæ salutem per te nuncio, & liberis tuis.

EPISTOLA LV. *Gandauum.*

GEDEONI TSERHENDRIXIO, V. R. & N.

FVNGOR munere salutationis per litteras, quoniam coràm id non datur, vt solet, & quod mihi dolet. Suauis sæpè confabulatio nostra, & præsertim in re hortensi: quâ vterque delectabamur. Tu magis, quia solutior eras, & pænè sine alijs curis vaca-

bas huic curæ. At mihi temporis iniuria omnem pænè hanc voluptatem detersit. dico temporis, non adspectu ad ista publica & tristia (quæ mitigo potiùs hac occupatiunculâ:) sed hiemis iniuriam & acrimoniam intellego, quæ mihi hoc biennio funera continuata dedit, & florem omnem, vt sic dicam, florum meorum interfecit. Quicquid singulare erat, præsertim in Tulipis, habuisse me recordor, cum desiderio tristi & pungente. Miseraris me? nolim, adiuua potiùs, & quoniam diuitem atque vberem te audio, instar vel Phæacum regis, participa veteri amico, & qui in beneficij magni loco hæc, etsi fugacia, munuscula ponet. Confido te facturum. Certè si in caussâ simili tu à me, vtrâque manu largiter ego donem. Nunc salutem, & hunc animum semper deuinctum. Louanij, postrid. Kal. Mart. ∞ .IↃCI.

EPISTOLA LVI.

Mechliniam

NICOLAO OVDARTO V. R. S. D.

SOLEO volente animo, labente manu & pennâ ad te scriber[e] nunc ille contrahitur, & hæc resistunt. De republicâ me con[]sulis: & quid scribam aut effabor? Istud mallem, & in tuu[m] sinum interiores omnes cogitationes effunderem: à scribend[o] absterreor, & nimis iustas habeo caussas. At Princeps vult, in[]quit amicus ille noster. Credo equidem, & eius certè interest f[i]da & recta consilia dari: sed ego me in eâ classe non censeo, q[ui] hoc statu rerum debeant aut possint. Adde quòd à republicâ r[e]motus sim, auditione aliquid accipio, interiora rerum non nou[i] & quid ergo firmiter aut ex vsu suadeam? haud magis quàm m[e]dicus, qui ęgri sui temperiem & constitutionem ignoret. Vo[]tantùm possim addere, quid si & querelas? Hîc quidem cottidi[a]na materies, cùm miseri rustici præter ora nostra vincti abdu[]cuntur, haud aliâ specie quàm si hostes irruissent. O patria, ipsi Principes! nam vt illius salus agitur, sic dignitas istorum. [] enim mox remedia à publico Ordinum conuentu . . . . .

. . . .

. . . . Ecce quæ possum aut volo h[] tempore. intereà Deus illi Episcopo benè faciat, & nostro [] quorum vterque candidè & liberè, quæ ex vsu sunt, aut ce[]

tè v

tè videntur. Nam quid afferam? omnia ista mihi tenebræ sunt, nec finem aut fructum video eiusmodi actionum : nisi siqua consilia specie tristia, exitu læta, vt sæpè in humanis solet. *Occultat enim*, vt Plinius ait, *vtrorumque semina Deus, & plerumque bonorum malorumque caussæ sub diuersâ specie latent.* Plinij illius Panegyricum librum breui à me videbis: & vetera illa monita ac consilia potiùs, quàm mea noua. At quis vsus? inquies. alibi fortasse, & vbi nolim. Quid faciam? nos, vt in theatris olim, spargimus : ille aut alius sinum aut manum implet. Vale mi optime Oudarte, & vide an malè illi (si sic pergitur) qui me nuper. sed tu iterùm vale. Louanij, Idibus April. ∞.IↃC.

EPISTOLA LVII. *Bruxellam.*

FRANCISCO BILLIODO S. D.

NIHIL minus quàm à te beneficium, aut potiùs beneficia, exspectabam: quæ largiter, vltrò, & aperto animi sinu, mihi defers aut offers. Nam & nummos ad me mittis, adtextum aut supplementum Rokoxianis: & florum etiam lectissimos ex paterno tuo horto polliceris. quẽ ille instructum, vt audio, & supra omnes Alcinoos pænè habet. Negem vtrumque mihi gratum esse? mentiar. gratissimum est, & pro veteri atque insito animi mei desiderio & sensu. Veteres omnes elegantias, & has Antiquitatum reliquias à me amari, notum est omnibus, qui leuiter me norunt: sed & flores & horti ornamenta in deliciis haberi, non puduit scriptis etiam publicè profiteri. Itaque vide libertatem & candorem, quo iamnunc apud te vtor in ipso hoc aditu amicitiæ. grata, quæ misisti; grata, quæ mittes: atque vt mittas in Vere proximo (vix enim antè euellendi copia) non rogo te sed appello. Quid enim rogem, iam debitorem? Sed extra iocum. scriptio tua mihi in animo placuit, qui eam amicitiæ conciliandæ esse voluisti: quam purè & sine fraude equidem offero, amans honesti animi tui, & ad honesta sic propensi. Eum vt in illa & in me talem serues, Deum & te rogo. Vale. Louanij, postr. Idus Nouemb. ∞.IↃC.

EPISTOLA LVIII. *Mechliniam.*

HADRIANO VANDER-BVRCHIO, *Filio, Senatori.*

BENIVOLE à te factum & pro amico, quòd me & dignitatis tuæ & discessionis gnarum fecisti. Ego enim seriò tibi recipio, & fautorem me esse incrementis tuis, quæ virtus & ingenium conciliarunt: & vota interpono, vt plura adstruantur, quod in Principum gloriam & publicum bonum cedet. Illis & huic conuenit, tales euehi & educi. Hortor autem te vel ex superuacuo (nam sponte facturum confido) vt in isto munere dignum te & parentibus, & ipso te præbeas; denique iustitiâ illâ, cuius sacerdotium nunc profiteris. Ecce in istis meis, quæ in simili occasione & argumento iam scripsi, si quid erit huic rei aut sensui, videbis, eliges: & hoc fine misi. Vale Vir Cl^me^, & animo à nobis non abi. Louanij, XI. Kal. Nouemb. ∞.IϽC.

EPISTOLA LIX.

VIBRBANDO ANSKEMA S.D.

TV verò iacêre mihi videris, aliter à studijs tuis exspectatum. Tædet status huius præsentis, & auidè mutes. quid? itáne pessimus ille & abijciendus est? mihi non videtur: nisi ei qui lucem, honorem, alta, id est mala quærit. At ego te in nostrâ hac quietorum classe censebam, vt

——fæcunda placerent
Otia, nascentesque irent in sęcula libri.

Transfuga es, & ad splendidas illas partes abis? Splendidas, sed miseras, & in experimento demum scias. Non volo, inquies: sed à tricis imò forensibus istis liberari, & bonâ fide Musis operari. Velim mi Vibrande: & si tu sic seriò, etiam illîc potes. Pater quod ad vsum, & tolerandæ honestè vitæ sit, affatim suppeditat. Si te excutias (liberè loquar) alium in hoc vlcere vnguem reperies, & mixtum aliquid à cupidine fortassè non bonâ. At tempora etiam accusas. Facile est, & quis non tecum? pretium non est artibus bonis, non ipsis bonis, & hæc omnia præ seruidis & ambitiosis calcantur aut iacent. Vera sunt. sed in terrâ tu purum illum ætherem, & serenos semper animos, exspectas? non

inue

inuenies. nimbos magis, procellas, calumnias: & mihi crede, nos quoque (quibus aliquis inuideat) largiter & crebrò ſumus his iactati. Iactati, ſed non afflicti: ſtetimus, & illud Pindaricum obmurmurauimus:

* —— ὁ μέγας δὲ κίνδυνος ἄναλκιν φῶτα οὐ λαμβάνει.

Ignaui & viles magis tuti ferè & ſancti ſunt*: alij prouocantur. ſed nimirum vt aranearum caſſes animalia fortiora perrumpunt, ſic iſtos à Fortunâ laqueos mens robuſta. Aliqua triſtia, & quæ nolis, incidunt:

** magnum periculum virum ignauum nō tentat.*

*—— τίς δὲ πλὴν θεῶν,

Ἅπαντ᾽ ἀπήμων τὸν δι᾽ αἰῶνος χρόνον;

** quis, præter Deū, Expers malarum cladium ætatem exigit?*

Sicut ſtellæ in tenebris etiam fulgent; ſic liquidus & libens viri ſapientis animus etiam in iſtâ temporum caligine aut nube. Hæc ſolatia: nec auxilia tamen abnuo, quæ in meâ quidem ſint manu. Quæ tu quòd tam prompta cenſes, nimis falleris: nec fores vbique, non dicam commendationi noſtræ, ſed mihiipſi apertæ. Occaſio exſpectanda eſt: & præuertere aut facere eam, vereor vt ſuccedat. obſecro te, nobis hoc crede,

Qui periti ſumus in vitâ, atque vſu callemus magis.

Vale autem, & animo ne ſic fluctuare: certus, quòd millies milleni in hac ipsâ Belgicâ ſint, qui optent & reges ſibi videantur in tuâ ſorte. Louanij, v. Idus Ianuar. ∞. IↃCI.

Vxorem ſaluto.

EPISTOLA LX. *Vltraiectum.*

HADRIANO VANDER-BVRCHIO, *patri.*

GRATVM accidit mihi & munus tuum, & ſcriptio, vtrumque veteris in me animi teſtis. Eſt ſanè hoc in fido amore, & qui in virtutis, vt ſic dicā, ſolo radices egit, vt nō magis quàm illa deſinat, & æuo ipſo creſcat & vires ſumat. In tuo experior: ſed & fratris Decani, quem viuere & vigere, etiam in ſilentio aliquo, mihi liquet. At munus tuum parte aliâ etiam gratum, quod oſtendit te nec in occupationibus, quas adſiduas habes, nec temporū hoc tædio aut caligine, deſerere noſtras illas Deas: quas pauci hodie æſtimant aut amant. Gaudeo: & ſcio, præter honeſtam voluptatem, etiam lucem, & robur aliquod animo

ab iis inſeri aut præferri, ô quàm neceſſarium in hoc æuo! Frue-re, vt feciſti, & facis; ſed & nos earum atq. honeſti omnis aman-tes ama priſcâ fide. Louanij, VI. Kal. Decemb. ∞. IↃC.
R. V. fratrem tuum ſaluto, & Canterum veterem noſtrum.

EPISTOLA LXI.

NICOLAO HACQVEVILLIO S. D.

AD Hiſtoriam cùm dare te cœpiſti, fateris hærere in primâ viâ, & confuſione rerum aut temporum, ignorantiâ eo-rum quæ & quando legenda aut eligenda ſint, pedem figere, imò tædio aut deſperatione pænè referre. Non fiat mi Hacqueuilli. opem imploras, pro copiâ meâ dabo: & ſi non plenè ductor (oc-cupatio & valetudo nunc abnuunt:) tamen director ero, & di-gitum intendam, quò & quà contendas. Hiſtoria nobis propo-ſita: quæ, & cuiuſmodi? nam variat: & ſumma eius diuiſio eſt, *Mythiſtoria* & *Hiſtoria*. Illa, quæ fabulas vero mixtas; iſta quæ purum & merum verum habet. In illâ poëtæ ſunt, & id genus: qui oblectamenta auribus animiſque quærunt, & floridâ iſtâ ve-ſte ornant & augent corpus hoc veritatis. Veteres poëtæ, & rex eorum Homerus, pulchrè & ſæpè vtiliter fecerunt: cùm arcanos ſenſus aut altiora dogmata hoc quaſi velo obnubunt & tegunt. Sed hanc partem mittamus, non nunc adeundam: altera eſt ve-ra *Hiſtoria*: quam licet bifariam partiare. Eſt *Naturalis*, eſt *Nar-ratiua*: ſit venia ſic loquenti, planè, ſi non purè. Illa eſt, quæ na-turæ faciem & facta reuelat, id eſt, rerum, ſtirpium, animalium ingenia, proprietates, vires tradit. Ariſtoteles, Theophraſtus, Æ-lianus, Plinius fecêre: & plures, quos æuum nobis ſubduxit. *Narratiuam* dico, quæ res geſtas actioneſque prodit, ſacras ſiue profanas. Ideoque à duplici hac materie iterùm duplex, *Diuina* & *Humana*. Illa, quæ religionem, aut quod adhæret, tangit: hæc, quæ res plurimùm actionesque humanas. Iterumque ea duplex, *Priuata* & *Publica*. Nam aut ſingulorum res, vitam, virtutes, vi-tia recenſet: & Priuata eſt. aut quæ publicè, plurium vſui aut noxæ, ſunt geſta: & Publicam appello. Omnes vtiles. propriè tamen & diſtinctè, Naturalis ſcientiam, Diuina religionem, Hu-mana prudentiam, omnes delectationem habent. Ad quas au-
tem

tem te voco? velim ad omnes ire, ſed in tempore. *Naturalem* nunc ſeponamus: *Narratiuam* ingero, quam vulgò & peculiariter Hiſtoriam etiam appellamus. Ad hanc priuſquam venias, duo præmittenda ſunt, *Geographia* & *Chronologia*. Illa, vt locorum, regionum, vrbium notitiam aliquam concilies; hæc, vt temporum, quibus quæque res geſtæ. Sed communem dumtaxat, & non illam exactam notitiam exigo: ſatis ſit mundi partes ſitusque diſtinguere; prouincias, & in iis flumina, montes, opida clariora nouiſſe. In temporibus etiam, ſeriem eorum & ordinem tenere, & velut terminis quibuſdam finire imperia, bella, euentus. Velim equidem, & tacitus ſæpe opto, imò ipſe meditor, eſſe qui breuiter & compendio, & quod caput eſt, iudicio, ab orbe condito velut Faſtos concinnet: nec aliud quàm annos, & præcipua rerum, notet ac libet. Qui hactenus fecêre, aut confundunt nimis, aut diffundunt: & nec notabilia aut laudabilia tamen maximè excerpunt. Sed hoc dum fiat, potes Euſebio vti, & nouellis quibuſdam, qui herè & nuper prodierunt. Atque iſta cùm parauimus, age ad ipſam iam Hiſtoriam: & quam præmittimus? pietas vult *Diuinam*. Facilis ea eſt, nec diu tenebit. *Judaica* vetus eſt, è libris ſacris. Ioſepho, & eius interprete Hegeſippo petenda: noſtra hæc noua, id eſt *Christiana*, olim ex Euſebio, Sozomeno, pluribus, nunc ex vno Cæſare Baronio adfatim haurietur: & quid in diligentiâ viri tantâ deeſt? Imò vt ſuperſit, vereor: iis vtique, qui ex profeſſo Theologos non agunt, & ſufficit vniuersè initia, progreſſum, diſſidia, capita & antiſtites religionis noſtræ ſcire. Non abnuo. compendium bonum exactiſſimi illius laboris ſit, non ſit fortaſſè bono auctoris. Eſt & *Miſcella* religionis hiſtoria. vt Mahumetanæ, quæ magnam orbis partem, à multis iam ſæculis, obtinet; vt Sinenſium, Indorum, & qui alij vanam & ſimulacris ſeruam eam habent. Hæc quoque carptim quis neget viro Politico & experienti libanda eſſe? ſed vt dixi, carptim. *Humana* ſupereſt: illa præcipua quò te voco. Præter prudentiam & rerum peritiam,

Hæc tibi virtutum ſtimulos, hæc ſemina laudum,
Hæc exempla dabit:

alibi vberiùs laudata & laudanda, nunc præeunda. Duplicem eam feci, *Priuatam* & *Publicam*. Ab vtrâ ordiemur? A *Publicâ*

ego cenſeo: & hæc, ordinis doctrinæque cauſſâ, quadruplex it
rum eſto. Valdè, inquies, diuidis. Fateor. nec animi vel arguti
rum cauſſâ: ſed quia vſu didici, nihil ad methodum, id eſt via
rationemque docendi vel diſcendi, aptius & efficacius eſſe. It
que Socratem ſequor, Diuiſioni amicum: & cum illo, *diuinu*
virum habeo, qui commodè & oportunè vtetur. Sed ad rem, qu
druplex hæc Hiſtoria: *Orientalis, Græca, Romana, Barbara.* Prim
quæ primi aut priſci orbis res habet: cùm noſtra hæc omnia i
culta, aut infrequentia, & certè obſcura & ignota. Itaque in I
dæis, Ægyptiis, Æthiopibus, Syris, Perſis, reliquâ Aſiâ, res ferè
nobiliores euentus tunc ſiſtunt: aut ſiquid admixtum, leue e
nec ſcriptione aut lectione diuellendum. Hanc primò noſci ſu
deam: & peti à *Iuſtino* breuiter: vberiùs deinde ab *Herodoto, D*
doro Siculo, & ſiqui Græcorum eam ſuis miſcent. Quædam eni
Polybius, Plutarchus, Zonaras, alij ſuggerent, huc apponenda. S
Diodorum ego laudo & approbo: vtinam plenum &, vt ſcripſ
abſolutum. Altera eſt, *Græcâ.* in quâ Spartanorum, Athenie
ſium, Thebanorum, & præcipuè Macedonum res ſunt: qu
huc traho, & includo. Præter iam dictos, dabunt *Thucydid*
Plutarchus, Arrianus, & *Q. Curtius* è Latinis. Per partes collige
da eſt. nam qui totam & ordine ſcripſerit, totus ad nos non
nit. Tertia *Romana* eſt: in quâ vbertim rerum & euentuum, e
rumque inſignium: & quæ plures ſcriptores illuſtrarunt. O m
gnum, ô pulchrum imperium! & addo, diuturnum. ideoq. n
mirum ſi viris factiſque breuia illa & fugacia Græcorum ſupe
uit. *Græci præceptis valent* (ait quiſpiam) *Romani exemplis.*
hercules ita eſt. non fuit gens, puto non erit, quæ plura vel in m
litiâ vel in pace, laudis & virtutis ſuppeditabit. Itaque ad ha
mi adoleſcens, ad hanc ſegetem veni, manipulos frugum colli
& in vſum tuum reconde. Sed vt ordine fiat, eaipſa diuida
trifariam: in *Veterem, Mediam, Nouam.* Prima mihi eſt, à Re
bus & vrbe conditâ, ad Auguſtum: *Media*, cùm immutato ſ
tu ad Principes ventum: *Noua*, cùm iterùm mutato, ſedes i
Principatus Byzantium eſt tranſlata. In *Veteri* ſcriptores Gra
Latinique ſunt, ſed præcipui iſti: *Dionyſius Halicarnaſſæus, T.*
uius, Polybius, Plutarchus, Appianus: quibus compendia adiung
liceat, *Velleij, Flori, Eutropij, Oroſij.* Velleianum laudabile fuit;
pot

potior pars periit. iudicio & ordine tamen ſcriptum, & quod exemplar pleniori Chronologiæ ſit ad imitandum. Faciant huic parti *Faſti Romani à Carolo Sigonio* editi, & producti ad Auguſtum. At in *Mediá*, noſter *Tacitus, Suetonius, Ammianus, Spartianus,* & adiuncti Cæſarei Scriptores: è Græcis autem, *Dio Caſsius, Io. Zonaras, Herodianus*, legendi. tum & Compendium *P. Victoris*, itemque *Eutropij*. Adde ad ſeriem temporum, imò & rerum lucem, *Onufrij Panuinij Faſtos*, ab Auguſto ad Iuſtinianum diligenter & induſtriè conſignatos. *Noua* ſupereſt. & in eâ ferè Græci iſti, *Zonaras, Zoſimus, Procopius, Agathias, Nicetas Choniates, Nicephorus Gregoras, Michaël Glycas*, *Georgius Cedrenus*: etſi hîc vltimus quidem, anilium ſæpè fabellarum ſcriptor, & veri incurioſus vel ignarus. Iudicio legatur tamen, dabit quod iuuet. De *Romanâ* habes: quarta erat *Barbarica*: quid niſi lacinia & ſpolium ab illâ veſte? Nam hanc appello & intellego, cùm ſciſſo fractoque imperio, maior pars ad Gallos, Germanos, Turcas iuit, & alternatim hucuſque manſit. Nec enim Gothos, Hunnos, Vandalos, Scythas aut illam fæcem huc includo: quæ maneat in *Mediá* aut *Nouá* Romanâ, & iis inſerta nempe legetur. Faciunt huc propriè tamen *Iornandes, Procopius, Agathias*, & ſiqui tales. Sed meam hanc Barbaricam varij ſcripſere, atque ipſi ferè barbari, & addam barbarè. exſtantque *Germanici, Gallici, Britannici* ſcriptores, in vnum corpus nuper decorè & vtiliter conducti ac vulgati. Sunt & *Annales à P. Pythœo* editi: & cottidie huiuſce argumenti prodeunt, iudicio eligendi. Scripſit & *Carolus Sigonius* de Regno Italiæ, quod huc facit: & *Io. Leönclauius* Turcica, vterque mihi bonus & laudatus. Quid omitto? *Laönicus Chalcondylas* ſe ſuggerit, in Turcicis Græcis que legendus, item *Guilielmus Tyrius*, & alij in tranſmarinis ſacriſque bellis. Hem, inquies, quanta materia, & quæ ſilua? quis ingredietur ſine errore, & egredietur? qui Ordine inſiſtet, qui induſtriam & Curam adferet, iam dicenda. Ordine, inquam, inprimis opus. & ne confuſa & vaga lectio ſit, aut deſultoria & interrupta. Hoc pleriſq. euenit. & velut ex equo in equum ſe traiiciunt, ab hoc ſcriptore in alium, ab iſto argumento in illud: quo fructu? momentaneæ voluptatis, & vt tempus ſuum, imò & ſe, fallant Apage tales iſtos, & ad *Amadéum* ſuum, aut ſi altiùs aſſurgere velint, *Heliodo-*

rum eant. Tu Ordine leges. quem ex ipsis à me dictis etsi pote instituere: tamen in exemplo dabo. Ecce Romanam *Veteren* legere decreui. ordiar ab vniuersali aliquâ notitiâ, & Compen dium *Flori*, aut *Eutropij* præmittam. Tum à capite, & ab ipso *Li uio*: cui *Dionysium* adiungam, & *Polybium*, *Plutarchum*, aut *Appia num*: sed quemque in consimili argumento. Cùm peregero, ad *Mediam Nouamque* veniam, & constantiâ eâdem peragrabo. E de *Ordine* facile est, atque animi tantùm decreto opus: *Cura* plu habet operæ, & in eâ omnis est legentium fructus. Duo in hâ specto, siue exigo: *Attentionem*, & *Electionem*. Cùm legis, non suspensum aut attonitum te habeat tantùm nouitas aut magni tudo euentuum: insiste, inquire, cui rei hoc facere possit, & ec quem vsum sui præbere. Mora hîc aliqua inter legendum & tar ditas, fateor: sed nimirum, dicto veteri, *Nulla res potest esse ea dem, festinata simul & examinata: nec esse quidquam omnium, quo habeat laudem diligentię, simul & gratiam celeritatis.* Tarda igitur & quære. cùm repperisti, tum sit *Electio*: id est, vt stilum ca pias & excerpas, & velut annonam in horrea quædam reponas Ea distincta etiam sint, & iamantè libri parati, meo iudicio quattuor; in quos, quidquid eligis, conferas & tutò deponas Nam memoriæ suæ qui credit tantùm: quid agit? non dican nihil, sed in breue, proficit: nec vlla ea tam vasta, capax, tena est, quæ varia ista cum fide asseruet & reddat. Trade libris. in quo labor aliquis, & iterùm in legendo remora: sed, mihi crede vtilis, si quidquam in omni ratione studiorum. Libri isti quat tuor, totidem *titulos* habeant rerum, quas præcipuè in Historii notes: *Memorabilium*, *Ritualium*, *Ciuilium*, *Moralium*. Quid *Me morabilia*? res designo magnas, & cum admiratione aut motu le gendas, siue audiendas. vt est notabilis *Potentia* alicuius regis au populi, *Opera*, vel *Opes*, *Prodigia*, & noui aut insoliti *Euentus*. vno verbo quidquid non obuium, & magnitudine vel raritate s commendat. *Ritualia* autem, quæ pertinent ad instituta ritusq veteres, siue quos in publico, siue in priuato vsurpabant. Alios e nim istos Orientales, Græci, Romanique habuerunt: & ab eâ no titiâ, seria omnis intelligentia dependet veterum scriptorum. A *Ciuilia* appello, quæ ad vitam & regimen commune faciunt, & hanc hominum iure & legibus deuinctam societatem. *Morali*

deniqu

denique, ea quæ priuatim ad nos & vitam formandam, virtutibus amicam, vitiis alienam. Ecce, quattuor hi ſunt *Tituli*: quid ſupereſt? referre in eos, quidquid ad ſingulos illos facit, ſiue *Sententiarum*, ſiue *Exemplorum*: idq́ue cum hac *Attentionis* curâ, & *Judicij* item normâ. Dic clariùs, inquies. Nempe quiſque liber alios & minores ſuos titulos habeat: quia Natura & Memoria ordine & partitione iſtâ gaudēt. Vt, ille *Memorabilium*, in ea quæ attigi: nec nimis ſanè argumentum hoc patet. Latiſſimè *Ritualium*: ac diuidamus in *Sacra* & *Profana*. Sacra omnia publica: continentq́ue *Deos*, & eorum *Nomina*, item *Cognomina*: tum *Inſignia, Munia, Cultum*, & *Templa*. Amplius, *Sacerdotes*, alioſq. miniſtros: tum *Sacrificia* ipſa, *Hoſtias, Cerimonias* & ritus: deniq; *Verba ſollennia* & formulas precationum, & quidquid illos aut iſta ſpectat. Nimis partiri, tenue eſt, & hîc inutile: ſpernes. Iam *Profana* ſequuntur: atque ea duplicia, *Publica*, & *Priuata*. Illa, quæ communiter omnes aut plures tangunt, & publicis legibus aut inſtitutis continētur. vt *Magiſtratus*, & ſingulorum *Munia*, aut *Ornamenta*: vt *Senatus, Militia, Prouinciæ: Præfecturæ, Officia*, & quidquid iſtis adhæret. tum *Leges*, *Iudicia*, & eorum ratio, *Supplicia, Tormenta, Pœnæ*: lætiora denique, *Ludi* & *Spectacula, Triumphi* & *Feſti* dies. Ad *Priuata* venio, & iis ſubiungo, *Nuptias, Funera, Balnea, Conuiuia, Veſtes, Nummos*, & quæ longum ſit complecti. Minuta enim etiam intercurrunt: ſed in ſermone oſtendenda potiùs, quàm ſcripto adumbranda. Imò adeò minuta, vt nec Titulos ſuos grandiores quædam habeant: ſed verbis ſignentur, & ordine iſto litterarum. Ac ſi me audis, in pleriſque eo vtêris: quia non ad famam aut pompam iſta diſponūtur, ſed tui vſum. Sequuntur & excipiunt *Ciuilia*: vtiliſſima pars iis, quos genus aut deſtinatio ad rempublicam vocant. Is liber tres partes habeat, antiquâ & veriſſimâ diuiſione: ſtatus *Regum*, *Optimatum, Populi*. In quaque parte notes, & eò referas, quæ *Firmandæ* ſint, aut *Vertendæ*: & hæc ipſa ſubtiliùs diuidas, vt à me in *Politicis* factum. Vtar hoc exemplo cum fiduciâ: & conueniant vel qui noua adferunt, aut vetera referunt, non dabunt in ordine & methodo, quod fortaſſe anteponas. Sed vnum etiam addi poteſt, & debet. vel vt *Sententiæ* plures vni rei congerantur; vel vt *Exempla*. Hanc poſtremam partem non neglexi equidem, & habeo

 ſepoſitam

ſepoſitam imò paratam in ſcriniis, & auidam exire. Sed tu au
alius, non ideò remitte: & quiſque ſibi, vel firmius, vel iucun
dius certè, tale aliquid ſtruit. Poſtrema ſunt *Moralia.* quorum
duæ partes, *Virtutum* & *Vitiorum.* Velim & hæc diſponi ordin
litterarum: ſed ita, vt *Virtute* præëunte, cuique bina ſua *Viti*
ſint ſubiuncta. Traho eódem etiam non Vitia propriè, ſed *Af*
fectus: & *Cupidinum* ſtirpes, *Spem*, *Metum*, *Gaudium*, *Doloren*
adnecto: tum etiam de *Beatâ Vitâ*, & quidquid in Ethicis ſe
dem ſuam habet. Sed ſatis hæc communia in ſcripto præiui: in
ſermone alia. illud in fine te ſedulò moneo, vt ne mole hac, qua
videtur, abſterreare. Quid enim? tam varia, tam multa? inquies
Nihil eſt: imò incredibile, quàm citò hæc ſuſcipiantur, & fiant
ſi tenor & conſtantia ſit, & quiſque dies opus ſuum probet. Tri
ennij res, non diu te differo: mihi ſi olim talis monitor, vel ci
tiùs abſoluiſſem. Cogita te in ipſo flore æui, & corpus labori, a
nimum intentioni ferendæ eſſe: quid ceſſamus,

Dum res, & ætas, & ſororum
Fila trium patiuntur atra?

Non fac, mi adoleſcens: cui ego factum conſultumque tuâ cauſ
sâ volo, tum & Cl[mi] V. Legati Regij: qui etſi connubio tantùn
tibi parens, tamen vel naturalem affectu & curâ præſtat. Tu ag
noſce, illum cole, me & bona ama. Louanij, III. Non. Decemb
∞. IↃC.

EPISTOLA LXII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Theſaurario Belgicæ.*

DIVINA planè virgulâ (quomodo enim aliter interpreter?
factum videtur, vt ipſâ horâ ac pænè momento, quo tua
accepi, hic ad me veniret, quem vides. Eſt mihi cognatione ali
quâ iunctus, orbus vtroque parente, in ſtirpe honeſtâ exiguis &
vix dicendis opibus: tamen auxilio amicorum ad Magiſteri
gradum peruênit. A quibus ipſis litteræ mihi commendaticia
pro ſubſidio, vt Theologiæ ſtudia, ad quæ adſpirat, ordiri & fini
re feliciter poſſit. Equidē cùm humaniſſimam, & cui obligor, ob
lationē tuam viderem, & vnà iſtum: putaui, vt dixi, diuinitu
fuiſſe hunc concurſum: & eundem ſtatui, eo fine, ſedulò com
mendare. Non vt cognatum tamen, nec hos aſpectus in iſt
re ha

re habeo: ſed vt boni ingenij & induſtriæ, vt notæ modeſtiæ iuuenem, & qui toto animo ad Pietatem & ſacra ſtudia, imò & ſacram vitam, id eſt Sacerdotium, contendit. Iuua eum in laudabili hoc curſu: nos quoque ſecundas faciemus, & in libris aliiſque neceſſariis iuuabimus, pro parte. Ego ſpondere audeo vtilem Eccleſiæ futurum, & beneficij tui non ipſum ſolùm, ſed & nos memores: qui adſiduè nouis à te, nec inuiti, obligamur. Non enim hîc, vt in pecuniâ, redditione aut re opus, vt ſoluaris: ſed agnitione & grato animo. quæ in nobis largiter eſſe & fore aſſero, quamdiu Deus ille dabit hîc eſſe. Ille te Ampl^me & Nobil^me Domine, longæuum reip. noſtræ & Principibus præſtet. Louanij, prid. Nonas Decemb. ∞. IↃC.

EPISTOLA LXIII. *Mediolanum.*

ERYCIO PVTEANO *ſuo* S. D.

Ego verò honeſtiſſimum munus, à Senatu Mediolanenſi in te collatum, & iudicio meo approbaui, & gratulatione etiam proſecutus ſum: quam ſcripto conſignatam per Velſerum noſtrum miſi. An aliter poſſem? placet, placet hæc tui productio: ſuſtine perſonam, quam ſumpſiſti, & mereare non vnam palmam. Sola gloria multis

——— quemuis perferre laborem
Suadet, & inducit noctes vigilare ſerenas:

te & hæc, & merces quæ etiam functioni tuæ eſt adiuncta. Orationem, de quâ ſcribis, auſpicalem tuæ operæ, libens videbo: libentiùs *Promulſidem Epiſtolarum.* quídni? mihi inſcriptam. Ambigis an amplectar? vtrâque manu: veniat & ad libentem, & addam etiam merentem. Non negabis mi Puteane, ſi non ſeuimus hanc arborem, tamen rigauimus, putauimus: & in parte fecimus, qualem alij mirantur, & ipſa eſſe gaudet. An iniurium, ſi fructus aliquos ex eâ mihi afferam? imò veniant & veſcar iſtos primotinos, & hæc libamenta audacter nobis pone. Nos quoque iam edimus EPISTOLARVM CENTVRIAM III. ad ſolos Italos aut Hiſpanos (cauſſa diſcernendi ſic fuit) ſiue qui in iis oris. In iis & tuum nomen interlucet, & Sacci noſtri, & plurium ibi amicorum. Septalium eſſe in te, qui eſt, gaudeo, & beneficia hęc

mihi etiam inſcribo. Quid ſi ad eum ipſum hoc ſcribam? puto, niſi abſtrahor : tu vale, ille ſalueat. Louanij, xv. Kal. Ianuar. anni ∞.IↃCI.

Hub. Audeiantius meus Carmen parabat Promulſidi tuæ præponendum. Eſt is qui nuper ad te ſcripſit. ama amore dignum.

EPISTOLA LXIIII. *Bruxellam.*

PETRO PANTINO *Decano.*

En CENTVRIAM noſtram, de quâ antè ſcripſi. Dic ſeriò quid videtur? damus & ſubſerimus alias? an ſatis eſt vnius huius erroris? Iudicium à te peto, quod pauci mihi donent (ô miſeriam!) inter meos Belgas. Nam doctrinæ aut litterarum ſtudia quò eant, vides. in terras certè alias: aut fortaſſis eò denique, quò olim Aſtræa. Nimbus à Galliâ diſſipatus videtur, iterumque ibi * νήνεμος αἰθὴρ: ſi tamen regiâ & bonâ fide hæ res geruntur. Nam ſunt qui verentur ne fallax ſerenitas, & in nos incumbat ac detonet nubes illa belli. Abominor, & Deum patriæ tutorem precor, & tibi Vir Reu^de^ & Clariſſ^me^. Louanij, x. Kal. Mart. ∞.IↃCI.

* *ſerenus aër.*

EPISTOLA LXV. *Mechliniam.*

HADRIANO VANDER-BVRCHIO *I^cto^ & Conſiliario in Senatu Geldriæ* S. D.

En ad te quoque CENTVRIAM iſtam. quídni autem? qui & me amas, & mea æſtimas; atque adeò iſtis quoque leuioribus pretium aliquod donas. Vtinam tecum alij! ſed vereor vt tuum punctum amor mihi donet; alij refragentur, quibus iudicium in iudicio hoc adhibetur. Sed vtcumque, vel error tuus gratus eſt ab eâ cauſſâ: & Numen precor, etiamſi ille deſinit, iſta perſeueret ſemper. Vale Vir Cl^me^. Louanij, x. Kal. Mart. ∞.IↃCI.

EPISTOLA LXVI. *Bruxellam.*

PETRO PANTINO *Decano.*

TV verò non ambigens & cunctanter, sed liberè & apertâ fronte petere debebas istud, quod tribui à me vides ambitioni etiam vulgarium ingeniorum: quid non Pantino meo, vndique sic merenti? Feci igitur, & hîc habes: vtinam pro tui pretio, pro meo affectu! Meletæas chartas æquarem, si hoc esset: nunc vires conantem deserunt, nec ad alta assurgimus vel studiis fatigati, vel languoribus fracti. Agnosce, & animum certè amicum ama. Louanij, v. Idus Mart. ∞. IↃCI.

I. LIPSI

SVPER SS. PATRVM SYNTAGMATE

nouiter à PETRO PANTINO V. R. & Cl^me^ vulgato, & eruditè verso,

Phaleuci.

QVIS *nouus liber hic? liber sacratus,*
Sacra nomina, res habet sacratas.
Quis auctor? varij, vetusto ab æuo:
Cùm mos & pietas vetus vigebant.
Quis produxit? & ipse moris, atque
Virtutis veteris: vetustiorum
Gnarus artium, & vtriusque linguæ,
PANTINVS *meus. ille, comparatæ*
Cui niues videantur esse nigræ:
Quem suum veteres velint Athenæ,
Quem suum vetus ipsa Roma dici:
Quem meum cupio, & meum esse iacto:
Cui, dum corpore mens mea illigatur,
Fido & firmo adamante colligabor.
Quod SANCVS *pater audiat,* FIDES*que.*

EPI-

EPISTOLA LXVII. *Bruxellam*

REMACLO ROBERTI S. D.

DE Transsyluaniâ mitiora nos hîc audiebamus, & conatum magis turbandi pellendique, quàm effectũ fuisse. Opto ita sit. quia hercules eâ prouinciâ, post Canisiam, nunc amissâ: quid spei super de Hungariâ maneat? Quæ & nunc tenuis, nisi alia consilia & fœdera Principes ineant ac iungant. qui ferè (veteri Europæ morbo) suis dissidiis & bellis atteruntur, publici discriminis securi aut neglegentes. In Belgicâ nostrâ re, ego plagam aut plagas hac æstate metuo: nec video equidem valdè comparatos ad arcendum. De Buscoducis (quanti momenti opido?) occultus rumor est ciues languidiores fieri, & vt verbo dicam nauseare. Si vis adhibetur, vereor vt, quod ferre possunt, ferant. Sed vobis hæc notiora. Quod nuper scribebas de liberis apud te quosdam vidi, quosdam nunc non lubet nec vacat. NN. ego habeo, & obiter legi: neque nimis me cepit. Legatus Regius recenter de te amicè & benignè scripsit, sensitque. Ita enim de candore eius mihi polliceor, & dicta in rem collaturum, vbi occasio erit. Tu in eâ officium & salutem à me defer, & hanc ipsi voto meo habe. Louanij, III. Idus Mart. ∞. IↃCI.

EPISTOLA LXVIII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Thesaurario supremo.*

DVO voueo. & lætum tibi hoc sollenne, & plura, quæ valens lętusque addas: tum & in me eiusmodi culpas, quæ tali pœnitentiâ luantur. Tu me silentio offenderis? non potes in tuis occupationibus quas noui, & quę rempublicam nostram summam tangunt: nec, absque iis, caussa erat aut materies literis respondendi, quæ nihil nisi affectus mei auram ad te mittebant. At tu benignè quasi offensam agnoscis, & optimo vino (gustaui enim heri) luis: quid nisi gaudente me in hoc affectu, & pro eo gratias agente, & perseuerantiam optante? imò & sperante. quia à me, pro viribus quidem, semper alimentum erit in officiis & cultu, quem tibi debemus. De tuo Balduino non possum nisi bona dicere, & meliora prædicere: ita & mores

ei

eius & ingenium omnia ea præſtant, aut ſpondent. Modeſtia & probitas adſunt, quæ à ſtirpe & gente traxit: adeſt induſtria, & acrimonia ingenij, quæ à Deo dona habet. Iudicium adhuc formandum in multis, vt hæc eius ætas eſt: ſed & ſupra ætatem in multis rectum & maturum habet. Confidentia, & ſecuritas, & illa diſpoſitio ſermonum paullatim accedent: & nos elaborabimus polire, & reddere te dignum. In ſtudiis, iam diu eſt cùm me auctore ius ciuile etiam adiunxit; titulum Baccalaurei meruit; & diſputationes publicas ac priuatas (in quibus plurimum momenti eſt) adit. Itàque ſperarem, & auſim promittere eum aptum futurum, qui proximâ hieme Licentiæ titulo inſigniatur. Præmaturum eſt, inquies. Ita, ſi ætatem vides: non eſt, ſi progreſſum, & communem nunc etiam morem. Mouet me & cauſſa, quòd velim tempeſtiuè eum ad res admoueri, & tuæ auctoritatis velut manu educi & attolli. Nam ſpes certè omnis dignitatis eius in te eſt (poſt Deum quidem:) & te tamen mortalem eſſe, cogitare cogimur, etſi multos annos vouemus etiam & deſtinamus. Sed hoc totum iudicij tui & prudentiæ facimus: & tempus ſupereſt deliberandi. Ampl^me & Nobil^me Domine, vale. Louanij, VIII. Kal. Maias. ∞ .IↃCI.

EPISTOLA LXIX. *Lutetiam.*

ISAACO CASAVBONO S. D.

BARONIVS meus nondum venit, tuas tamen, quaſi metatores præmiſit hoſpitio indicendo, ſanè gratas. Placuiſſe ipſum vobis, gaudeo: vtinam diutiùs in illo ſole velut colorem potuiſſet ducere! ſed negauit ille, cui ipſum nihil negare ratio iubet. De te quod addis, exuere paullatim ſcribendi edendique animum: malè narras, nolim. Tu in illo ætatis ingeniique flore? & addam etiam, famâ ac fauore ſic adſpirante? Nam habes ea certè à doctis: ab omnibus ſi exſpectas, tum licet alias res agas, & has paucorum hominum facias miſſas. Iuſtiùs mihi ea mens ſit, annorum, laborum, morborum veteri: & cui omnis lex & mos det miſſionem. Tamen perſeuero, etſi vereor vt vel inuitum ſoluat illa * δυσίατος ἀῤῥωςία, graue onus, & quam nullâ medicinâ aut curâ excutimus, vix leuamus. Itaque SENECA meus *incurabilis morbus.*

diu iacuit, neſcio an attollendus. EPISTOLAS nuper dedi; ſe
ad Italos & Hiſpanos tantùm: quia nihil ad vos, & logi aliqu
aut inaniæ ſunt, puditum eſt mittere. Sed heus, loci ſunt in S
necâ, in quibus hæremus aut pendemus, & poſſis mihi ſubſiſt
re. vt in illo Conſolationis Heluianæ cap. x. *Ingens Capitolij ve*
gal, de Apicij luxu. Quid hoc ad eum? an comparatio eſt? a
& mutatio placeat? Conſolationis Polybianæ, cap. xxxv. *I*
quas per templa aditur: De Palatio accipimus, vbi templa, ſcie
ſed an ſic in aditu? & per ipſa intratum? De Irâ III. cap. xxi
Huius nepos fuit Alexander, qui lanceam. Mirum, ſi Antigoni i
lius nepos, qui ipſi inter ſucceſſores fuit: & nec in nomine quid
error, quia nemo talis inter Macedonas reges proauos. Atq
mox etiam addit: *Non habuit hoc auitum ille vitium.* Plura tal
alibi in iſto aut noto, aut corrigo: ſed hoc noto tantùm. I
Militiâ etiam noſtrâ, quid tibi videtur de *tripedali parmæ diame*
tro: de *Pili, palmari*? aliud à me ſentis aut habes? doce volen
tem & imputaturum, & ſalue. Illud autem de frigore tuo in ſcr
bendo, iterùm ſeriò ingero: *Ο νοῦς ὁ δ' αὐτὸς νοῦν ἔχων οὐ τυγχάνει. Inc
leſce. Louanij, IX. Kal. Maijas. ∞. IↃCI.

* *Hæc ipſa mens, mihi crede, mentem non habet.*

EPISTOLA LXX. *Antuerpian*

IO. BAPTISTAE BARONIO S. D.

GAVDEO te rediiſſe, etſi præter opinionem meam factu
Cauſſas parenti tuo fuiſſe non dubito, & vel illa cau
ſufficit, quòd voluit parens. Quî Gallia placuerit, quî ibi hom
nes, atque alia, ſeruabimus in ſermonem, auidè tecum miſce
dum, atque etiam amplexum. Veni, veni. ſed quando? de d
ſcire velim. nam ego peregrinatiunculam paro in Neruios, &
mici iamdiu eò inuitant. Nolim te me abſentem requirere,
doleam ſi fiat. Tamen, vt tuæ litteræ erant, intra paucos dies, a
que adeò hâc ſeptimanâ, te exſpectamus. Domum è quâ egre
ſus es noſti: caue aliam ingredi, quamdiu ego viuo. Vides n
rogare me hoc, ſed iubere. Neque enim omni vindictâ te man
miſi, & attineo vinculo aliquo obſequij, quod bono iure n
laxes. Vale, & auum, parentem, fratres ſaluta. Louanij, VI
Kal. Maijas. ∞. IↃCI.

EP

EPISTOLA LXXI. *Dolam.*

IO. BEZANCENOTTO S. D.

AN & Ictí titulum addam? certè donatum eo iam cum fratre esse, ex litteris colligo, quas ad me dedisti. Amo & scriptionem tuam, mi Bezancenotte, & iamdiu ipsum te: idque ob ingenij melioris dotes, quas Deus dedit. Excolere eas cœpisti, & proferre: sed cum ætate magis & magis: & nunc denique è scholis & vmbrâ ad fori & rerum lucem actionemque venitis. in quâ versari vos cum laude, id est cum fide & probitate, velim atque optem. Doctrinam certè adferetis (nam & fratrem tuum includo:) sed per Deum immortalem, Themidi vestræ Mineruam etiam miscete, & Sapientiæ illa decreta adsumite, sine quibus in hâc rerum caligine non est, mihi credite, pergere viam rectam. Vt in familiâ opus est herâ ac dominâ, quæ coërceat: sic in hac interiore œconomiâ, Sapientiæ illo imperio, quod affectus regat ac dirigat exsultantes. Facite, ita Deus vobis faueat, & honore simul ac virtute mactet. Louanij, prid. Kal. Maijas. ∞. IↃCI.

EPISTOLA LXXII. *Bruxellam.*

NICOLAO DE VVEERDT *Icto & Cognato.*

BENE est, benè est, pecuniam adnumeratam esse: nequid vltrà tergiuersetur vel mutet noster ille Proteus. liceat sic appellare meum Fabrum, virum bonum quidem, sed parùm in verbis aut pactis (sensi aliquoties) stabilem, & qui aliquid trahat à leuitate sui ignis. Nunc tenetur, & vel anguis fiat, non elabetur. Hoc igitur lætum; illud mordet, quòd de aduentu tuo distulisti. An mecum igitur in reditu vis, & iamnunc spondes? At ecce quia meliorem Bacchum, & è femore Iouis natum, gustare apud me noluisti; ego velut in pœnam, tristiorem istum & Semele natum (Becani argutiolas agnoscis) bibendum ad te mitto. Rogo, extra iocum, munusculum volés accipias, quod à volente scis mitti: & spero in suo genere non inter vilissima futurum. Gustus tui, tuam etiam addo, res erit: & si sedebit, ecce fontem è quo quotannis petas. Flores mei cladem, vt scripsi, magnam passi erant: reparauit in parte & supplementa accisis copiis misit Gaspar Taius, Goïckensis toparcha, sanequàm opportunè &

benignè. Gaude hoc mecum: nam & tibi in meo horto ferit & metitur, atque illo crescente crescet etiam tuus. Vale. Lounij, prid.Kal.Maijas. ∞.IↃCI.

EPISTOLA LXXIII. *Brug*

CORN. ANCHEMANTO *suo* S.D.

VALERE te, & apud tuos etiam esse, mihi quidem plac At non mihi, inquies, in hoc otio & desidiâ. Credo. patriæ & tuis aliquod etiam tempus dandum est, à quibus di tulè abfuisti. Prouidè item & lentè agendum de Peregrinatio quam ego in Galliam nunc non dissuadeam, qui res quietæ firmæ videntur, per Allobrogicam hanc pactionem. Anteà h cules hærebam, & ne nos traheremur in partes, id est in vet mala & bellum. Itaque si amicis tuis idem videtur, & sedet te liquò ablegare: age, cum bono Deo, fiat in Galliam, doctri & elegantiæ iam olim sedem. De Italiâ, post illam delibera mus. Tu tantùm cogita iamnunc & imbibe, vt immunem te ues à noxis & vitiis, quæ in eâ regione, per bella ciuica maxin pullularunt. Luxus, libido, ἀσέβεια, regnum in multis locis bent: coërce te & abstine, & Honesti illum splendorem & N men ante oculos pone, quæ fumos aut nebulas istas dissipabu Didicisse te ostende, non vt scias quid deceat, sed vsurpes.

Et grauibus curis, animum sortita virilem,
Ignea longæuo frænetur corde iuuentus.

Quibus curis? scientiæ & prudentiæ, quæ scopum peregrinat ni tuę habes. Addo Virtutem: quæ suprema cura, & finiu vt ita dicam, finis: quam sic stringe, vt ab hâc vitâ citiùs, qu ab eâ auellaris. Ita abi, & redi, semper meus, si illius. Loua VIII. Kal.Iun. ∞.IↃCI.

EPISTOLA LXXIV. *In cas*

IOANNI SEVRIO, *Legato Hispaniensi à Secretis.*

BENIVOLENTIAM, quam sermo tuus nuper spirabat, n & litteræ. quid debeo? quid, nisi eamdem beniuolentia quam animo huic firmo charactere impressam, audeo dicere non nisi mecum delendam. Tu foue, mutuum à me fiet. C quereris de discessu meo inopinato: sed ita res tulit, & diu

do

domo & scholis abfueram, quàm meus aut publicus etiam vsus esset. Ea caussa mihi subductionis. alioqui, Genium testor, suaue esset apud vestri similes agere; vt frontem atque animum exporrigerem, vel studiorum seueritate, vel temporum hâc mœstitiâ contractum. Non licet, & in animi etiam libertate seruitus aliqua externa adiuncta, quam nullæ vindiciæ hîc quidem resoluant. Publica per te didici, in spe magis quàm in re læta. Sed tamen aut ego nihil in Principum rebus video, aut aliud aliquid agitur & arcanè apparatur, quàm vulgares isti oculi aut mentes vident. Eâ cogitatione sæpè me firmo. & nisi sit; fateor liberè, vt nunc res eunt aut potiùs fluunt, nihil me pro votis bonorum, aut dignitate imperantium exspectare. O dij deæque (liceat sic indignantem loqui) in tantis opibus, & vbi omnia ad magnitudinem sic parata & ad manum sunt, tamdiu nos: sed desino. Numen videbit: quod gaudet inuertere ista humana, sæpè præter humanam spem aut mentem. Nostrum est, quæ non in nobis, ferre, & alto animo excipere omnem casum. De pace, siquid cum Turcis conueniet, mirabor, & gaudebo. Neque negem; hoc statu Christianæ rei, quamcumque illam optabilem & vtilem fore. Mihi tua amicitia: quam delatam amplector, & tenebo: & tu me in sinu illo mentis. Louanij, III. Kal. Iul. ∞. IↃCI.

EPISTOLA LXXV.

THEODORO CANTERO S. D.

LAETIS oculis atque animo litteras tuas vidi, legi: & penè dicam,

——Amyclæis velut exsultauit arenis
Pastor, ad Idæas Helenâ veniente carinas.

Vetus inter nos amor, & ab honestissimâ studiorum societate est; quem temporum hæc iniquitas interpellare, non abrumpere potuit: & in me quidem viuit vixitque cum affectu & fide, qualem tu litteris his præfers, & volenti credentique testaris. Ita sit vtrimque, & maneat: nec externa ista dissidia animos tangant aut polluant, ab eâ labe iure suo exsortes. Finem illorum si exspectamus, quando erit? cùm nos non erimus fortasse. adeò pertinax Fortuna Belgis incumbit,

——— quæ procudit enſes

Et ſocias inimicat vrbes.

Heu, quot iam illa

*———ἰφθίμους κεφαλὰς ἄϊδι προΐαψεν;

*hominũ validos Orco proiecit? *proijciet.

& adhuc * προϊάψει, vt rerum hæc facies minatur. Tu ſapiens intereà & felix, qui quantum potes reductus à fluctibus terram legis, & tibi ſtudiiſque aſſeris, vnico in his turbis ſolatio & leuamento. In me quidem ſic experior,

——— quem mea tellus

Lare ſecreto tutoque tegit:

libris & ſcriptis inuolutum. Ergo eumdem animum iure tibi gratulor; & ſiquid adiutum aut alleuatum hîc ire poſſim, habes volentem & audientem. Significas de *Eleuſiniis ſacris* ſyntagma te parare: ſed in quæ etiam illa *Cybeles & Iſidis* includas. Probo, & pergere adhortor: quia pars ea ſacrorum multas ἀρχαιολογίας habet, & ad lucem etiam ſcriptorum noſtrorum, qui primitùs profana illa & ſuperſtitioſa abiecerunt. Equidem non deero, vbi diſtinctè rogabis, ſuppetiari: atque adeò etiam nunc vltrò a-

Cap. VIII. liquid de Cybeleiis ſacris adiungo. In Suetonij Othone eſt, *Expeditionem impigrè incohaſſe, die quo cultores matris Deûm lamentari & plangere incipiunt:* atque id inter triſtia omina recenſet. Interpretes referunt ad diem VI. Kal. Aprilium: quia in Ammiano ita legerunt, lib. XXVI. *Ad diem* VI. *Kal.* (Apriles) *quo Romæ matri Deûm pompę celebrantur annales, & carpentum, quo vehitur ſimulacrum, Almonis vndis ablui perhibetur.* Errant. imò ad IX. Kal. Apriles referendum eſt, qui dies *Sanguinis* dicebatur. Is enim triſtis, & planctus tunc ſuos Galli ordiebantur, atque adeò corporum ſectiones. Trebellius Pollio in Claudio: *Cùm eſſet nunciatum* IX. *Kal. Apriles, ipſo in ſacrario Matris, Sanguinis die, Claudium Imp. factum, neque cogi Senatus, ſacrorum cauſſa, poſſet.* Vides diem ſollenni veneratione, & illo nomine fuiſſe: quod Tertullianus in Carmine ad Senatorem adfirmat. de Gallis:

Mente fremunt, lacerant corpus, funduntque cruorem.

Quale ſacrum eſt, vero quod fertur nomine SANGVIS?

Cauſſam etiam ibi nominis habes, quia tunc ſanguinem incipiunt fundere, ac perſeuerant vſque ad diem illum (Ammiano notatum) VI. Kalendarum, quo *Lauatio* inſtituitur, & luctus

ſuos

ſuos ponunt. Statius:

Eſt locus ante vrbem, quà primùm naſcitur ingens
Appia, quaq́; Italo GEMITVS *Almone Cybelle*
Ponit, & Idæos iam non reminiſcitur amnes. v. Silu.

Itaque dies ille tantum abeſt vt funeſti ominis, læti potiùs fuit: & vulgò *Hilaria* dicebatur. Leges in Lampridij Alexandro, *Hilaria matris deûm.* De Lauatione porrò, cùm alij, tum Prudẽtius περὶ στεφάν. hymno x. & Auguſtinus II. de Ciuit. cap. IIII. Herodian. l. I. Vides propenſionem meam in te & tua ſtudia, magis declarandam ſi ſermonis alterni copia eſſet. Pollioni noſtro dignitatem gratulor, Deũ precatus vt bono publico exercendam. Liberi tui quid & quî agunt? iam & alter vxorem habet? In honeſto quidem otio, tuo exemplo, eſſe arbitror: faciant, te venerentur, nos ament. Louanij, prid. Idus Sextil. ∞. IↃCI.

EPISTOLA LXXVI. *Brugas.*

IANO LERNVTIO S. D.

QVID ait meus Audeiantius? iraſceris, & tuum

Feruens difficili bile tumet iecur?

Ego rideo, & adeò ſatisfactionem non offero, vt à te eam poſcam. O mens pura, & innocentiæ ſibi conſcia! At aliquid in Carminibus tuis me fugit, nec liberè monui aut notaui. Prius poteſt, alterum abnuo: & quæ vidi, certè monui & ſcripſi. Fac me aliquid conniuente oculo, aut parùm præſenti mente, legiſſe. Id quoque poteſt, & vt diſtractiones meas omittam, quis, quem non in ſuis & alienis aliquid fugit & elabitur? Si quis eſt,

——— *immolet æquis Hic porcum laribus:*

ego fateor me inter Homericos ſæpè eſſe, & oculis non ſemper acutis, imò non apertis. Sed hoc mittamus. ego tibi, mi Lernuti, & fui ſeriò & ero amicus,

Dum pecori lupus, & nautis infeſtus Orion.

Sed de Audeiantio meo iterùm. adoleſcens ad probi ingenij eſt, & in Prudentium aliquid vellet, à te iniectum. Giſelini noſtri illius quædam habes: per eum poſſent edi, & honore non ſolùm ſaluo illius amici, ſed aucto. Cogita, & ſcribe, aut ſi probas, mitte. Oſtenda vos etiam exercet, ſed ſpe tamen nunc certiore, vt audimus,

audimus, eius potiundæ. Deus faciat: vtinam ego te aliquando! In Neruiis nuper fui, anno proximo (si vita mihi & vires) Morinos fortasse vestros & te, te videbo, quod

Mens desiderijs icta fidelibus

nimiùm auet. Ita sim saluus, vt sentio & propono: ille modò

Gentis humanæ pater atque custos

te meq. in id tempus seruet. Louanij, prid. Idus Sextil. ∞ .IↃCI

EPISTOLA LXXVII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *supremo Thesaurario.*

EXCVSARE me tibi debeo, etsi immunem à culpâ, sed ne silendo faciam me illi adfinem. Nam fui Antuerpiæ nuper & Bruxellâ reuerti ac te adfari mos meus ac tui cultus volebant sed mutaui, & compendio Mechliniensi viâ redij, quia monitu eram Præsidis filiũ cum Rubenio reuocari, & subitò abeundun eis esse. Festinaui, vt Vale caperem & dicerem: in eâ tamen ipsâ r deceptus, & tutum non putarunt exspectare. Eant cum bon Deo: quid autem, si in tam bellâ occasione Balduinus tuus cum ipsis? Fateor de titulo capiendo hîc, decretum nuper à te esse: se & in Italiâ posset: nec tales certè itineris comites semper ei erit nã cisci. Pro tuâ prudentiâ, Amplissime Domine, statues quod è r videbitur: nam mihi indicare conueniebat, tibi iudicare. quen Deus ille publico & nobis incolumem diutissimè seruet, perpe tuo nostro voto. Louanij, XVII. Kal. Octob. ∞ .IↃCI.

EPISTOLA LXXVIII. *Antuerpian*

BALTHASARI ROBIANO *Senatori.*

AMICVM amicis me fateor: & sum hercules opido vestro & illi V. C. de quo in sermone nuper egi. Eò grauiùs fer inter se diffidere, & ad litem venire, meo voto, & tuo auxilio (it cupio) finiendam. Annue hanc operam mi amice. quid hone stiùs tibi, & fortasse vtiliùs vtrique parti potes? Opidum, tino nunc, fortasse posteà detrimentum, & quidem cum fænore, ser tiet: at iste pondus grauissimæ litis excipiet, & in eius humero qui consortes sunt, maximè inclinabunt. Adiuuemus, & voce

mon

monitumque Rudolphi primi Auſtriaci audiamus. cui cùm plures lites cum pluribus eſſent, vna atq. altera grauis cum Abbate Sancti Galli, tunc potente: acceſſit vltrò & inuocatus ad eius conuiuium. mirante illo atque aliis (nam & inimicitiæ, vt ſolet, ex lite ortæ erant) ipſe conſtanter perſedit, & fine conuiuij cum Abbate ſeorſim locutus tranſegit, & pacem cum eo pepigit; ita fidam, vt Abbas poſteà auxilio etiam ei in bellis fuerit, quæ minuta (nam Comes adhuc erat) cum vicinis habebat. Sed vox eius abeuntis excepta à familiaribus eſt, totidem his verbis: *Quicumque tres lites habet, duas, ſi poterit, componat: hoc eſt meum conſilium.* Et hercules meum, ô Rudolphe: ſed hoc amplius, etiam tertiam, vt nullum caput huic Cerbero ſuperſit. Age mi Robiane, non ternæ, ſed ter denæ aliquæ vobis lites ſunt: recidite iſtas maximè grādes, & quæ in mōſtra aut hydras ſuccreſcunt. Quid magis ſollenne, noſtris moribus & iuridicinâ? Lis litem gignit, iterumque hæc aliam, & catena fit quæ heredes etiam ligat. Bonâ Vweni noſtri veniâ hoc dicam, dubitare me an bono conſilio in vitam & vſum Ius Iuſtinianæum à Lothario Imperatore reuocatum ſit: ſic dico, totum & plenum. Non quin bona in eo, arguta, & à ſæculo veteri: ſed nimis fortaſſe bona, arguta, vetera: & ideò ſeminarium ingeniis, ad calumnias fraudesq. pangendas. Dic ſodes, quàm multa in eo, quæ vſum hodie non habent? quàm multa implicata, & variantibus ſententiis enodanda? quid ſi pugnantia quædam dicam? ſed vix auſim, & iuncti vmbonibus me inuadant. Et de iure ipſo priſco, parum etiam ſit: ſed Commentarij quàm multi & pænè infiniti acceſſerunt? atqui & ij ſi concordant, vim legis in tribunalibus noſtris poſcunt. Amelij vetus querela an ſcomma fuit, *Iuriſprudentiam multorum camelorum onus eſſe*: quid nunc dicam? elephantos ab Indiâ adde, vix ferent. Atqui Platonis oraculum (recens à lectione ſum) auribus meis inſonat: ὅτι παρ' οἷς νόμοι πολλοὶ, καὶ δίκαι παρὰ τούτοις, καὶ βίοι μοχθηροί: *Quòd vbi leges multæ, ibi & lites multæ, & vita moresque praui.* Audi, & ſcrutare: verè oraculum eſt, & de *multitudine litium*, noſtra Belgica, vicina Gallia, & Italia dicent. Quomodo autem non & *mores praui*? nam primùm concordia tollitur, odia aperta aut occulta in animis gignuntur; adde fraudes, inſidias, & ſtudium vincendi quouis nexu, ac ſupplantandi.

Non enim, vt Celſus veriſſimè ſcripſit, *bona conſciētia, ſed victoria* li-
tigantis eſt præmium. De multis hoc dico; abſit de omnibus, &
animus me meus refellat. Sed proborum cauſſâ indignor equi-
dem, cùm Iaſones iſtos video, qui palàm ad Colchos & aureum
vellus eunt. Et quidem non improbi ſolùm, ſed ſtolidi aut fron-
te ferreâ, qui & artem hanc protollendæ ſiue tollendæ Iuſtitię i-
ctant. Memini olim fuiſſe inter Byzantinos Oratores, qui inter-
rogatus, *Qualis Byzantiis lex eſſet? Qualem ego volo*, reſpondit: ô di-
gnum, qui pateretur quod ego vellem! Sed an non hodie tales,
qui leges, vt ceram habent? pro animo aut lucello ſuo huc illu-
ducunt & flectunt? Mentiri optem: ſed hoc vnicè, vt Rex
aut Princeps qui medeatur, & paucas, faciles, concordes leges de-
net. Sed hæc *Monitis Politicis* ſeruentur, epiſtolæ modulo gran-
diora. Illud de re, quam inſtitui, te rogo: pergas nauare ope-
ram, & vt pax coëat inter volentes. Noſter certè cupit, & quo-
cumque interpretes eius aut pararios non recuſat. Vtinam ta-
in procliui Batauа noſtra pax ſit! quæ ante annos aliquot prom-
pta, magis magiſque ſubducitur: & adeò non rem, vix nome-
eius admittunt. Quid autem fiet, ſi Oſtendam non capimu-
quos illi animos? Sed capiemus, ita ominor: & vtinam illos no-
que ſatietas peſſimi & omnia atterentis belli. Vale V. C. & ſa-
ueat noſter communis Vwenus: an & hæc legat? legat, hom-
diſpariſſimus iis, quos noto. Talium tacita vota, ſi non voce-
ſunt mecum. Louanij, XIII. Kal. Octobr. ∞. IↃCI.

EPISTOLA LXXIX. *Bruga*

LVCAE VVYNGARDO V. N. S. D.

EN meas litteras, quas tuæ non elicuerunt: ſed ipſis tuis f-
ctis iure debebam. Quid enim minus poſſum pro don-
ſic vltrò & vbertim miſſis, quàm gratias ſtilo dicere, animo h-
bere? Et donis herclè meo animo lepidis, & quæ verè ſunt i-
recreando aut vegetando. Nam flores & hæc hortenſis oblect-
tio ipſam vitam pænè dicam mihi ſeruat: cùm à libris & ſtudi-
ſiue etiam turbis aut interpellatoribus, illuc confugio, & adſp-
ctu ac ſeceſſu me paſco. Quid ſit in hac re arcani adfectus, n-
ſcio: niſi quòd & poſt vitam veteres, hortos & campos Elyſi-
imaginati ſunt; & ipſe Deus primo homini ſedem beatæ vi-
dec

dedit ἀντίδωρον. Desine, inquies:

* Μηδ' ἐξομόρξῃ μωρίαν τὴν σὴν ἐμοί:

Non faciam, desino: & publicæ occupationes aliò te ducunt. Quod proposui tamen, gratias ago: hoc ipso maiores, quò magis munus tuum commendo. De Theocriti versu quæsitum, βολβός τις κοχλίας ἐξῃρέθη: ——— non alium sensum arbitror, quàm *Bulbum* (edulem scilicet) *& cochleam electam*, & propositam ad comessandum. Ita solent etiam Latini. In Martiale aliquoties mentio, & iunctim lib. IV.

** Ne cafricato insaniā tuam mihi.*

Et ficus Libycâ gelata testâ,
Cum bulbis cochleisque caseoque.

Etiam Romæ hodie cochleas solent apponere, illi vsui aut fini. Sed hoc sensu, vide an non copulâ insertâ meliùs scribi: κοχλίας τ' ἐξῃρέθη. Valere te cupio, Vir nobilis, & * φιλοῦντα ἀντιφιλεῖν. Louanij, III. Idus Octob. ∞. IↃCI.

** amantem redamare.*

Iacobo Damhouderio salutem & gratias, rogo, à me dicito, qui & se floribus procurandis benignè impendit. Debeo.

EPISTOLA LXXX. *Tornacum.*

DIONYSIO VILLERIO V. R. & Cl.

BINIS me tuis affatus es, à tristi nostro (mihi certè) discessu: at ego silui. quid caussæ? distractiunculæ, quæ præter morem mihi me eripuerunt, nec nisi cogitationem & affectum passæ ad te mitti. Audi, sodes, & miserere. Nuptiæ vno tempore in domo meâ, hospites, interuentores. De nuptiis, vt sagax es, credo audisse. ancillam mihi ab annis XXVI. tæsam nocturnæ solitudinis (quid enim aliud ipsa aut ego dicam?) viro se iunxisse, & conuiuia illa, choreas, nugas in meâ domo fuisse. Ecce sub easipsas Bernartius mihi hospes, gratus sanè: sed cui me & tempus tamen impendi. Quid de exteris aduentoribus dicam? qui anno inclinante velut per agmina adfluxerunt, & salus capienda ab iis & danda, humanitatis quâdam lege, fuit. Atqui vix credas, quot horas & isti eripiant, etsi in breuibus fabellis. Iam sollennes & adsiduas occupatiunculas meas omitto, in dies docere, scribere, & quidquid muneri meo adhæret. Scio ipsum te ingemiscere in splendidâ hâc meâ miseriâ, & quam fama aliqua melior nobis donat. Quid etiam omitto? quid? vel præcipuum turbamen-

tum, quod tamen famam video ad te tulisse. N. N. triennium ferè in meo contubernio & curâ, præter omnem omnium opinionem, tantis opibus & spe relictâ, in diui Francisci cœtum se dedit, & diuino cultui mancipauit. Quàm me percussit censes hoc *ἀδόκητον? & eò magis, quia auunculo & parentibus (nam & i viuunt) magnam hanc in animo plagam futuram videbam. Itaq statim vxor illius & soror huc ad me, & mecum ad illum: conamur refrigerare aut abducere: at ille, veluti rupes, sermunculos nostros assilientes fregit aut repulit, & Deo duce vitam electam dixit, quæ nisi cum vitâ non eriperetur. Ita vltimus ille meorum me deseruit, & in solitudine iam reliquit. Quam tu damnas & dissuades, & atræ meæ bilis fomentum aut alimentum habes. Falli te puto: ego certè amo, & corpore atque animo eâ pascor. Quàm liberæ mihi nunc cogitationes sunt? quàm curis istis alienis aut externis non districtæ? quàm vagor itaque & diffundor in cælum, terras, maria, in nostrum & alium orbem. Apage a me, illum, qui

Non horam secum esse potest, non otia rectè
Ponere, seque ipsum vitat fugitiuus & erro.

* inopinatum?

Ego sapientiæ non dicam indicium, sed initium tamen esse puto, secum consistere, & sibi vacare. O si rure hoc etiam liceat!

Propter aquæ riuum, sub ramis arboris altæ.

Sed bella hoc vetant, nec Ostenda illa etiam PACEM OSTENDIT. Classem in Hiberniam sex millium Iberorum appulisse autumant: illam magnam, Africæ inuadendæ paratam, tempestate disiectam, & re nullâ nec tentatâ quidem reuersam. Hæc in publicis sunt: etiam illud, Reginam Hispaniæ peperisse, sed prolem fæminam. In priuatis tuis quid? bibliothecam pergis instruere? Index hic Francofurtensis quædam dabit. Io. Macarius, cum gratâ tui memoriâ, ante biduum mihi adfuit, vnà cum Wingi nostri fratre. Vterque gratus, & in mensulâ meâ miscuimus fabellas. Quando tecum iterùm? dispeream nisi aueo: & fiet, ita tu atque ego valeamus. Louanij, III. Idus Octob. ∞.IↃCI.

De Neruiis tuis, seriò aliquoties à te quæsitum, quę mihi visa hîc habes. Cæsaris & Strabonis tempore has sedes coluisse. Treuirorum finibus, ab Oriente; ad Occasum à tergo, Ambianis & Atrebatibus iunctos; Veromanduos, in Meridiem, Atuaticos in

Septem

Septemtrionem despexisse. Porrectos in longum magis, quàm latum: ab Oriente in Occasum. Hodiernâ nomenclaturâ fines eorum si vis designem, arbitror supra *Namurum* (vulgò *Namurcum*) & ab Arduennæ finibus cœpisse; iuisse in Meridiem *Fumacum* versus, tum *Chimacum*, *Auennas*, *Bauacũ*, *Valentianã*; & flexu deinde in Occasum & Septemtriones, *Orchiacum*, *Tornacum*, *Aldenardam*; iterumque flexu in Orientem & Meridiem, *Geertsbergam*, *Angium*, *Brainum*, *Gemblacum*, denique rediisse *Namurum*. Coniectura hæc nostra est: & quis aliud in his adferat? sed veterum profectò verbis sensibusque innixa. Nam magnos fines habuisse, Cæsar apertè indicat: qui *ab Ambianis triduũ iter se fecisse per Neruios* ait, *priusquam ad Sabin veniret* (hodie *Sambram*) vbi copiæ eorum & castra. A Treuiris autem cœpisse quod dixi, non id quidem Cæsar, sed apertissimè bis Strabo scribit, libro quarto: & à Germanis vtrosque ortos, ipse ibi, & Tacitus in Germaniâ suâ, scribunt. Iungit & Panegyricus scriptor, *Neruiorum & Treuirorum arua*. At Tacitus *Bethasiis* finitimos facit IIII. Histor. *Ciuilis Bethasios quoque ac Neruios in fidem acceptos copiis suis iungit*. Et anteà: *Claudius Labeo quosdã Neruiorum Bethasiorumq; in arma traxit*. Atqui isti *Bethasij* Brabanti nostri videntur, quâ parte Hannones tangunt: & hodieque iuxta *Hallas* vicus est *Beeths* nomine, qui vetus illud refert. Itaque fines eorum ab hâc quoque parte satis stabiles videantur. Plura quæ dicam non habeo: nisi *Torniacum* vestrum (sic ibi scriptũ) à Reginone nominari, in anno Christiano CCCC. XCVIII. *Hilpericus*, inquit, *fugiens cum vxore & liberis Torniacum est ingressus*. At in Antonini itinerario est *Turnacum*.

EPISTOLA LXXXI. *Audomaropolim*.

ÆGIDIO SCONDONCHO *Sacerd. Soc. Iesu*.

ABIISTI sanè à nobis, nec vel sollenne illud Vale dixisti aut scripsisti. Accusem? absit: scio vestrorum imperia, quibus statim & * ἐμματέως sit parendum. Doluisse tamen me non nego, cui plures iam amici sic abiuncti aut erepti: inter eos Delrius ille, ad Europę fines, sed suâ sponte, relegatus. Hemelarij nostri litteras legi, & ex iis disco etiam nunc * ταπεινοφρονεῖν. Habet à naturâ modestum illud, & pænè immodicè: erigendus est, quod sermo-

*simul vt dictum.

*animo abiici.

 ne &

ne & litteris ſcio me factitaſſe. Et profectò nec Aula illa ei placet, vbi fumi & fuci multum; & Batauus ille candor non delectetur, non delectet. Noſti mollem frontem, parùm aptam inter duros illos, & cum Homero, *οὐδ' αἰδοῦς μοῖραν ἔχοντας. Itaque de manſione vix ſuadeam: cur non ad nos redeat, vitæ genus eligat, in quo & ſalutem & quietem ſuam curet? Mihi videatur: nec Batauia moueat, videnda obiter non inſidenda. De me, in ſtudiis ſcriptiſque ſumus, ſed languidè, vt in languore. Non ille me deſerit: neque ego tamen illa,

*- nec partẽ ſortitos nẽpe pudoris.

*Πρίν γ' ὅτε δὴ θανάτοιο μέλαν νέφος ἀμφικαλύψει.

*Ante mihi quàm mortis nubes lumina velet.

Tu vale mi Pater, tuo & plurium bono. Louanij, IIII. Kal. Nouemb. ∞.IↃCI.

EPISTOLA LXXXII.

GERARDO BVYTEWECHIO.

ET addam MEO? an alia iam te habet? Habeat, ſed non totum: & in te ius meum teneo, nec vllum vinclum nouum ab illo veteri reſoluat. Sed faueo & gratulor toto animo huic incepto, & Deum rogo id non proſperare ſolùm, ſed properare. Satis diu ſuſpendiſti noſtra & parentum vota:

Eia age, iunge toros, atque otia deme iuuentæ.

Omnia eò vocant. natura ipſa, quæ hanc legem iugandi & gignendi dedit, & ſæcula per ſationem propagandi.

Sic rerum ſeries, mundique renaſcitur ætas.

Vocant & tui, quibus vnicus es, & (niſi fallor) ſtirpis tuæ extremus. Patiare exſtingui? non debes. & quamquam tempora triſtia vel turbida cunctari ſuadeant; ætas tua recuſat, & nunc fieri, quod aliquando poſſit, impellit. Habet etiam hæc vita ſuas voluptates & lenocinia, præſertim tali compare, qualem deſcribis, à ſtirpe, à parentibus, à ſe honeſtam, bonam, mitem. Euripidis effatum eſt:

*Γάμοι δ' ὅσοις μὲν εὖ καθεστᾶσι βροτῶν,
Μακάριος αἰών· οἷς δὲ μὴ πίπτουσιν εὖ,
Τά τ' ἔνδον εἰσὶ, τά τε θύραζε δυστυχεῖς.

*Mortaliũ quibus ſecunda nuptiæ Cedunt, beata vita: ſed quibus aliter, Illi domi infeliciter agunt, & foris.

Adſit illud, abſit hoc à tuis nuptiis:

—— *det Juno verenda*

Vincula

Vincula, & insigni geminet Concordia tædâ.

Mihi in eo vno voto omnia inesse videantur, & vbi pax & concordia inter consortes obtinent, felicitatem illam & alia bona comitari. FIAT, FIAT: & amplius, huic felicitati fæcunditas comitetur, vt verè illa sit γυνὴ, quam pulchrè* παρὰ τὴν γονὴν veteres magistri deriuarunt. Sed heus, scis & in domo meâ nuptias, & quidem duplices, fuisse? Verè in domo meâ priores. è quâ ancilla mea *Anna* illa, quam nosti, ante paucas septimanas enupsit: alteras è domo, si non in ipsâ. Tenes memoriâ N. N. gente' vestrum, Thesaurarij ex sorore nepotem apud me triennium circiter egisse? & modestè quidem ac laudabiliter egisse. Sed exitus fuit, opinioni nostræ dispar, & relictâ magnâ spe opum (nam auunculo, non solùm patri, heres destinabatur) in Diui Francisci familiam nomen dedit. Hoc ipso die manè publicè induit cœtus eius sacram vestem. Deus robur adspiret, & athletam ad metam sistat: etsi cursum hunc currere cœpit nobis omnibus insciis, neque enim dicam (de me quidem) inuitis. Reliqui etiam mei contubernales ordine abierunt, in Italiam, in Galliam, Hispaniam, quo sua quemque sors duxit: & in solitudine sum, diu mihi optatâ, & in omni æuo dilectâ. O si commeatus ad vos sit, qui solet! testor Numen, oculis imò & osculis tuam nunc libem: vetamur. tu vicem meam facito, atque ita vt iterùm nos lætifices, te patre, parentibus tuis auis. quos saluto, & gaudium illorum gaudeo, quod animi his luminibus cerno. Vale, & rem gere mi Buytewechi, verè ἀνὴρ* παρὰ τὸ ἀνορύττειν, ait vir sanctus: ne vt lasciuiusculum hoc culpes. Louanij, v. Kal. Nouembr. ∞. IↃCI.

*à genitura.

*à fodiendo. Isidorus Pelusiota, in Epist.

EPISTOLA LXXXIII. *Bruxellam.*

NICOLAO DE VVEERDT I^{to} & *Cognato.*

DOLEO & gaudeo in vnâ tuâ, & vnius argumenti scriptione. Doleo iterùm præteritum me in officio, quod sic libés lætusque obtuli, & vsurpem: gaudeo tamen peperisse tuam, & vinculis illis exsolutam, quæ etsi optabile periculum, periculum tamen ostendunt & minantur. Deus & ipsam det valescere, & prolem natam crescere, suę gloriæ, gaudio longo atq. vsui vestro.

Differs

Differs me in filium.age igitur ne tu Fabius aliquis, magis An
nibal esto, & feliciùs te ad Romæ portas siste. Ne cunctare, &
cognatum mihi da, cui sanctiore parentis etiam nomine iungar.
Fiet, ominor: & decem tibi menses suprema dies sunto. De se
minibus quæ misi, vix opus gratiam dicere: si scias quàm anim
liberalis & benignus in te sim, plura poscas, & addam, feras.
Modestiam tamen non exue, & sic si non promptiùs, tamen li
bentiùs scito me daturum. Vides artem? incito te & reprimo
sexus etiam ille solet, de quo initio egi. valeat, & tu vale optim
Cognate. Louanij, prid. Kal. Nou. ∞. IↃCI.
Salutem & officia defero Cognato socero, & Cognatæ.

EPISTOLA LXXXIIII. *Roman*

IOANNI HEMELARIO.

AGE, cum Deo, fiat. Veni, inquam ad nos, imò & ad tuos: se
vt videas, non adhæreas aut ibi sistas. Commeatum eg
quidem tibi do. Nam cur dissimulem? iamdiu mihi ęgrè est, no
esse te Romæ ex destinatione aut spe meâ, nec eo loco que
aliud æuum adsignasset. O Europa, quam in omnibus membr
labascis! Nam si ibi etiam, vbi alta & immota pax est, in exigu
pretio & vix assis sunt istæ pacis artes; quid alibi arbitremur, a
speremus? Mundi lex viderit:

—— ego vtrùm
Naue ferar magnâ an paruâ, ferar vnus & idem.

Tibi sit istæc cōstantia. & aut ratio profectò aut vsus dabit. Di
genem aut veteres sophos tibi non ingero, qui Alexandros
Philippos omnes prouocabant in suâ vberi inopiâ: vide Chr
stiana nostra olim & nunc (venia verbo sit) mendicabula: reg
omnes non æquant securitate & tranquillitate, sed vincunt. Ia
semina aliqua melioris mentis in tuis litteris: Deum precor
foueat, attollat, maturet. Tantùm hortor & ingero, non sic* τα
humili & abiectâ mente esse. νοφρονεῖν: tolle caput, quod Deus ad sidera erexit, & melior t
mens eò ducit. Hanc audi: fumos & fucos illos non vide, non a
di, qui obnubilant & specie ingentium ad minuta impellu
Impedimenta esse & fore, non nescio: sed altus & Deo fisus a
mus *—— per obstantes cateruas*

Exp

Explicuit sua victor arma.

Tu eo faciente facies, mi Hemelari: atque ita mihi salue. Louanij, prid. Kal. Nouemb. ∞. IↃCI.

EPISTOLA LXXXV. *Leodicum.*

PETRO ORANO I^to^.

APVD te nec excuso quidem, quòd sileam. Non mihi semel liceat, quod tibi frequens, & pænè in morem vertit? Feci apud Carondeletum: & tu quoque è lustralibus illis aquis sume. Filium valere, gaudeo; & magis, quem volumus & destinamus, esse. Angit de lite, quam imminere significat in domo à Patruo relictâ: & si mei arbitrij res sit, ad concordiam potiùs inclinet. Cum Principe viro res est; & nosti Homericum,

*Μήτε σὺ πηλείδη θέλ' ἐριζέμεναι βασιλῆϊ Ἀντιβίην.

Fiat tamen, quod tu iudicabis, harum rerum vetus & gnarus. Billæum redijsse, gaudeo: idem breui de Principe vouemus, & in circumstantibus turbis aut periculis ex vsu vestro fore putamus. Te quoque valere, mei voti est, & semper me amaturum amare. Louanij, postrid. Kal. Nouemb. ∞. IↃCI.

**Nec tu Pelida regi contendere tentes Aduersus.*

EPISTOLA LXXXVI. *Romam.*

FRANCISCO ORANO *suo* S. D.

RESPONSVM debeo binis iam tuis litteris: imò non debeo, nec paria tecum facere in hoc genere aut induxi animum, aut copia mea ferat. Otij vos beatos! nos obruimur, & quod publicè minùs aut tardiùs aliquid præstamus, fit priuatis istis scriptiunculis, quæ à manè ad vesperam sæpè habent. Quid querar apud te gnarum? ideò ignosces, & animum semper in te agnosces, qui est & fuit. Litem tibi esse nolim: odi ipsum nomen: & vtique non cum illo è Dynastis: ac si me audis (ad patrem etiam scripsi) transigas & componas. Plumarum potiùs aliquid amitte, quàm vt de cute aut carne pericliteris.

Contracto meliùs parua Cupidine
Vectigalia porriges.

& vitæ genus quod elegisti, in arcta te non detrudet. Et honos & vbertas, meo pręsagio, te manent. Noster ibi Richardotus ecquid

apud te frequens ? credo non frigere amicitiam, quæ in don
meâ, & iure contubernij, incepit. Alter etiam mox frater, Gu
lielmus, ibi erit: & ante quinque septimanas à me dimisi illu
iturientem. Rubenium vnà ô insignem iuuenem, & optim
litteris artibusque non tinctum, sed imbutum! At audi aliu
cum tuo miraculo. N. N. ille noster, quem iam Licentiæ desi
nabamus, in D. Francisci cœtum se dedit, amicis omnibus ign
ris, inuitis, iratis. Quid tu ais? nónne maior vis, aut altior vo
eum traxit? Publica sunt, quæ fuere, & fortassis erunt, lent
ambigua, tristibus lætisque varianda. Ad Ostendam adhuc s
demus: de claudendâ à mari spes erat, benè si rata. Si fallit, v
reor vt aliâ vi aut viâ aliquid fiat: nisi Deus palàm iuuat. qui n
bis in tot malis constantiam, tibi salutem mi Orane seruet. L
uanij, postrid. Kal. Nouemb. ∞. IↃCI.
Audeiantius te salutat.

EPISTOLA LXXXVII. *Hispalin*

IOANNI WOVERIO S. D.

ESTNE? amantes ad ineptias etiam labi? In te experior (ign
sce) mi Woueri: qui sermone nuper, & nunc litteris itera
vt aliquid pangam de vitâ meâ & scriptis. Cui rei autem? alij
ineptum, aut superuacuum est: & nihil in illâ, quod nosse ali
rum intersit. Tibi igitur? atqui in contubernio meo fuisti, & he
pænè est, vitam meam totam nosse. Quid enim in eâ nisi ęqua
illud & vniforme, quod vidisti? legere, docere, scribere: & cete
tranquillum, & ab actione remotum esse. Quid ergo narren
non maiorum res gestas, non meas possum: & tenuia in nob
pleraque aut minuta. Tamen quia valdè cupis, & ego naturâ ob
sequens: accipe ea ipsa tenuia, & quidem à carceribus, id est, cù
missus sum in hanc vitam. Id fuit, Dei benignitate, Anno ∞. I
XLVII. die qui D. Lucæ sacer est, XV. Kal. Nouembris. No
media me edidit: cùm mater (ita narrantem sæpè audiui) superi
ri proximâ nocte, vidisset vigilans & exsomnis, duos puellos m
rè candidos, per cubiculum inambulantes, mutuum se compl
xos. Interpretatio (si tamen vlla) ipsi nobisque incerta. In Iscan
autem sum genitus, municipio aëre, aquis, situ peramœno: quo
tert

tertio milliari à Bruxellâ, itemque à Louanio abest. Vidisti ipse me ducente: quid describam? & locum adeò domumque nunc semirutam, in quâ sum natus. Non enim auitâ illâ nostrâ & paternâ, quæ incendio perierat, paullò pòst instauranda. Parentes mihi, *Ægidius Lipsius* & *Isabella Petiriuia*: ille vnicus parentibus, hæc vnica: opibus & genere vterque perhonestis. Auus *Nicolaus Lipsius*, quieti & litteris operatus: propatruus *Martinus Lipsius*, vir ob doctrinam Erasmo familiaris, & à suis illiusque scriptis notus. Vxor aui *Margareta Eechoutia*, stirpe nobili: & maiores, pater, fratres eius, in Principum nostrorum aulis. Proauus *Iustus Lipsius*, cui vxor *Anna Linckebekia*, genere nobilissimo, sed in virili stirpe iam exstincto. Ea in dotem villam, agros, domum contulit, quæ in Iscano: atque ea occasio mei illic nati. Nam pater & maiores, domo omnes Bruxellenses erant: atque ibi, aut in viciniâ, opes. Agitatum in sacro fonte & die meo lustrico, de Lucæ nomine imponendo, caussâ à me dicta: sed pater abnuit, & aui paterni, maternique nomen in me renouauit. Parentes Iscanum aliquot annos tenuit, quia & mater in propinquo villam & agros vberes habebat, supra Wavriam: & pater item in Iscano dicta bona. Ergo & ibi educatus sum: non sine duplici periculo, quod præsens vitæ meæ fuit. Puer quadriennis, egressus domo ad vesiculam leuandam, video niues (media hiems erat) in colliculum vtrimque, vt via media esset, scopis aggestas. Conscendo, in faciem cado, spirandi impos & iam suffocandus: nisi ancilla, quæ supernè verrebat, bono fato me respexisset, & erectum seruasset. Alterum, cùm domus, vt dixi, repararetur, per tabulata & machinas fabrorum lusito: decido quindecim pedum altitudine, cum sodali meo: qui crus sibi frangit, ego caput & sinistram aurem leuiter lędo. Tutela mea, Genius fuit: &, quòd cingulo sericeo suspensus in perticâ hæsi, donec eo soluto caderem, sed ictu molliore. Annos iam sex natus, Bruxellam cum parentibus migro. ibi studijs litterarum initior: facili promptoque ingenio adeò, vt præceptor me paruulum (memoriâ teneo) genibus impositum, & sic recitantem, alijs ostenderet in æmulationem aut exemplum. Inter condiscipulos *Dionysius Villerius* tunc fuit: ô carum mihi exinde nomen. Grammaticalia statim hausi, & sponte ad linguam Gallicam etiam me dedi; quam è libris sine do-

ctore ita didici, vt ſcribere poſſem, etſi loqui & legitimè pr
nunciare non poſſem. Sed hîc mihi etiam diſcrimen, non niſi
Deo palàm depulſum. Cum æqualibus currere & luſitare, feri
tis diebus, extra vrbem ſolemus: & euênit, vt circa Sennam fl
men. Ibi cymbula ripæ applicita, & fune ad arborem religat
haud longè ſupra frumentariam molam. nos intramus, ſolu
mus, & agitamus: videt molitor, accurrit, & voce minatur. M
deſerunt, exeunt: pænultimus ego idem conor, ſed pedibus pri
rum repulſa cymba, & à ripâ diſiunctior, ſaltum fefellit. Capi
igitur præceps in flumen labor, puero vno, qui poſt me, diuinit
animato vt pedem mihi prehenderet, atque ita ſuſpenſum ten
ret. Intereà molitor aduenit, attollit ſemianimem, aquæ ſat
rum: & ſoſpitator vtrique noſtrûm fuit. Vtrique inquam. na
& cymba prono fluxu (abſque illo erat) ad molam ibat, eius vo
ticibus inuoluenda & mergenda. Sed ad vitæ meæ ſpatia rede
Anno decimo Athum Hannoniæ ablegor, bonæ famæ ſcholan
atque iterùm ibi Grammaticalia, prauo æui noſtri more. Bie
nium in ijs detineor, mox carmen cœpi ſcribere: & anno tert
Coloniam Vbiorum porrò, ad *Patres Societatis* mittor. Ij n
Rhetoricis, ij Philoſophicis imbuerunt: capere ſanè pronun
atque ibi & alibi anteà (non per iactantiam dico) ſemper duct
rem & principem meæ claſſis. Sub id tempus pietas pectus me
tangere, & Patribus ipſis velle accenſeri: parentes ſciuerunt, a
duxerunt, & annos iam ſedecim natum Louanium amand
runt. Ibi litterarum & antiquitatis hæc ſtudia ad ſe traxerun
Anno ∞. Iↄ. LXIII. quorum tamen guſtum amoremque Coloniæ infuderat *Gera*
dus Kempenſis, præceptor meus in Græcis, acerbi homo fati. S
Louanij compares mihi comiteſque in ijſdem ſtudijs *Ludouic*
Carrio, Franciſcus Martinius, Arnoldus Deinius; ductore omniu
noſtrûm *Cornelio Valerio* & quaſi chorago. Nam is *Petro Nann*
qui primus honeſtum ibi ignem accenderat, ſucceſſor datus: ſt
dio non impar, ingenio inferior. Acceſſêre mox *Martinus D*
rius, Victor Giſelinus, Ianus Lernutius, Andreas Schottus: interi
res iſti, & ex aſſe amici: & vterque ille primus, arcti affectu
liberi oris. Dum autem inibi ſum, & Iuris etiam artem lib
pater mihi fato functus eſt: vir acer, manu promptus, ſod
lium ac conuiuiorum appetens, & qui hâc comitate amplu
patrim

patrimonium valdè attriuit. Mater curam eius reliqui, & nostrûm (mei & sororis dico) suscepit: matrona in summâ modestiâ virilis animi & consilij, & cui ex illo sexu, æuo, populo, non aliam iudicio præponam. Hæc meâ caussâ Louanium venit, sedem transtulit, atque ibi ex hydrope non diu pòst obijt. Annum agebam tum ferè decimum octauum, & publicè iam specimen aliquod mei dederam declamando in Scholis, aut differendo. sed magis magísque Musa vetus me capere: & eius amore Italiam cogitare. Feci. sed libris anteà VARIARVM LECTIONVM quattuor conscriptis atque editis, quos *Antonio Perenotto* Cardinali Granuellano inscripsi. Primus hic mihi aditus ad famam, etiam in illius patroni nostri domum fuit: in quam Romæ admissus, biennium circiter egi: cum omni benignitate ab eo habitus, & ad studia tractanda non incitatus solùm, sed adiutus. Eram à Latinis ei epistolis: sed otium & omne liberum tempus dabat inspectioni lapidum, locorum veterum, & si quid visendum noscendumque in vrbe aut circa esset. Bibliotheca etiam Vaticana mihi per eum & *Guilielmum Zirletum* Cardinalem (aureo æuo dignum) patuit: & in ijs studijs curísque tempus illud sumpsi. Innotui *Paullo Manutio, Fuluio Vrsino, Latino Latinio, Hieronymo Mercuriali, Antonio Mureto*: familiarissimus *Plauto Bencio*, qui *Francisci* posteà nomen sanctius cum sanctiore vitâ assumpsit. *Petrum Victorium* etiam, & *Carolum Sigonium*, per viam vidi: atque ego venerationem illis, ipsi affectum mihi exhibuerunt. Louaniũ deinde redij, annũ vnum egi, in * ἀκμῇ ipsâ adolescentię,

Anno ∞. Iↄ.LXVII.

* vigore.

Iucundum cùm ætas florida ver ageret:

& egi (simpliciter apud te dicam) haud vsquequaque ad prisci Catonis normam. Liber eram, parentum & tutorum expers: atque ita choreis, sodalitijs, nugis, ludum & libentiam aliquam ætati dedi. Sed non diu dedi. natura melior me reduxit, atque ego adeò me subduxi peregrinatiunculâ: quam Viennam Austriæ, & in Cæsaris aulam, decreui, suscepi, perfeci. priùs tamen & obiter Dola Sequanorum lustratâ. Ibi acerrima febris me pœnissimè sustulit: quam contraxeram Oratiunculâ in honore & titulo *Giselini* mei dictâ à meridie, & conuiuio mox insecuto. Euasi, Viennam perrexi: atque ibi *Augerio Busbequio, Ioanni Sambuco, Ioanni Cratoni, Stephano Pighio* innotui, & placui: atque ij re-

tinere me & illigare in ijs locis, non vnâ conditione conati. F
strà. nam patriam respectabam : & animo redeundi, per Bo
miam, Misniam, Thuringiam, & ea loca iter institui: cùm ace
Anno ∞. Iↄ. LXXII. nuncij de afflictâ nouis bellis nostrâ Belgicâ, patrimonio vi
litum attrito, me pedem figere in ijs locis adegerunt. Ienæ pau
plus annum mansi, docui, & illa primordia mihi ad Professo
hoc munus fuêre. Sed rebus paullùm modò tranquillatis, ocu
iterùm ad meos & mea flexi, Coloniam Vbiorum veni, vxor
duxi; mei magis animi, quàm amicorum, impulsu. Sed, vt ille
*-à dijs fataliter hoc decretum. *--τὸ μὲν ἄρ που ἐπέκλωσαν θεοὶ αὐτοί: & concorditer sanè viximus, f
ctus tamen matrimonij, id est liberorum, exsortes. Coloniæ
uem menses substiti: TACITVM primò correctum, & NOT
ad eum dedi: ibidem ANTIQVAS LECTIONES conscripsi. In
in Iscanum meum migraui, animo destinato ruri agere, & tab
naculum vitę in quiete illâ collocare. Bella vetuerunt, Louaniu
compulerunt: atque ibi (hoc tamen ex amicorum consilio) iu
Anno LXXVI. studijs paullò magis seriò me dedi, & titulum etiam I^{cti} publ
inauguratione sumpsi. EPISTOLICAE meæ lucem tunc vid
runt; & sub tempus LEGES REGIAE & DECEMVIRALES co
cinnatæ, non famę tamen sed auditorum gratiâ; quibus publ
interpretatus sum, itemque *Liuij* quædam. Tum acriores proc
læ iterùm & venti, quibus nihil propius factum, quàm vt me
geretur Belgicę hæc nauis. Fluctu, cum pluribus, eiecti sumus
Batauiam terram: insedimus, sed mente, vt stationem eam hab
remus, non portum. Turbæ tamen è turbis mutare vetuerunt,
tredecim ipsos annos tenuerunt. Cur autem negem? homines b
nignos & beneficos repperi : sed relinquere eos Religio & Fam
(acre vtrumque telum) adegerunt. Dum inibi sum scripsi,

ELECTORVM LIBROS II.
SATYRAM MENIPPAEAM.
SATVRNALIVM LIBRR. II.
COMMENTARIOS PLENOS in CORN. TACITVM.
DE CONSTANTIA LIBRR. II.
DE AMPHITHEATRO LIBRR. II.
AD VALERIVM MAXIMVM NOTAS.
EPISTOLARVM CENTVRR. II.
EPISTOLICAM INSTITVTIONEM.

D

DE RECTA PRONVNCIATIONE LINGVAE LATINAE.
ANIMADVERSIONES IN SENECAE TRAGOEDIAS.
ANIMADVERSIONES IN VELLEIVM PATERCVLVM.
POLITICORVM LIBRR. VI.
DE VNA RELIGIONE LIBRVM.

Plufcula, vt vides, & (vt in meis) optima ferè : quid mirum ? in flore æui & ingenij, in alto otio: nec valetudo, nifi fub extremos annos, titubauit. Tum hepatarius ifte morbus, & tabes an languor, inuafit: & quamquam remifit, bonâ fide numquam dimifit. Illinc digreffi, Leodici aut Spadæ biennium propemodùm egimus, valetudini per Acidulas illas refouendæ: tum Louanium regreffi, vltimam, nifi fallor, & fatalem meam fedem. A quâ tamen variè auocati fuimus, à Pontifice, Rege Galliæ, Venetis, Duce Etruriæ, Bononienfibus: fed placuit manfio, vt in æuo meo labente, & valetudine iam lapsâ. Stipendium mihi modicum: fed rex Philippus, faciente *Petro Enriquez* Comite Fontano, auxit, & Hiftoriographi etiam fui titulo donauit. Scripfimus autem Louanij, Anno ∞. IↃ.XCI.

DE CRVCE LIBRR. III.
DE MILITIA ROMANA LIBRR. V.
POLIORCETICΩN, V.
DE MAGNITVDINE ROMANA IIII.
DISSERTATIVNCVLAM, ET COMMENTARIVM IN PLINII PANEGYRICVM.

Hæc octennio circiter, ad iftum annum ∞. IↃC. qui nunc currit. Et pluria ac varia affecta nobis aut profligata effe, non negamus: fed temporum afpectu quædam premi, & iudicio differri. En, mi Woueri, noftram vitam & fcripta: dic feriò, non fubpœnitet impetraffe? de meipfo tamen aut indole meâ, tria etiam verba. Corpus & facies non indecora, vtique ante morbum: os probum, animus verecundus: ingenium docile & capax omnium, excipio Muficam: iudicatio collineans & recta: memoria non fine præceptorum miraculo, etiam in puero: quæ nunc, etfi elanguit, non defecit. Eloquentia nobis prompta, nec fine Venere, in publico: priuatim, reftricti magis, & minùs amœni. Stili & inuentionum faciles: labori & affiduitati impares; & naturæ, quàm illis, in omni ætate obftrictiores. In cultu, geftu, fermone modici:

modici: & exterorum qui *Lipsium* videbant, sæpè requireba
Quod superest, bona & bonos amaui, amatus sum: scientia
& magis sapientiam, colui: lites fugi, honores fugi: domi
risque benignus, comis, & quem vereri posses non timere. S
quò eo? tuus quoque me calor abripit: reprimo, & cum E
ripide,

> *Συνσωφρονεῖν σοι βούλομ', ἀλλ' οὐ συννοσεῖν:*
>
> *Consipere, non desipere tecum debeo.*

Louanij, Kal. Octobr. ∞. IↃC.

EPISTOLA LXXXIIX. *Duac*

FRANCISCO MONTMORENCIO *Berseij Toparchæ.*

ADOLESCENTEM nobilem *Gommicourtium*, cognatu
tuum, mihi commendas: & est certè, quia tuus, & quia
& stirpe suâ (ita vultus & sermones mihi dicunt) dignus. E
quicquid in meâ copiâ erit, faciam libens, & promptiùs laxiu
que, quàm dicam. Significas etiam te, animi caussâ, Dissertati
nem in publico habiturum super Peregrinatione. Quin lau
bis eam, non ambigo: instrumentum profectò vsui rerum
prudentiæ. vt ingenuam voluptatem omittam, quæ in ipsâ e
& post ipsam. Nam & cogitatione, quis non eadem illa visa, re
sit suauiter & gustat? colloquia, viros, vrbes, agros, siluas, mo
tes, flumina: quæ mihi imagines sæpè ambulanti aut dormit
rienti ingerunt, & cum delectatione in ijs acquiesco. Platone
caussæ suæ duxerint, vt è compositâ republicâ eam tolleret, a
parcè & tardè indulgeret: manum aut suffragium ego non d
derim, & alijs suadeam, ipse vsurpem, hoc lustrare & vaga
Quid? Deus ipse, nónne hominem condidit, vt Philosoph
optimi sensus ait, * θεατὴν αὐτοῦ τε, καὶ τῶν ἔργων τῶν αὐτοῦ? Non iu
& deceat me, cùm mundanus sim, nosse & videre, quantum d
tur, hanc meam patriam?

*Spectatorem sui & suorum operum? Epictet.

> *Si Ladas ego, pennipésve Perseus,*
>
> *Aut si Pegaseo ferar volatu;*

ô quantum maris terræque obeam? quàm nota & noua regi
num lustrem? Sed ligamur ætate, coniugio, languore, bellis: it

q

que intra affectum manemus, leuiter tamen inuidentes quibus licet, ſed & indignantes quibus non libet. Vides quò eam, & quàm ipſa iniectio tua animum mihi mouerit & ſoluerit in has voces. Coërceo, eumdem ad te mitto non peregrinatum, ſed habitatum. Vale Nobil[me] Domine. Louanij, poſtrid. Idus Nouemb. ∞. IↃCI.

EPISTOLA LXXXIX. *Antuerpiam.*

BALTHASARI MORETO *ſuo* S. D.

BENE factum de Corollario. merebantur & hanc laudem ſiue elogium noſtri canes. Dic ſeriò, non riſiſti cùm legiſti? At ego & Equos laudatum ita iui, & Centuria ſequens dabit. Libros Lutetiâ accepi, ſanè gratos & in meum vſum. De Chronicis ſcriptoribus, poſteà videbimus: Vvveno nunc gratia & ſalus eſto. nam ego intereà, vt ſpero, Antuerpiam & vos videbo. Tum de ſubſidijs operis, ad quod ædificandum inclino. Etſi FAX mea eſt, quam velim item abſolutam: & auſim dicere, nihil vtilius conceptum in rem litterarum. O ſubitam mortem illius amici! cui bono nunc illa, quæ falsò appellantur bona? quid poſſidenti dederunt? vmbram, non fructum: & vereor vt nec hic ſuperſtes impendat, & heredibus modò ſeruet. Ludibria humana! & fortunam meritò cæcam, quæ ad me aut alios non venit, aliter vſuros, imò & fruituros. Res noſtræ publicæ me interim angunt, id eſt ſolicitum habent quò ſint euaſuræ. Partes noſtræ creſcunt, animos & ordinem & diſciplinam habent aut ſumunt: nos in confuſione, & nec monita ſequi lubet aut exempla. Fati vis eſt, agnoſco: cui parere & ſine murmure obſequi vetus ſapientum dogma eſt. Ego audio, te amo mi Morete. Louanij, XV. Kal. Decemb. ∞. IↃCI. Parentes, & fratrem tuum ſaluto, ac reditum ei gratulor corde.

EPISTOLA XC.

IACOBO ANGIANO, *Equiti, Toparchæ Keſtergatij.*

ANTE dies pluſculos vidi epiſtolam ad cognatum tuum Berlegemium, in quo & ſalus mihi per te miſſa, & amica

mentio veteris consuetudinis nostræ, iam à pueritiâ contract erat. Gauisus sum, fateor. nam quî obliuiscar primos illos am res ac delicias, quas simplex & malarum artium rudis ætas g gnit? Atque ea mihi inhærent, & suaui recordatione etiamnu sensus titillant. Rogo igitur te, vt in legitimam & maturam, id virilem amicitiam excrescere iacta iamtunc illa semina veli quod fiet, si recondita ea in hoc animo, velut aruo, affectu ber uolentiæ tuę velut Zephyri flatu, & alloquio interdum vt imbr educes ac rigabis. Quod autem petieras, in memoriam tuoru maiorum aliquid breue, & monumenti loco, pangi: ecce fe duo hîc habes, vtêris alterutro, vt tibi visum: & siquid addi, d mi, mutari censebis; significabis, & factum putabis. Nam e Nobil[me] Domine, cultum & obsequia virtuti ac dignitati tu debeo, & hâc scriptione defero ac subsigno. Louanij, XI. K Decembr. ∞. IↃCI.

Historiam gentilis tui obiter vidi. totam adhuc non licuit; v fore video in ijs quæ paro. Remittetur, cùm voles.

EPISTOLA XCI. *Mechlinia*

IANO BERNARTIO *suo.*

ZYPENVS, insignis iuuenis, & communis noster littera te tulit, adspectu magis quàm lectu gratas. Nam de inu letudine tuâ habebant, mihi triste: nisi quòd spero tentatiunc lam modò esse, non firmum aut cum* discrimine morbu Quicquid erit, porrò significa, & Deum rogo vt læta. Te autem vt in omni sorte toleres, & constes præceptis illis tuis, quę Cons lationi Boëtianæ miscuisti. Non est tibi integrum, mollem a pro vulgi more & sensu esse, qui altas illas voces emisisti, & reg omne fortunæ calcantes. Reminiscere, & vt alij velint, tu exe plo præi, & pręsume. Alioquin, quid nisi citharę similes sumu quę suaues sonos edit, nec ipsa eos audit: sic nos egregia mon & doctrinas, ipsi ab ijs expertes? Si in scribendo delectare no propositum, aut etiam alijs non nobis prodesse: desinamus ha operam licet, facilius & promptiùs aliâ arte assecuturi. Claus est, patienda humana esse. quare? quia *Deum sequi*, vetus & co mune sapientum dogma est:

--cum

* *Falsus fui. ex hoc ipso morbo post paucos dies obijt, paullùm tricesimo anno maior. Dolor mihi, & suis, & Musis, quas & inter leges colebat.*

——*cuncta autem hæc ſuperûm demiſſa ſupremâ*
Mente fluunt.

quod altiloquus ille poëta tuus dixit. Sed de Boëtio, non breui fruemur? addixit ita Moretus in ſuis ad me litteris: & puto ad te idem. Milites à Buſcoducenſi liberatione redeunt, & agminatim hac tranſeunt: ô liberatione nobis optatâ! Etſi ea Deo potiùs adſcribenda, qui hiemem, niues, gelu induxit, & aërem commilitare nobis, omneſque in eo Genios, fecit. Sed periculo quàm propinqui fuimus? magnę, mirę, non credendę in breui illo tempore Batauorum munitiones. Dixi tibi, & verum eſt, Romana opera & militiam imitantur: & ad illud Corbulonis, *Dolabrâ*, non gladio ſolùm, *victoriam quærunt*. Sed quomodocumque, vicimus, aut obtinuimus: etſi cum tremore aliquo hæc ſecuritas,

Magnaque poſt lacrimas etiamnum gaudia pallent.

Actum de hâc vrbe & Academiâ erat, ſi ea in partes aduerſas ceſſiſſet. Ad Oſtendam quid fiet, in dies exſpectamus, ſpei iam propiores, quia & illîc hiems iſta prępropera nobis opportuna. Deus victoriam illîc, tibi valetudinem mi Bernarti donet, ac tuæ ſeruet: quam ſaluto. Louanij, VII. Idus Decemb. ∞. IↃCI.

EPISTOLA XCII. *Romam.*

ANTONIO RICHARDOTO *ſuo.*

NVLLAE mihi litteræ tuæ ſuauiores (eo verbo vtendum eſt) his poſtremis, quæ de reditu tuo non ſpem ſed fiduciam faciebant. O res breui ſit! ô te meum, & tu me, amplectare! Non annos, ſed luſtra videris abfuiſſe: quos ego quidem magis numero, quia pauci mihi ſuperſunt, ſeneſcenti, & cuius, cũ poëta,

Lenit albeſcens animos capillus.

De te igitur lætum, de fratre Guilielmo pendemus animi: & quid ſuſpicabimur? Ne vos quidem aliquid audiſſe? nam nos certè (parentem etiam tuum includo) ab eius diſceſſu nihil. Niſi ſi litteræ perierint, aut in viâ alibi hæſerint, triſte nobis omen ab hoc ſilentio detur. Sed Deus auertat, qui illum & te ſeruet, & vtrumque nobis, ſed te ſtatim reddat. Titulo Præfecti equitum donatum te à Principe, puto audiſti: & ampliora te manent, cùm adueneris, quæ magis magiſque, cum ætate, mereri te cupio: &

crescere vnà virtutis & prudentię studium atque amorem. O p
triam nostram adflictam, & consilij vel auxilij egentem! E
consilium sint; qui dare possunt, inter eos consilij caput tuus p
rens: sed Deus inclinare & flectere ad ea corda Principum p
test, itemque ea ipsa prosperare. Sæpe enim, aut non rarò, optin
consulta successus destituit, qui à cælo pendet. Tu vale, & ve
optatissime nobis, & D. Legato fratri tuo me & mea seriò defe
Louanij, XVI. Kal. Ianuar. anni ∞.IↃCII.

EPISTOLA XCIII. *Antuerpia*

Io. Baptistae Perezio Baronio S. D.

TRISTE mihi fuisse, & velut plagam in animo, hoc inop
natum de discessu C. V. Ludouici Perezij aui tui, per
potes scire. Nosti amicitiam quæ inter nos vetus & fida fui
quídni talis, ab annis iam triginta amplius contracta, & sine c
fensâ, imò querelâ, habita ac culta? Scio & te tuósque, mi Bar
ni, indoluisse in hoc casu: qui alterum tamquam parentem an
sistis, in omni sorte, consilijs factisq; adiutorem aut directore
Itaque alterâ iam anchorâ nauis hæc vestra spoliata est: Deus se
uet illam sacram, & parentem tuum diu velit superesse. Qu
tamen est? dolere vos & ego debemus, & caussa est: sed cum m
do, nec quò affectus solùm aut natura, sed ratio trahit, audire
sequi. Non enim vt puluis aut paleæ ab omni vento, sic nos ra
à perturbatione debemus: sed hanc coërcere, & animum pond
re illo rationis & sapientiæ stabilire. Quid autem ea dicit? nil
insolens euenisse, mortalem mortuum esse, nec diuulsum à n
bis, sed prægressum. In eâdem viâ omnes sumus, ad eamde
Fati metam tendimus, & pertingemus,

——siue reges,
Siue inopes erimus coloni.

Quod ergo omnibus, quod semper euênit & eueniet: cur vt pr
prium dolorem aut cladem interpretemur? Qui periti cælestiu
sunt, in Solis aut Lunæ deliquio non stupent aut timent: sciu
enim mox rediturам vtrique sideri suam claritatem: simile n
bis Christianis sit. qui gnari diuinarum promissionum, no
mortem hanc habemus, sed transitum ad vitam. Pro breui ist

turbi

turbidâ & impacatâ, æterna nos manet, curarum turbarumq́ue expers. Iactamur hîc inter vndas, & noui ſemper aliqui alicunde fluctus: ô quando erimus vbi purum illud certumq́ue ſerenum eſt? quò tempeſtas, imò nec metus eius, adſpirat? Sicut fumus, quamuis craſſus, cùm altum petit, diſſipatur & perit: ſic neceſſe doloris omnem nubem, ſi cogitatione alta illa adeamus. Faciamus mi Baroni, nec illa plebeia cogitemus aut loquamur, Heu cur ille mortuus? cur me deſeruit & reliquit? O ſtulte, debuit:

Certa etenim vitæ finis mortalibus inſtat,
Nec deuitari letum pote, quin obeamus.

Ab Epicteti potiùs ſapientiâ illa mutuemur: *Non ſum æternitas, ſed homo: id eſt, particula Uniuerſi, vt hora diei. Venire igitur me oportet, vt horam; & præterire, vt horam.* Vidéſne in agris vt fruges ſatæ in herbam, in culmum, in ariſtam ſurgunt, matureſcunt, & metuntur? ſic in nobis. venimus in vitam, quidam in herbâ, alij in culmo pereunt, plerique in maturitate aliquâ metuntur: & quæ cauſſa querelæ eſt? Ante oculos ſortis humanæ conditio ponatur: ita ſati & nati ſumus. Enimuerò in noſtro iſto, ſi examinas, iuſtior gratandi etiam cauſſa, quàm querendi occurret. quòd æquabilem vitæ curſum, cùm optimâ famâ, ſine Fortunæ inſigni plagâ, peregit: quod ad terminos etiam illos æui peruênit, quò pauci omninò pertingunt. Vidit & reliquit familiam florentem, liberos, nepotes, pronepotes: vt nec obiiſſe quidem videri debeat, qui in tot animis corporibuſq́ue ſuorum viuit. Vt agricola parùm aut nihil dolet in arbore amiſſâ, quæ ex vno trunco plures frutices & iam pænè arbores dedit: ſit hîc ſimile. non tamen vt nihil, ſed vt modeſtiùs leuiuſq́ue doleamus. Ille quidem in ſuperis locis, beatus inter beatos agit, vti ſperamus: & apud nos tamen memoria virtutum eius viuit & viuet. quid apud nos? apud alienos, & populum etiam hunc veſtrum: quem probitate illâ & benignitate ſuum fecerat, iuuando, conſulendo, conſolando, velut communis omnium parens. Hæc talia cogitemus mi Baroni. & vt ſpinas aut tribulos, etſi adhærentes aut amplectentes, dimouemus; ad poma aut vuas vltrò manus porrigimus: ſic in iſto caſu, quod iuuare aut alleuare poteſt, apprehendamus; pungentia illa & noxia, etſi offerunt ſe, depellamus.

lamus. Fac, te quæso: ego tecum dabo operam: & commun
hæc vtrique solatia (nam & ipse egeo) scito à me scripta. Lou
nij, VI. Kal. anni noui instantis ∞. IↃCII. quem voueo paren
tuo & tibi feliciter labi.

EPISTOLA XCIIII. *Pragar*

IOANNI HOLLANDIO.

GAVDEO te rediisse incolumem, aut certè nunc esse incol
mem, vti epistola tua mihi dat augurari. Nam diutina
valetudinem te passum intellexi, & dolui: spero omnia mitio
nunc fore & meliora, in patrio tuo solo. Sed & hoc gaudeo, tale
redijsse, qualem scriptio ostendit: ita me Deus, plena honestis
mi desiderij & studij, atque vno verbo, Bonæ mentis. Rogo
perge in hâc viâ & vitâ, & reipublicæ ornamentum vel sub
diũ dona, vbi non laboranti? Certè apud nos aspera omnia &
ancipiti, & non áb vno hoste laboramus. Sunt qui in aperto, su
qui cuniculis oppugnent: atque vtinam vt vires, ita consilia si
ad resistendum! Qui volent, differant: sed mihi firmum, pl
mentem quàm manus valere, plus industriam quàm omnes
pes. Confluant à veteri orbe, confluant ab isto nouo: alimen
malorum erunt, non remedia, nisi cæcum illum Plutum Pr
dentia dirigat & moderetur.

Sed quid vana cano? quid fixos arceo casus?

in supero illo consistorio decretum, quid nobis vobisque, & qu
modò fiat. Iuuat videre interdum occultas fatorum vias,
quàm ipsis nobis contra nos vtantur. Quæ caussa est? illa, in q
sistimus:

——nusquam pietas, non gentibus æquum
Fas aut cura Iouis.

Sed heu, inopinata etiam de vobis! tabellas illinc laureatas exsp
ctabamus: cupressinæ aduenerunt. Triste mehercules & pæ
funestum, de Canisiâ: vtique si hostis occasione suâ & virib
norit vti. Solimannus aliquis si esset, Germania vbi esset? At De
hæc moderatur, & sistet vt spero impetum barbarici hostis,
nos vitam, ipse fortunam emendabit. Louanij, VII. Idus Ianu
∞. IↃCII.

EP

EPISTOLA XCV.

IOANNI DRENCKVVAIRTO, *supremo Thesaurario.*

COGNATVM hîc meum vides, & beneficio deuinctum tibi clientem. Sed beneficio, quod plenum firmumque nunc effici, est in tuâ manu. Nam ecce Quæsturæ munus ante biennium amplius, te vno procurante, accepit: sed honorarium certum nullum adiunctum, quod nunc ij qui ab ærario Brabantico sunt videntur adsignasse. Sed cùm ea res firmitatem aut vires habere non possit, nisi collegij vestri auctoritas & approbatio accedat: rogo benignè eam impertiri digneris, & beneficium tuũ absoluere atque exornare. Iure equidem pro illo laboro, quia neptem meam ex sorore vxorem habet: & eius liberi inter heredes meos erunt. Plus autem famæ, quàm opum relinquere ijs possum: nec has valdè ambio, tuam & bonorum gratiam. quam Deus adhuc mihi dedit, & rogo seruet. Idem te Ampl[me] & Nobil[me] Domine incolumem, ex nostro voto, id est vel tria sæcla. Louanij, prid. Idus Ianuar. ∞. IↃCII.

EPISTOLA XCVI.

Sauonam.

IVLIO SALINERIO S. D.

BENE de moribus meis iudicas. tales sunt, nec faciles & ingenui solùm, vt scribis; sed mites, placidi, oleo tranquilliores. Impotentia tantum à me abest, quantum potentia. Quid ergo ambigis in Tacitum edere, quę concinnasti, etsi à me meisque, vt ais, diuersa? Tu verò securus ede, non offensæ meæ, sed certus gratiæ: si digna illo scriptore & doctorum auribus dabis. Equidem & ego iam olim aliquid in illâ materiâ pinxi aut sculpsi: sed nihil est Protogenis aut Apellis: alius quicumque manum addat, imò & cupressum appingat. Testor supremum Numen, gratum & venerabilem mihi fore, per quem

Respicere ignoto discam pendentia tergo.

Ego enim vt omnia viderim? non si Mineruæ aurea lucerna, vt vetus verbum est, illustrasset. Euripidæum illud rotundum & verum:

* Ἀλλ᾽ οὐ γὰρ αὐτὸς πάντ᾽ ἐπίστασθαι βροτῶν
Πέφυκεν· ἄλλῳ δ᾽ ἄλλο πρόσκειται γέρας.

*Non vnus aliquis scire natus omnia est: Sed aliud alij præmiũ posuit Deus

Audis,

Audis, mi Salineri? tibi quoque præmium paratum, & labo
ſua merces: profer. Qui putat ſe in his antiquis, & æuo obſc
ris, aginæ ſemper æquilibrio ferri: errat, & non Varro ipſe fecit
alienis ſcriptis (teſtimonia ſunt) doctior tamen illiſipſis qui ſc
pſerunt. Multum eſt legiſſe, inquiſiuiſſe; plus rectam iudi
normam attuliſſe; ſed totum, attigiſſe. quod Fortunæ aliqua
do eſt, non doctrinæ. Enimuerò longiùs ibo, & philoſophari t
cum lubet, & decet. quid hæc ſunt, aut quanti pretij, diuinaſſe
correxiſſe? In præſenti, delectatiuncula; in præſenti, gloriola: po
quinquaginta, aut pro magno centum annos, nemo te aut n
auctorem inſcribet. Non putemus nos Troiam cepiſſe, cùm d
poſitum alteri locum ſanauimus: quid? vnum alterumque ve
bum. O ſi animum, ô ſi mores! ô ſi illam Sapientiæ officina
ingrediamur, ἰατρεῖον ψυχῆς, atque ibi Æſculapio & Hygeiæ faci
mus ac litemus! Non me diffundo. illud ex animo & interio
pectore, per me tibi liberum ſentire, diſſentire: neque ſum i
Alexandro ſublimior, qui nefas putem oppugnari. Facito. ſed
me, non meâ cauſſâ, audis, modeſtè & modicè: & veritas, no
ambitio, finis eluceſcat. Conuitiari, inequitare, alienum eſt no
à doctâ ſolùm mente, ſed humanâ. Nónne & tibi fieri poteſ
nec vlla cautio errorem (in his quidem Criticis) vitet? Et à n
vt ſis ſecurus; alius pro me, aut poſt me, optionem & ſucced
neum ſe dabit. Mihi quidem in his & maioribus frigus iam a
hæret: ſiue ab ætate, ſiue à Sapientiæ conſultis: nec in magn
habeo, quod olim in ſummo. Menedemi dictum aureum,
ſublimiori, id eſt tuæ menti, imprimendum: *Qui Athenas nau*
garent, primò Sapientes eſſe, tum Philoſophos, tum Rhetores, deniq
rudes & idiotas. Adfirmo tibi, nemo propiùs rem tetigit, vtili
aperuit: & ſolida, non in ventum docta mens, quò diutiùs diſci
in re plura, in opinione pauciora nouit. Mi Salineri

*—— ταῦτά σοι

Τῷ νῷ θ' ὁμοίως, κ' ἀπὸ τῆς γλώσσης, λέγω.

**-hæc tibi Et mente pariter atque linguâ ediſſero.*

Vale. Louanij, v. Kal. Febr. ∞. IϽCII.

EP

EPISTOLA XCVII. *Francofurtum.*

IANO GRVTERO.

QVERELAM tuam in litteris ad Swertium vidi, parùm meo animo iustam, & tamen gratam à caussâ primâ & origine: quam confido amorem & desiderium esse. Quidni sic afficiaris erga amicum veterem, & quod caput est, doctorem? Formauimus certè te mi Grutere, & in optimâ studiorum viâ præiuimus, quam felici dehinc pede calcasti, & vt porrò facias voueo & hortor. Scis etiam præcipuam aliquam curam & affectum nostri in te fuisse, nec vt in theatro aliquo missilia hæc tantùm in vulgus sparsisse. Te iunximus propiùs, & in sinum tuum, vt sic dicam, contulimus: quę Deo & ingenio faciente deinde auxisti. Hęc non vt exprobrem dico, vix vt imputem: sed vt ostendam quis fuerim, & ex eo quis sim etiam discas. Quid enim me mutarit? vnum in te aut circa te est, quod optem aliter: reliqua constant, & te mihi firmant. Atqui silui. Quid? non Leodico ad te scripsi? In publico videbis mox epistolam, si non antè acceptam. Vtrùm ego à te intereà, haud commemini: hoc tantùm, in litteris ad Ortelium de me sæpè fuisse. Abeant ista: amemus, quod agimus agamus, rem litterariam & nos iuuemus. Seneca communis ille noster, quàm præcepta huic rei donat! quàm ab his inferis ad alta, à vanis ad solida, à turbidis ad quieta ducit? Sequamur, & ita in illo emendando simus, vt ab eo quoque emendemur. Vale mi Grutere, & amate hactenus & amande. Louanij, postrid. Idus Febr. ∞. IↃCII.

EPISTOLA XCVIII.

HENRICO SCHVLTETO.

LITTERAE tuæ, quibus amicitiam meam appetis, tuam defers, gratæ fuerunt, mi Schultete. Amor, humani generis nectar, suauior gratiorque est, cùm à superiore illo Amore venit, id est Honesti & Boni: ex quo velut traducem esse tuum istũ scio. Amas illa, & ob illa me, quia & à me amari (nec falsò) censes. Vtinam & compotire detur! studeo equidem, & omnibus inge-

nij machinis hoc conor. O triumphum, qui peruincit! quan
quam nec superari hîc turpe est, dummodò arma non proijcia
& victus quoque velis vincere. Progrediamur, si non peruen
mus. Nam laudes, quas tu plenâ manu in me cumulas, non n
oculis libo, in animum non admitto, nec assensus mei suffr
gium dono. Imò esse qualem describis, vix opto, certè non sper
*præsumptam sapientiam. Odi istam nunc crebram * δοκησισοφίαν; cùm illud Aristarchi lo
cum vindicat, *Olim vix septem sapientes repertos, hodie vix totide*
rudes. Maneamus in modestiâ, in bonorum studio, nec vela a
blandientium sermonum auras explicemus. Quod me rogas
Numeris Platonicis, libelli res non epistolæ sit: nosti implexum
lud à se, & interpretantium variâ tractatione districtum. Da a
uocationem: at amori tuo vel statim respondeo, & meum fid
liter reddo. Louanij, prid. Kal. Febr. ∞. IↃCI.

EPISTOLA XCIX.

HVGONI GROTIO.

ADAMVM tuum vidi, partem legi, & ex eâ omnia probau
Nam similem te tui esse, facilè præcipio. Dicerem mir
tum me, nisi priora tua hoc verbi & affectus iam exemissent.
iamantè te dedisti, & hoc ingenij specimen, vt bona & alta à
exigere debeamus, non solùm exspectare. At placuit mihi etia
vnicè argumentum, & quòd ad seria, id est Sapientiæ illa stud
te dones. Leuia ingeniorum, qui tantùm animi delicias cons
*sermonū concinnitates. ctantur, verborum elegantias, & cum Euripide, * λόγων εὐμορφί
Nos verò ad rem gradum addamus, & nihil pensius tractem
ijs quæ ad verum animi cultum, id est ad Salutem ducunt. Int
lectualis philosophia magna studij huius pars est, quam felicit
in *Adamo* tuo libasti. Perge, hanc ama, & sine vento scientiam,
sine nouitate doctrinam. Publicâ viâ qui excidit, & semitas qu
rit, errores & flexus quærit. Sperne, ita Deus te hîc honestum, a
bi beatum velit. Louanij, III. Nonas Februar. ∞. IↃCII.
Patrem & Patruum ex animo saluto.

EP

EPISTOLA C. *Mediolanum.*

ERYCIO PVTEANO *suo.*

PROMVLSIDEM tuam vidimus, id eſt vina & mella. Planè pro ſuo nomine liber eſt: & acumen ſiue acrimoniam in ſenſibus habet, & in verbis puritatem, atque etiam ſuauitatem. Quid amplius dicam, niſi illud,

I bone, quò tua te virtus vocat, i pede fauſto.

Ad alia, longiùs longiuſque mi Puteane: ſed pede ſemper recto, id eſt per viam quam veteres calcarunt, & ego monendo aut docendo præiui. Nouitios iſtos ſi audias, ſtolidos aliquos Hermas; deflectas, & ad languida quædam aut frigida te dones, quæ ipſi Tulliana vocant. O quàm indignetur & colorem non teneat, ſi reſurgat ille Tullius, & hæc cernat! Ille altus, ille excitatus, & alacer, plenus ſpirituum & ſanguinis, probet hos tabidos, iacentes, & verè * χαμαιπετεῖς λόγους? Atqui phraſin eius & verba habent. Neſcio. dicunt: ſed hoc ſcio, non verba, ſed pectus & vim mentis eſſe, quæ diſertos facit. Scitè nuper à Politiano dictum, meliorem honeſtioremque leonis faciem eſſe, quàm ſimiæ; etſi iſta ad hominem propiùs accedit. Nihil eſt hoc imitari, ſi à te nihil inſpiras; imò ſi omnia tua nō facis, & velut è proprio fonte emittis.

——qui ſibi fidit
Dux, regit examen.

Alij ſeruiant, mendicent: fama aut vita non reſpiciet, quicquid hoc eſt ſcriptorum. Stuporem! ad vnius illam imitationem nunc nos vocari: quod nemo veterum aut priorum ſomniauit! Scilicet plus cordis noſtri magiſtri habent, quàm Fabius & ipſe Cicero, qui ad omnes non oratores ſolùm, ſed hiſtoricos, poëtas etiam ducunt. Sed omitto has lacunas, quæ non niſi ab imbre implentur, à ſe arentes: tu inter viuos, vt dixi, fontes eſto, &, quod ſequi ſolet, perennes. Sed heus, quod vltimò ſcribebas, te meâ cauſſâ Romam, quale eſt? impetrandi ciuilis illius tituli? Si ita, quo titulo te afficiam neſcio, beniuolentis nimiùm, an parùm ſapientis. Et quid tibi aut mihi vis? conciliare magnum hunc honorem? Non recuſem ſi detur equidem, vel ob nomen illud priſcę vrbis: ſed ſi vltrò. te autem, id eſt me (quis enim aliter interpretabitur?)

*humi ſerpentes ſermones.

hoc agere? Abstine, ita liuor aut calumnia ab vtroque nostrûm abstineat: nec in istis elogijs posueris fundamentum famæ. Magis fortasse, si rara essent. scísne Alexandrum olim, cùm ciuitate donaretur à nescio quo populo, contempsisse & irrisisse: sed cùm legati addidissent, *Nemini hunc honorem delatum, nisi Herculi atque ipsi*: tum denique amplexum, & à socio illo pretium dedisse. Non idem hîc erit: & cum bonâ veniâ dicam, magna illa ciuitas se impertiuit non nimis magnis. Finio, tu ambire vltrà caue ve sensu, non dicam vultu aut voce: & me tantùm ama. Louanii, postrid. Kal. Nouembr. ∞. IↃCI.

F I N I S.

APPROBATIO.

Miscellanea hæc Epistolarum Centuria J. Lipsi Professoris ac Historiographi Regij, vtiliter admodum imprimetur.

Gulielmus Fabricius Nouiomagus, Apostolicus ac Archiducalis librorum Censor.

PRIVILEGIVM CÆSAREVM.

RVDOLPHVS SECVNDVS diuina fauente clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclauoniæ Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, &c. Comes Tirolis,&c. Nostro & Sacri Imperij fideli dilecto IVSTO LIPSIO gratiam nostram Cæsaream. Postquam inter alia,quę DEVS immortalis hominibus liberali manu dedit dona, illustria inprimis illa & quasi diuina sunt, quæ in litteris liberalibusque disciplinis consistunt, quibus scilicet homines non tantùm ab animalibus ceteris rationis expertibus, sed à rudi etiam & imperito hominum vulgo ita distinguuntur, vt tanquam Dij quidam splendescere in terris videantur: rem sanè præclaram seque dignam illi præstant,qui diligentem iis ipsis in litteris ac disciplinis operam ponunt; præclarissimam verò & Reipub. vtilissimam,qui eas ita excolunt, vt aliorum menti docendo., scribendo lumina præferant, eosque ex ignorantiæ tenebris quasi manu educant. Quos excitare, quos amare atque animare ad dignitatis nostræ munus, ad quod Diuino vocati beneficio, concessuque sumus; inprimis pertinere existimamus. Cùm itaque ab iis, quorum nobis spectata fides, quique iudicare de Litteris possint, acceperimus, insignes te animi ingeniique tui dotes tibi à natura insitas à primis temporibus ætatis tuæ ita litterarum ac disciplinarum studiis excoluisse atque exornasse, vt olim iuuenilibus adhuc annis præclara florescentis minimeque vulgaris eruditionis specimina præbueris, dum obscura in antiquis scriptoribus loca, quæ quædam tanquam lustra erant, illustrasti, quæque in iis iniuria temporum deprauata & corrupta fuerunt, restituisti, dum vetusta Latinæ antiquitatis rudera in nouam subinde structuram singulari artificio eleganter conuertisti: ad exquisitam adeò & raram doctrinam, quæ magnam de te apud doctos quosque viros opinionem excitarit, peruenisse, eamque variis abs te libris acri & graui cum iudicio scriptis atque in lucem editis ostendisse, vt in eo quod tam feliciter tractes scriptionis genere paucos tibi pares hodie reperire sit: iam verò matura te ætate virum, viro magis magisque digna, & viris doctis grata ac Reipub. vtilia scribere, quæque à primis illis Romanis olim auctoribus scripta fuerunt, à mendis purgare, & lectissimos quosque ex Musarum hortis, in quibus assiduè verseris, flores colligere, concinnare, quibus Lectores mirificè recrees, & eorum pectus ad prudentiam, probitatemque informes: haudquaquam prætermittere voluimus, quin Reipub. ad quam hæc abs te ornamenta conferuntur, causa, Cæsareo te nostro elogio decorandum, & quamuis per te satis ipse animatus sis, animandum magis patrocinioque nostro defendendum pro benigna nostra in te susciperemus voluntate. Quoniam verò lucubrationibus atque operibus tuis in lucem edendis, peculiarem te eligere velle Typographum, accepimus, Diplomate hoc nostro priuilegioque te & Typographum tuum aduersus quorumcumque fraudem, qui lucri causa, quod fieri solet, eadem excudere aut typis imitari fortè velint, munitos cupimus. Quamobrem pro auctoritate nostra Cæsarea decernimus, statuimus, vetamusque, ne quis Typographorum, Bibliopolarum,

aut aliorum, qui librariam negotiationem exercent, eos libros, quos tu
editurus es, quocunque modo, charactere, aut forma, siue integros, siue
aliquam eorum partem typis imitari, edere, excudere, aut venundare in-
tra sacri Romani Imperij, Regnorumq; ac Dominiorum nostrorum hæ-
reditariorum fines triginta annis proximis à primo editionis die compu-
tandis, absque tuo tuorúmve hæredum consensu audeat: Hac autem lege
addita, vti tria vt minimùm cuiusque libri exemplaria, quemadmodum
moris est, ad Imperialem nostram Cancellariam mittantur. Si quis verò
edictum hoc nostrum transgredi, violare, aut contemnere deprehensus
fuerit, eum non solùm eiusmodi libris, tibi, hæredibúsue tuis, auxilio Ma-
gistratus, vbicunq. reperti fuerint, vendicandis, priuari, sed triginta etiam
Marcharum auri puri mulcta, cuius semissis quidem Fisci nostri Procura-
tori, fraudis vindici; alter verò semissis, tibi hæredibúsue tuis pendatur, pu-
niri volumus. Mandantes vniuersis & singulis nostris & sacri Romani Im-
perij subditis & fidelibus dilectis, tam Ecclesiasticis quàm Politicis, cuius-
cumque status, gradus aut ordinis extiterint, præsertim verò iis, qui in Ma-
gistratu constituti, vel suo vel superiorum suorum loco aut nomine, ius
dicunt, iustitiámue exercent, ne quemquam hoc Priuilegium nostrum
impunè violare, spernere aut negligere patiantur: Sed, si quos contumaces
compererint, constituta à nobis mulcta, eos puniri & quibuscumque mo-
dis coërceri curent, ni & ipsimet grauissimam nostram in se conuertere
indignationem velint. Id quod hoc Diplomate, manu nostra subscripto
& Cæsarei nostri sigilli impressione munito, confirmamus. Datum in ar-
ce nostra Regia Pragæ, die prima mensis Augusti, Anno Domini Millesi-
mo, Quingentesimo, Nonagesimo secundo: Regnorum nostrorum Ro-
mani decimo septimo, Hungarici vigesimo, & Bohemici itidem decimo
septimo.

Subsign.

RVDOLPHVS.

Iacobus Curtius à Senfftenaw.

Ad mandatum sacræ Cæsareæ M^tis proprium.

Io. Baruitius.

Additum sigillum Cæs. M^tis in cerâ rubrâ.

SVMMA PRIVILEGII REGIS CATHOLICI.

PHILIPPVS *Dei gratia Hispaniarum, &c. Rex Catholicus, diplomate suo sanxit, nequis, Iusti LipsI Historiarum in alma Vniuersitate Louaniensi Professoris, & item Historiographi sui libros quoscumque, à Censoribus legitimis approbatos, præter ipsius, heredúmve eius, voluntatem, intra triginta annos à prima singulorum librorum editione computandos imprimat, aut alibi terrarum impressos, in has inferioris Germaniæ ditiones importet, venaléſve habeat. Qui secus faxit, præter librorum confiscationem triginta marcharum auri puri illatione mulctabitur. Vti latiùs patet in litteris, datis Bruxellæ,* XIV. *Febr.* M. D. XCVII.

Signat.

Verreycken.

SVMMA PRIVILEGII REGIS CHRISTIANISSIMI.

HENRICVS *Dei gratia Galliarum & Nauarræ Rex Christianissimus, singulari priuilegio sanxit, nequis per vniuersos Regnorum suorum fines, Iusti LipsI, quos vel hactenus edidit, vel in posterum editurus est libros, excudere intra decennium præter voluntatem ipsius possit. Qui secus faxit, præter librorum confiscationem, ter mille florenorum illatione mulctabitur; vti latiùs patet in litteris, datis Parisiis,* XIII. *Iulij,* M. DC. V.

Signat.

Perrochel.

TIbi IOANNES MORETE, pro amicitiâ quæ mihi cum Plantino (heu, quondam meo) & Plantinianis est ac fuit, tibi, inquam, permitto, vti EPISTOLARVM mearum CENTVRIAS typis tuis excudas ac diuulges. Nequis alibi alius præter te, cupio siue iubeo, ex lege quam magnus Cæsar & Reges dixerunt.

Iustus Lipsius.

JUSTI LIPSII

OPERA

ANTVERPIÆ

16[illegible]2